

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

31. 10. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1818

ЉУБАВНА ЖУДЊА ОПАКОГ ГУСАРА

ПУМА

КУГУАР, ПЛАНИНСКИ ЛАВ ИЛИ КАТАМАУНТ, КАКО СЕ ЈОШ ЗОВЕ, ЖИВИ НА ПОДРУЧЈУ ОД КРАЈЊЕГ ЈУГА АМЕРИКЕ, ПА СВЕ ДО КАНАДЕ. ОВА МАЧКА МОЖЕ ДА СКОЧИ 6 МЕТАРА У ВИСИНУ И 14 У ДАЉИ-НУ.

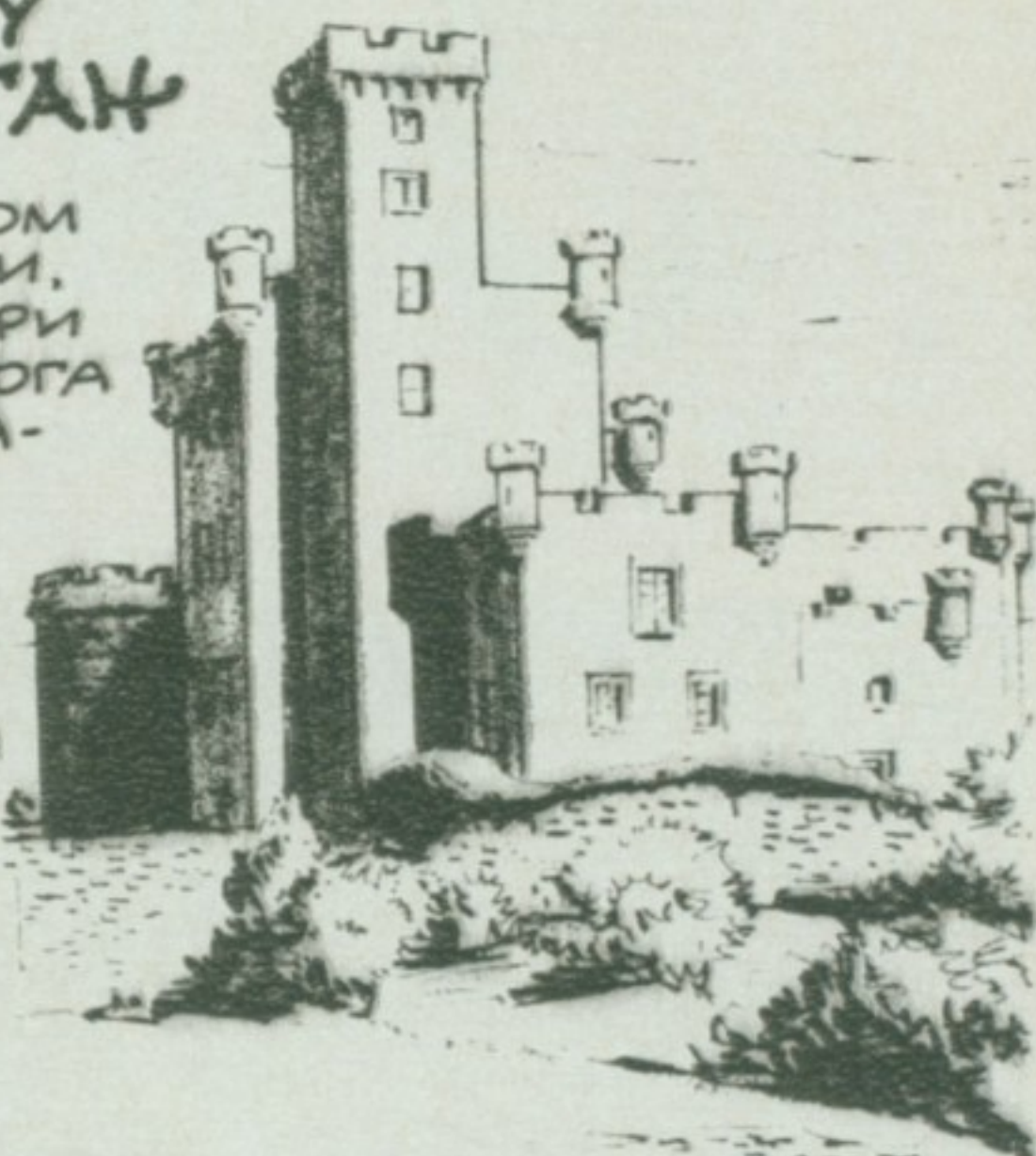
Парфери

БУДУКНОСТИ САДРЖАВАЈЕ СУПСТАНЦЕ ЗА СМЕРЕЊЕ, ОНЕ КОЈЕ ЋЕ ПОДСТИЦАТИ АКТИВНОСТ ИЛИ ЧАК УТИЦАТИ НА СНИЖЕЊЕ КРВНОГ ПРИТИСКА.

У ЗАМКУ ДАМВЕГАН

НА ШКОТСКОМ ОСТРВУ СКАИ, ЧУВА СЕ СТАРИ ПЕХАР ОД РОГА У КОЈИ СТАНЕ ГОТОВО ДВА ЛИТРА ВИНА. ПРЕМА ОБИЧАЈУ, СВАКИ НАСЛЕДНИК НА ДАН ПУНОЛЕТСТВА МОРА ОДЈЕДНОМ СТОЈЕКИ ДА ИСПИЈЕ СВЕ ВИНО.

ЧОВЕК КОЈИ ЖИВИ СА КОКОШКАМА

СТИВ ГОЛД, ДИРЕКТОР ПРОДАЈЕ ЖИВИНАРСКЕ КОМПАНИЈЕ ИЗ ЊУЈОРКА, ДРЖИ У СВОЈОЈ КУЋИ ПРЕКО 400 РАЗНИХ ФИГУРА КОКОШАКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● јапански научници успели су да добију пиринч који има зрно величине лешника.

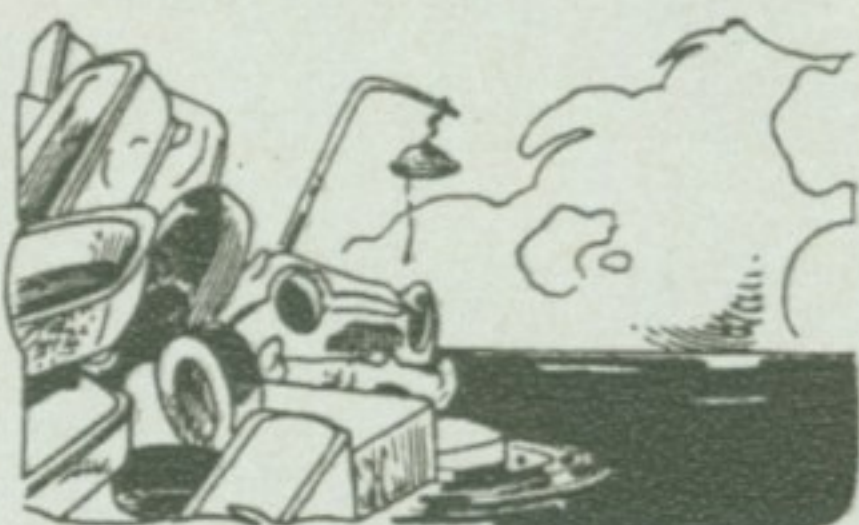

Тадаши Такита из Министарства пољопривреде каже да још једино треба решити проблем узгајања овог пиринча на великим површинама јер биљка има танку стабљичку која се савија до земље. Међутим, постоји још нешто: ова врста пиринча није тако укусна као онај обични, много ситнији.

● ● ● један Тексашанин пронашао је сафир за кога стручњаци кажу да је највећи на свету. До сада је рекорд држао камен од 1446 карата звани „Црна звезда Квинсленда“, нађен у Аустралији. Нови рекордер има 1905 карата и зове се „Понос Америке“.

● ● ● међу члановима Европске економске заједнице највише сира троше Французи: сваки грађанин годишње просечно поједе 21,3 килограма. На другом месту су Грци (20,3 kg), затим следе Италијани, Немци (15,2 kg), па онда Холанђани, Луксембуржани и Данци. На последњем месту су Британци.

● ● ● дуж обала САД све чешће ничу вештачки гребени. Тако је, рецимо, у близини Стјуарта (Флорида) само у једној седмици у море бачено 75000 аутомобилских гума, 2000 када, 3000 фрижидера, два аутобуса и

један веома стари ролс ројс. Они треба да послуже ситнијој риби да се штити од великих грабљивица.

● ● ● Антонио Профета који зна све о историји торинског фудбалског клуба „Јувентус“

победио је у телевизијском квизу „Пентатлон“ и тако добио 248 милиона и 180 хиљада лира (око 69,5 милиона динара). То је до сада највећа сума освојена на квизовима италијанске телевизије.

● ● ● Кина и Канада ће се највероватније споразумети око припреме заједничке путујуће изложбе на којој ће једини експонати бити диносауруси. И једна и друга земља располажу великим бројем фосила ових праисторијских животиња и радо би их приказале свету.

● ● ● супер облакодер корпорације Норвест из Миннеаполиса висок је 292 метра и кад га заврше биће прави архитектонски колос саграђен без иједне челичне шипке. Наиме, фирма VR Грејс из Њујорка пустила је у продају врсту бетона који се уместо с водом меша с неком изузетно еластичном пластичном материјом. Овај нови бетон је три пута отпорнији од армираног, јевтинији је, лако се обликује и лакши је.

● ● ● млађи службеници јапанских предузећа траже скраћење радне недеље. Али, на продуженом викенду они не би плановали већ би радили. Наиме, многи Јапанци открили су да викенд може да се искористи за додатна занимања и зараду.

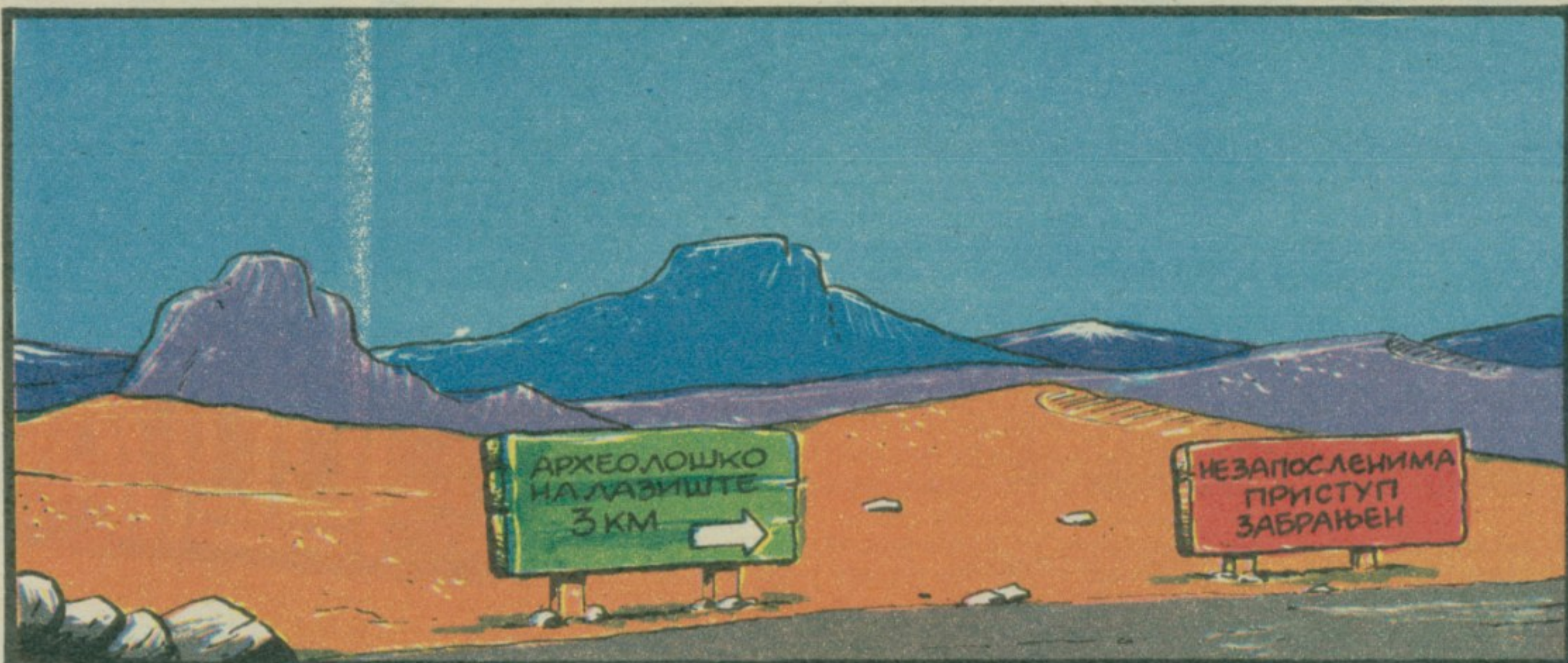

У дневној штампи већ се појављују огласи за места и послове који се обављају искључиво крајем недеље.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ИЗА ЛЕЂА ПОПУЛАРНЕ ИГРЕ

Светски првак у шаху Аустрија-нац Вилхелм Штајниц позивао је Бога на партију шаха и давао му пешака и потез „форе“. Више часова би знао да телефонира без телефона. Трагао је за електричним таласима, уз чију би помоћ могао да помера фигуре на шаховској табли, а да их при том не дотиче рукама. Због свега тога, и још много чега, земљаци су га послали у одговарајућу установу у Њујорку, где је 12. августа 1900. умро у 63. години. Пре луднице, читавих 28 година, био је светски првак, најдуже од свих велемајстора ове планете. Круну му је, 1894. скинуо двадесетпетогодиш-

ра), а на другој – одбрана власти-тог краља значи идентификацију са добрим оцем. И код краљице, копије мајке, ради се о сличној појави двоструких осећања.

По правилу, шахисти се љуте, ако им се указује на скривене мотиве, као што су очеуморство или прикривена хомосексуалност. Ипак, психоаналитичари мисле да је с таквим комплексима боље изаћи на светлост дана у игри него у правом рату или у психолошким ратовима.

Амерички затворски психијатар Милтон Гурвич је установио после

ШАХОВС

СВЕ ШТО БУДЕТЕ ОВДЕ ПРОЧИТАЛИ НИЈЕ ПРАВИЛО
АЛИ ЧИЊЕНИЦА ЈЕ ДА ИМА ВРЛО МАЛО ИЗУЗЕТАКА

њи немачки математичар **Емануел Ласкер**. Он је остао светски шампион 27 година.

ШАХ ПО ФРОЈДУ

Кад је Штајниц позвао Бога на партију шаха, није то учинио из обести или лудости, већ из очаја. Сваки врхунски шахиста, наима, седи на грани која кад-тад мора да се одломи. Од **Паула Морфија** до **Бобија Фишера** било је доста случајева параноје међу великим мајсторима 64 црно-бела поља.

Шаховски бог, кога је Штајниц позвао на двобој, био је, у ствари, његов наследник Ласкер који га је два пута победио. Сам Штајниц је у Ласкеру видео „можда највећег играча свих времена“. Исто оно што је Ласкер урадио Штајницу деведесетих година прошлог века, овај је осамдесетих година приредио лекару **Јоханесу Цукерторту**, родом из Пољске, коме је од тога једноставно препукло срце.

Фројдов биограф Ернест Џонс анализирао је угроженост врхунских шахиста на примеру првог америчког светског првака Морфија. Наима, светски првак из 1858. „оклизуо“ се на властитом успеху. После само годину и по дана, имао је тада 21, завршио је с јавним наступањима. Џонс мисли да се то догодило само зато што му је Морфијев „претходник“, британски шекспиролог **Хауард Стаунтон**, приказао прикривене мотиве његовог играња. Морфи, једноставно, ту истину није могао да поднесе.

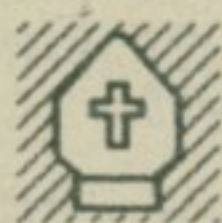
Дубоко негде у шахистима „чути“, по мишљењу бројних психоаналитичара, „страховита жеља за очеуморством“. Играч се креба између два пола: на једној страни труди се да матира противничког краља (што ће рећи Фројд, да страшног оца симболично кастри-

вишегодишњег посматрања да су затвореници који су у тамници научили да играју шах били много ређи повратници од других. Некако су научили да савладају своју агресивност.

Када се Стаунтон усудио да наступи против младог америчког генија Морфија, био је врло нефер. „Било је тако“, пише психоаналитичар Џонс, „као кад би отац открио синовљеве лоше намере“. После Стаунтонових подругљивих опаски у једном шаховском часопису на рачун Морфија овај је изгубио храброст коју је дотад имао за шаховском таблом и напустио шах са осећањем кривице и постао (неуспешан) адвокат.

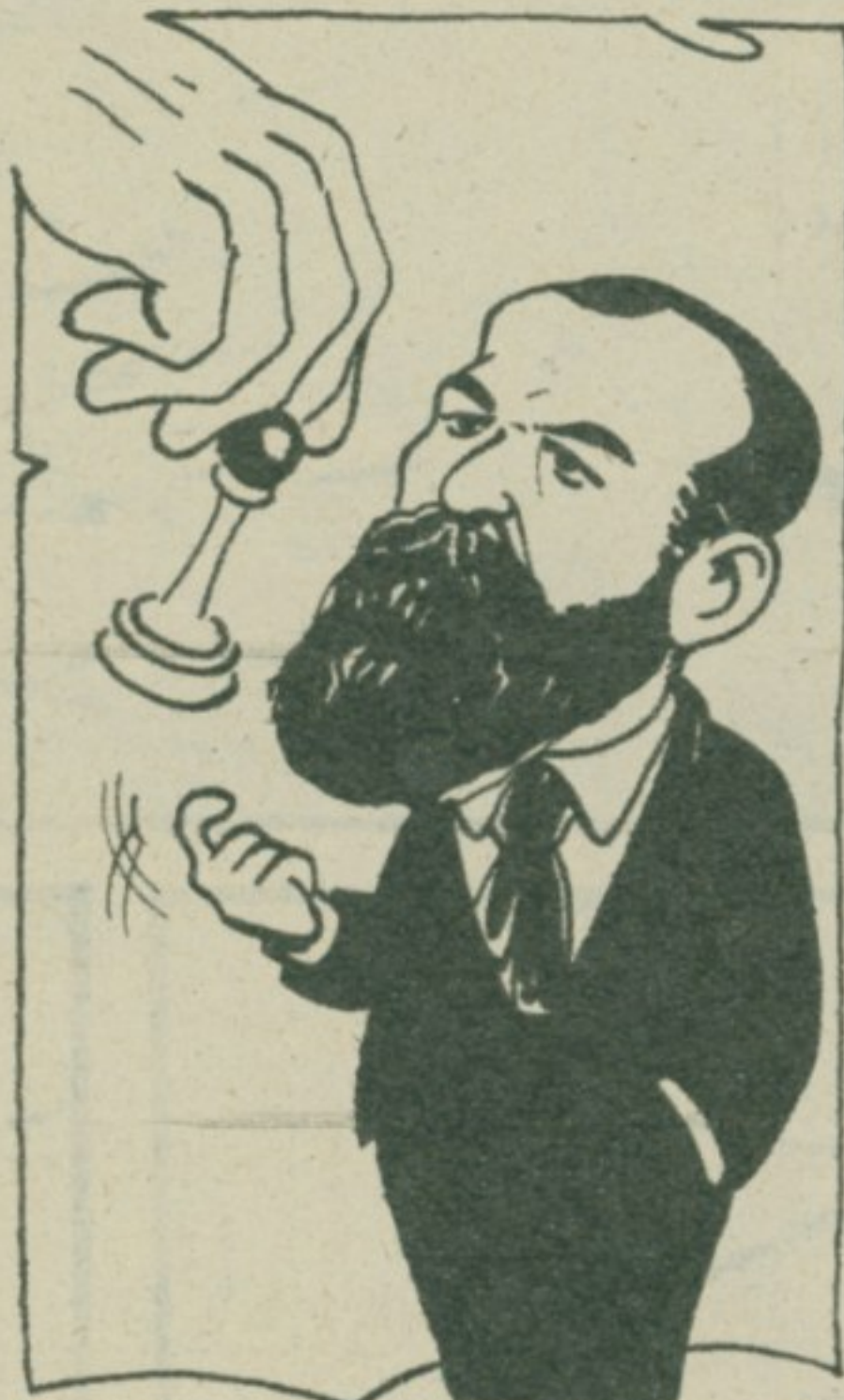
Морфи је избегавао жене, али је зато у кући имао гомилу женских ципела. За њега су смеле да кувају само његова мајка и сестра; панично се плашио да неко хоће да га отрује.

Играч, као код Фројдовога Едиповог комплекса, наступа са добром мајком (властита дама) против страшног оца (противнички краљ). Мајке најчешће и у животу чувених шахиста играју доминантну улогу (најсвежији примери Фишер и Каспаров). То изазива подсвесну наклоњеност хомосексуализму, која код неких шахиста не престано виси у ваздуху.

РАТОВИ НА 64 ПОЉА

Ко не издржи почиње да чини необичне ствари. Светски првак **Александар Алехин**, ноторни пијанац, приликом једне симултанке мокрио је пред масом света. Мексички првак Карлос Торе у аутобусу на њујоршкој Петој авенији скинуо је са себе све крпиче. Пољски мајстор Фридман је, за време одржавања неког турнира, почео да трчи го по хотелу вичући „Ватра!“ Руски велемајстор Арон Ним-

ВИЛХЕЛМ ШТАЈНИЦ

РОБЕРТ ФИШЕР

ПАУЛ МОРФИ

ЕМАНУЕЛ ЛАСКЕР

СКИ ГЕНИЈИ ИЛИ

цович буквално је прихватио савет свог лекара да се што више бави спортом и тако је за време игре, пред гледаоцима, знао да прави склекове и стој на глави.

АЛЕКСАНДАР АЉЕХИН

БОРИС СПАСКИ

Први мајстор новог доба **Леонардо да Кутри** у стању душевне неуравнотежености отровао се. Неколико векова раније, године 1226. полудео је први слепи шахиста Сицилијанац **Бузена**.

ГАРИ КАСПАРОВ

ВИКТОР КОРЧНОЈ

Велемајстор Нимцович најлакше је подносио поразе тако што би се попео на сто и завијао: „Против тог бедника мораш да изгубиш”. Светски првак 30-их година Аљехин једном је оловном фигуром ударио судију иза уха, а после пораза имао је обичај да разбија хотелски намештај. Француз **Бурдоне**, врхунски играч прошлог века, умро је душевно поремећен. Слично је прошао и његов наследник **Лајонел Кисерицки**, док је већ споменути енглески шампион Стаунтон, који је своје противнике називао „бедницима”, а себе после сваке изгубљене партије „инвалидом” био тежак неуротичар.

Британац **Хенри Бирд** умро је, званично, од туберкулозе, а у ствари се смртно напио. Исто се догодило и његовом колеги **Џозефу Хенрију Блекберну**.

Још 1497. шпански свештеник, иначе изврстан шахиста, **Луценца** препоручивао је „да се при дневној светлости тако седи да сунце сија противнику у очи” и да се избере време за играње шаха „пошто се противник управо добро најео и напио”.

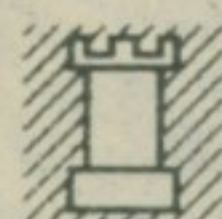
Али, није остало на томе. Данашњи велемајстори префињене краљевске игре пијуцкају, ударају у ногу од стола, мумлају, цмокћу, шуцају, чачкају нос, котрљају новчић по столу или – по чему је у последње време нарочито познат Американац Браун – у слабијој позицији „грешком” бацају фигуре око себе.

Да би фанатичног непушача Нимцовича избацио из колосека, његов противник велемајстор **Јефим Богољубов** појавио се једног дана са циновском цигаром коју је положио поред шаховске табле. Наравно, Нимцович је глатко изгубио?! Ништа мање непријатно није било ни понашање извесног господина **Бонура** 1730. у париском шаховском „Cafe de la Regence” који је за време игре имао обичај да зарежи када се противник маши за фигуру.

Ни великани шаховске игре нису били бољи. Први званични светски првак у шаху Штајниц имао је обичај да пљуне противника када би овај повукао нарочито јак потез! Због тога му је једном Енглез Блекберн изгубио главу кроз прозорско окно. Изумитељ психолошке шаховске игре Ласкер у приватном животу пушио је само најфинију „хавану” док је за време неких мечева пушио цигарете најлошијег квалитета.

Боби Фишер, амерички светски првак од 1972. до 1974. имао је обичај да каже: „Волим да их цедим”. Или: „Желим да слоим его својих противника”. Друго лице Фишерове жеље за владањем изашло је на видело када је постао светски првак. Наслов никад

није бранио и понашао се као да је желео у свему да копира свог земљака Морфија. Фишер се придружио некој фундаменталистичкој секти у Пасадени. Страшно се плашио КГБ-а, који је, по њему, смерао да га убије пошто је наслов светског шампиона одузео **Борису Спаском**. „Хиљаде долара” тражио је од бившег светског првака **Виктора Корчноја** (и овај је познат по својим ексцесима за и поред шаховске табле) за сваки потез, а од „Лос Анђелес Тајмса” милион долара за интервју.

ИСТОРИЈА КРАЉЕВСКЕ ИГРЕ

Жеља за уништењем противниковог ега је, чини се, у суштини шаховске игре. Противници садашњег светског првака **Гарија Каспарова**, који важи за темпераментног али ипак пријатног младог човека, сматрају већ само његово присуство својеврсном претњом. „Још никада”, признаје највећа нада енглеског шаха, деветнаестогодишњи велемајстор **Најел Шорт**, „нисам видео и доживео тако интензивног играча, још никада се нисам сусрео с таквом енергијом и концентрацијом, с тако моћном вољом и тако израженом страшћу за шаховском таблом”.

Шах је заправо рат. Ми смо команданти, фигуре су војска. Игра је ова рат, истина без проливања крви. У старој Индији, где су изумели шах, краљу је на располагању стајао читав низ свакојаких фигура, а све то у складу с наоружањем индијске армије: бојна кола (садашњи топови-тврђаве), коњаници (коњ), слоновци (ловци) и пешадија (пешаци). Поред краља је стајао његов пратилац или министар, који је у средњем веку променио пол и постао краљица.

Многи мисле да је главни разлог за ову шаховску промену пола била Јованка Орлеанка. Било како било, као и у уметности, дама је на шаховској табли дошла на виши положај. Наравно, било је и протеста. Тако се неки средњовековни аутор 1536. године жалио у једној књизи да таква „еманципација” жене није добра, јер ће због тога постати још више дивља. Када је Колумбо препловио Атлантук, дама постаје најмоћнија фигура на бојном пољу.

Када су Арапи, преко Шпаније, у средњем веку донели Европљанима културу, научили су их и старој индијској игри. Видели су је од Персијанаца – и по персијској речи шах (краљ) игра је добила име...

М. Ш.

● ЖИВОТ И ПУСТОШИНА ● ЖИВОТ И ПУСТОЛОВИ

ЉУБАВНА

ЦРНОБРАДИ ЈЕ БИО
ИЗВРСТАН СТРЕЛАЦ,
МАЧЕВАЛАЦ, ДИВ КОМЕ ПО
СНАЗИ НИЈЕ БИЛО РАВНОГ.
УЗ ТО, БИО ЈЕ ЛУКАВ,
ХРАБАР И ОКРУТАН. ИПАК,
УЧИНИО ЈЕ САМО ЈЕДНУ
ГРЕШКУ КОЈА СЕ У СВЕТУ
ПИРАТА ПЛАЋА ГЛАВОМ –
НЕСМОТРЕНО ЈЕ ПОЖУРИО
У ЗАГРЉАЈ СВОЈЕ КРХКЕ
ДРАГАНЕ

ЖУДЊА ОПАКОГ ГУСАРА

Цеви топова на великом једрењаку претећи су гледале град. Из њих је управо излетела салва, нешто као почасни плотун. Булад су оштетила градску већницу, једно је пробило зид цркве, а неколико дрвених кућа претоворила су у гомилу балвана и летава. Одушевљене нишанције окренуле су се према свом капетану који је стајао на командном мосту, миран, мрачан, претећег држања као и увек. Са тог места је могао сасвим јасно да види застрашене Енглеze који су, као без душе, трчали прашњавим улицама. И они су видели њега, грдосију под јарболом на којем се вијорила гусарска застава. Јасно су могли да уоче његов широки каиш накићен оружјем: два пиштоља, две огромне сабље и месарска секира. Више од свега, ледену језу је утеривала у кости убогим насељеницима дуга црна брада која се на лаганом ветру развејавала око биковског врата гусарског капетана. Није било сумње, пред луком Чарлстон, на обали Јужне Каролине, стајала је, главом и брадом, најгора сотона која је икад пловила карипским подручјем. Мало њих је знало да му је крштено име Едвард Тич. Довољно је било рећи само – Црнобради.

При помену тог имена буквално су се тресли капетани трговачких бродова. Становници градова и села на обалама и острвима Карипског мора бежали су главом без обзира у шуме и планине кад би се на хоризонту појавиле катарке његовог брода. Шпански службеници у прекоморским колонијама слали су писма пуна очаја у Мадрид, молећи да их краљева армада некако реши ове напасти. Енглеске ратне фрегате даноноћно су шпартале пучином покушавајући да стану на пут дивљању озлоглашеног капетана.

Био је непредвидив, неухватљив и бескрајно суров. Пљачкао је бродове, градове, није се бојао да размени булад ни са енглеским ратним бродовима, а његови морнари масакрирали су заробљенике сабљама или их бацали ајкулама. Није било тога што Црнобради не би предузео, само ако би осетио мирис злата или ако би својој увек пијаној посади могао да приреди крвави пир. И ово је била

једна од његових лудости – отиснуо се на север до америчке обале, где су још владали Британци, да би пресрео и опљачкао десетак бродова. Коначно се зауставио пред малим пристаништем Чарлстона.

„Дарежљиви” грађани

– Укрцајте се у чамац! Ричардсе, донеси лекове и злато!... Или ми донеси њихове главе!

Високи помоћник гусарског капетана злобно се осмехнуо. Био је то образован, благоглаољив гусар који се на поморске пљачкашке стазе отиснуо више из жеље за авантуром него из стварне потребе за богатством. Гусари су шапутали да је племићког порекла и да има велика имања у Енглеској. Али, свој презир према његовој плавој крви нико није смео јавно да искаже. Заповедник Ричардс баратао је сабљом брзо и вешто, као што је у досадним, глумим ноћима рецитовао на неком морнарима неразумљивом језику за који су морнари научили да је латински.

– Биће све у реду, капетане – рече Ричардс Црнобрадом. – Истераћу тим бедницима и последњи пени из џепа.

Убрзо је Тичов заменик стајао пред градоначелником Чарлстона. Усправног држања, са презривом гримасом на лицу, белог тена који је од жестоког карипског сунца увек штитио широки црни шешир искићен перјем. С леденим очима које су виделе све, Енглеz је више личио на изасланика неке богате државе него на подлог убицу кога је у суровости могао да превазиђе само његов газда. Широки покретом, уз лаган наклон, пружио је градоначелнику урлан комрад папира.

– Господине, овде су наши захтеви. Имате два сата да им удовољите. У противном, уништићемо све бродове у луци, а град ћемо претворити у пепео. Наравно, ако мени зафали и длака с главе, моћи ћете лично да уживате у незаборавном приказу како мој капетан Црнобради од једног заробљеног Енглеза својом сабљом прави двојицу. Мрзим бројање, господине, али мислим да имамо око педесет заробљеника.

Запањени градоначелник није могао да скине очи с дрског про-

бисвета. Чуо је много прича о Црнобрадом, али никад да је поставио ултиматум неком граду. Онда се пренуо, време је истицало. Почео је да чита папир с гусарским захтевима.

На хитно сазваној седници градски оци су били узбуђени и увређени.

– Ово је нечувено! – узвикивали су.

Градоначелник је слегнуо раменима.

– Морамо удовољити њиховим захтевима. Црнобради ће своје претње заиста остварити.

Два сата пошто је ступио у луку, гусар Ричардс је на дрвеном доку проверавао садржину сандука који су управо стигли из града. Један је био до врха напуњен лековима, у другом је било платно за превезање рана и крпљење једара, у трећем десет хиљада енглеских фунти у злату, много више него што је Црнобради тражио. У толикој количини злата била је садржана понизна молба грађана Чарлстона да гусари прекину блокаду луке.

Ричардс је био више него задовољан. Чим су сандуци утоварени, ускочио је у чамац и снуженој делегацији грађана довикнуо:

– Хвала вам! Веома сте дарежљиви! Уверен сам да ћемо се још видети.

Чим су сандуци прекрцани на брод, Црнобради је наредио да се разапну једра. Правац: Карипско море, острво Тортуга, где га је с нестрпљењем ишчекивала изабраница његовог срца, четрнаеста законита жена. Није се више обзирао на Енглеze верујући да се неће усудити да било шта учине.

Страх и трепет Кариба

Живот гусара је кратак, тако и Едварда Тича није дуго грејала његова звезда успеха. Родио се негде око 1670. године у енглеском граду Бристолу. Од ране младости је на мору. Упознао се с гусарима и приступио банди чувеног Бена Хорниголда. И сам гусарски вођа је запањен оним што показује младић џиновског раста и невестоватне снаге. У борбу је кретао буквално наоружан до зуба. Пошто би испалио своја два пиштоља великог калибра, напуњена сецканим оловом, латио би се

сабље. За појасом му је увек била заденута још једна. У левој руци држао је месарску секирицу којом је лобање прецепљивао као лубенице. Цело време битке у зубима је држао нож. Срећници који би неким чудом преживели његове ноћне нападе тврдили су да је за обод шешира качио две запаљене свеће. Био је рођени вођа, па је убрзо решио да се осамостали у послу. Скупио је шаку очајника и убрзо су отели брзи једрењак. Изванредне особине тог брода помогле су му да се супротстави једном енглеском ратном броду. Од тог тренутка сваки гусар на Атлантику сањао је да ступи у његову дружину.

Не зна се колико је бродова Црнобради опљачкао. Несумњиво да је стекао огромно богатство, које већ вековима мами ловце на злато.

Део његовог блага налази се на неком малом бахамском острву. Један његов гусар испричао је пред енглеским судом да је Црнобради с двојицом морнара превезао на то острво четири тешка гвожђем окована сандука. Капетан се сутра ујутру вратио сам. Нико од посаде није смео да пита шта је с двојицом њихових другова.

Део блага сакрио је на Малом Тринидаду, неки мисле чак и у некој ували на обали Северне Каролине. Моруће је да је овај последњи товар усрећно некога. Пре четрдесетак година два члана обалске страже открила су на једној плажи свеже ископану јаму око које су биле гомиле цигала. На дубини од два метра био је под од цигала, сад потпуно прекопан. По свежим траговима у песку закључили су да је неко вукао тежак сандук. Никад се није дознало ко су били ти ноћни копачи и да ли су заиста нашли део блага чувеног гусара.

Нетрагом је нестало и оних десет хиљада златних фунти које су приложили грађани Чарлстона. Гусар их је однео на острво Тортугу. Изгледа да их је прво држао у кући своје жене, а касније их скло- нио на сигурније место.

Лов на Црнобрадог

Кад је Црнобради напустио Чарлстон, грађане је обузео стид због

ЉУБАВНА ЖУДЊА ОПАКОГ ГУСАРА

кукавичког понашања. Прикупили су новац и понудили га храбрим људима да униште распусну гусарску дружину. Нашао се такав човек, био је то капетан Роберт Мејнард.

Те исте 1917. године, док је Едвард Тич „заливао“ скорошњи подвиг и уживао у друштву своје жене, Мејнард је са две корвете пошао да га потражи. Корвете су плитко газиле, па су морнари могли да их пренесу преко пешчаних спрудова који су штитили прилаз скровишту Црнобрадог. Чим их је угледао, пират је наредио паљбу. Добро усмерена ђулад тешко су оштетили једну корвету нападача. Друга се храбро упустила у борбу.

Кад су се бродови приближили почела је борба пиштољима, сабљама и ножевима. Само два човека нису учествовала у тој неописивој кланици: Тич и Мејнард. Меци су звиждали око њих, севао је челик, али они то нису примећивали. Очима су тражили један другог. Угледали су се истовремено и у истом тренутку тргли пиштоље. Гусару је рука мало задрхтала, промашио је. Мејнардово тане погодило га је у доњи део стомака.

Огромни гусар само се тргао, а онда бесно кренуо на противника. Замахнуо је тешком сабљом. Мејнард се заштитио мачем који је сабља пресекла крај самог балчака. Гусар је опет замахнуо да противнику располуги главу, кад му је неки британски морнар зарио шпиц своје сабље у грло.

Црнобради није пао. По трећи пут скочио је, с подигнутом сабљом, на Мејнарда. Од задобијених рана и липтања крви више није тако брз. Енглески капетан успео је да избегне напад, има, чак, довољно времена да прихвати мач који му је добацио један од његових. Коначно, Црнобради је пао и издахнуо пред очима запрепашћених гусара.

Кад су видели да им је капетан погинуо, а и његовом помоћнику Ричардсу је пре тога неки пиштољ прекратио живот, разбојници су се предали. Мејнардови људи добро су их везали и одвезли у Чарлстон. Суђење је било кратко. Убрзо је комплетна дружина Црнобрадог висила.

Капетана Роберта Мејнарда је, као хероја, примио гувернер.

— Била је то тешка борба, капетане? — упитао је високи британски службеник.

— Да, господине — одговорио је капетан Мејнард. — Црнобради је био право чудовиште. Пажљиво смо прегледали његово тело после борбе. Избројали смо двадесет рана, што од метака, што од мача. Готово свака била би смртоносна за обичног човека, али не и за тог ђавола.

Тако је затворена књига с легендом о најстрашнијем гусару Кариба — Едварду Тичу, званом Црнобради. Истовремено је отпочела друга легенда, у коју су многи авантуристи безуспешно покушавали да проникну — легенда о његовом закопаном баснословном благу.

Огњен Јаневски

ДРВО КОЈЕ ЈЕ УЗБУДИЛО ЕВРОПУ

ЧУВАЈ СЕ УПАСА!

Од свих фантастичних прича које су се проносиле пре стотинак година о далеким егзотичним земљама, Европљани су се највише уплашили страшног отровног дрвета званог упас из Долине отрова на острву Јави. Сведочанства очевидаца била су пуна толико ужасних детаља да се још много година касније чврсто веровало како упас сеје смрт свуд око себе.

„Јаванци у сок овог дрвета умачу врхове стрела којима гађају животиње и људе“, пишу британске новине из 1864. године. Познати путописац Кемпфер из 18. века објашњава да је сок овог дрвета толико отрован да га прикупљају

искључиво осуђени на смрт. Они дрвету прилазе наоружани дугачком бамбусовом трском да би са што веће даљине могли да расеку кору и то обавезно с оне стране са које дува ветар како би избегли отровна испарења. Сок тече кроз шупљи бамбус у стаклени суд.

Птице умиру у лету

Свој прилог дискусији дао је и познати природњак Румфиус наводећи да је природа још једном показала сву своју мудрост сместивши ову смртоносну биљку у дубоку долину, окружену планинама, далеко од људских насеља. „На пушкетом од отровног дрвета, каже он, нема никаквог другог

растиња. Земљиште око њега је суво, ваздух засићен отровним испарењима тако да птице које случајно улете у простор изнад њега падају на земљу мртве“.

Прво другачије (и веродостојније) сведочанство о опасном дрвету дао је почетком 19. века Лешено де ла Тур, који је 1810. године објавио књигу о два отровна дрвета са Јаве: *stryhnos tieute* и *antiaris toxicaria*. Ово друго је управо наш упас. Озбиљнија истраживања срушила су све страшне приче које су се испредале око упаса и, уз пут, распршила страх холандских војника на Јави који су дотад чврсто веровали да чак и грана овог дрвета бачена на њихов логор може да отрује одједном стотину људи. Истина је да оба поменута дрвета служе Јаванцима за прављење отровних стрела. Тјеуте је пузавица, а упас дрво и овде га зову нагон-упас. „Да би се добио отрован сок — пише Лешено — засеца се кора дрвета и из ње тече густа бела течност која се стврдњава у смоласту масу. Од ње се прави отров за стреле. Отровним стрелама служе се становници Јаве кад лове или кад кажњавају тешког преступника. Месо животиње убијене оваквом стрелом може слободно да се употреби за људску исхрану, само треба изрезати отрован комад“.

Три године у кревету

Даља истраживања Горсфилда и Блума потврдила су Лешеново тврђење. Показало се да упас врло често расте усред прашуме, у блиском контакту с другим дрвећем, а да на његовим гранама живе разноразне врсте птица. Уз помоћ домородаца Блум је почео да сакупља различите делове овог дрвета и тада се догодило нешто чудно. Један Јаванац успео се на дрво које је у основи имало обим од око 5 метара, али већ на висини од метар и по почео је да осећа јако деловање дрвета због чега је морао да сиђе с њега и после тога се разболео и остао неколико година у кревету — пише Блум. „Други домородац се попео на сам врх тог истог дрвета без икаквих последица.“ Блум је и лично голим рукама лomio гранчице овог дрвета, сок му је капао по рукама и — није му било ништа. Наравно, он га је брзо и темељно брисао јер ако сок остане дуже на кожи код осетљивих особа изазива осип, запаљење очију итд.

После овог открића неколико младица упаса послато је са Јаве у Лајденску ботаничку башту. Европа се више није бојала упаса.

Упас има високо право стабло с дивном крошњом, али посебно су лепо његови карактеристични цветови. По грађи цвета дрво припада истој фамилији у коју спада и једна од најкориснијих биљака — хлебно дрво...

Данас упас нема више никакве тајне. У природњачким енциклопедијама једноставно стоји: врста азијског анчара, дрво из породице дудова које садржи отрован млечни сок.

В. М.

ТЕТОВИРАНИ ПРЕДСЕДНИЦИ

Људи имају различито мишљење о особама које се тетовирају. Ми сад нећемо улазити у полемику зашто се то ради и да ли потреба за тетовирањем открива карактер човека који је исцртао део свог тела. Желимо само да вам откријемо да су два америчка председника, Абрахам Линколн и Џон Кенеди, били тетовирани. ■

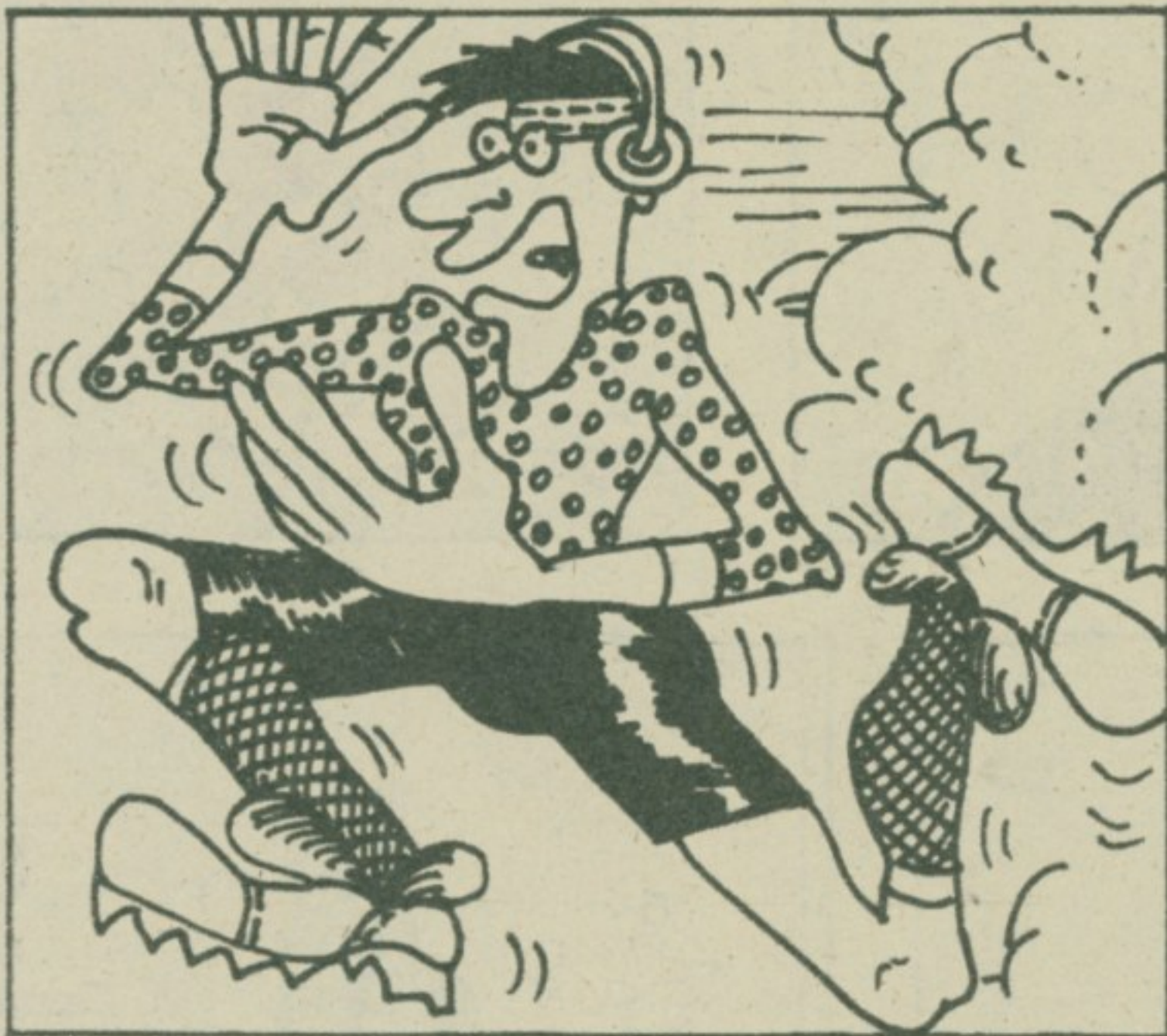
КАД НАВАЛЕ СЛОНИЦЕ

Шеснаестогодишњем слону Фредерику ништа друго није преостало него да побегне главом без обзира. Само, то бежање је могло скупо да га кошта. Шта се догодило?

У данском националном парку у Гивскуду седам заљубљених слоница кренуло је на Фредерика. Свестан да неће моћи да одговори на љубав умножену седам пута, Фредерик је стао да бежи пут језера. На жалост, толико

је био изbezумљен да није пазио куда и како гази. У једном тренутку се оклизнуо и заглибио у блато. Седам слоница девојчица покушало је сурлама да помогне свом вољеном, али им то није пошло за руком. Фредерика су коначно извукли краном. Сасвим разумљиво, ко би иначе могао да дигне грдосију од три тоне? ■

ТРЧИ И ЈАДАЈ СЕ, СЛУШАМ ТЕ

Да цогинг, или ти трчање, здравља ради зна да буде опасно по то исто здравље знају већ и враци на грани. За изванредан број поклоница ове врсте рекреације постоји и један други, ништа мање озбиљан проблем. Табанање по асфалту, траву или некој другој подлози одузима им време које иначе проводе код психијатра.

Њима за душу практичне (трговачке) душе смислиле су „трчећу терапију“. Трчи, у ствари, цогер, а посао терапеута обавља касета за вокмен по приступачној цени од шест долара. (За сада су пуште-

не у пробну продају само у Калифорнији).

Док цогер цогира, с касете му право у уши допире умирујући глас који га пита: „О чему размишљаш?“ Од човека се очекује да отвори срце, а док он то ради, глас мрмља умирујуће примедбе типа: „Аха“, „Хм, хм“, „Слушам те, само настави“, „Шта ти мислиш, зашто је то тако?“

Сасвим је могуће да су неким и касете сасвим довољне да им буде лакше у души. На страну све остале примедбе које би се на овај вид терапије дале изрећи, остаје, ако ништа друго, бар једно практично питање: да разговор са самим собом на јавном месту не пређе у незгодну навику? ■

ЧЕСТИТАМО, ЦРВ ЈЕ ВАШ!

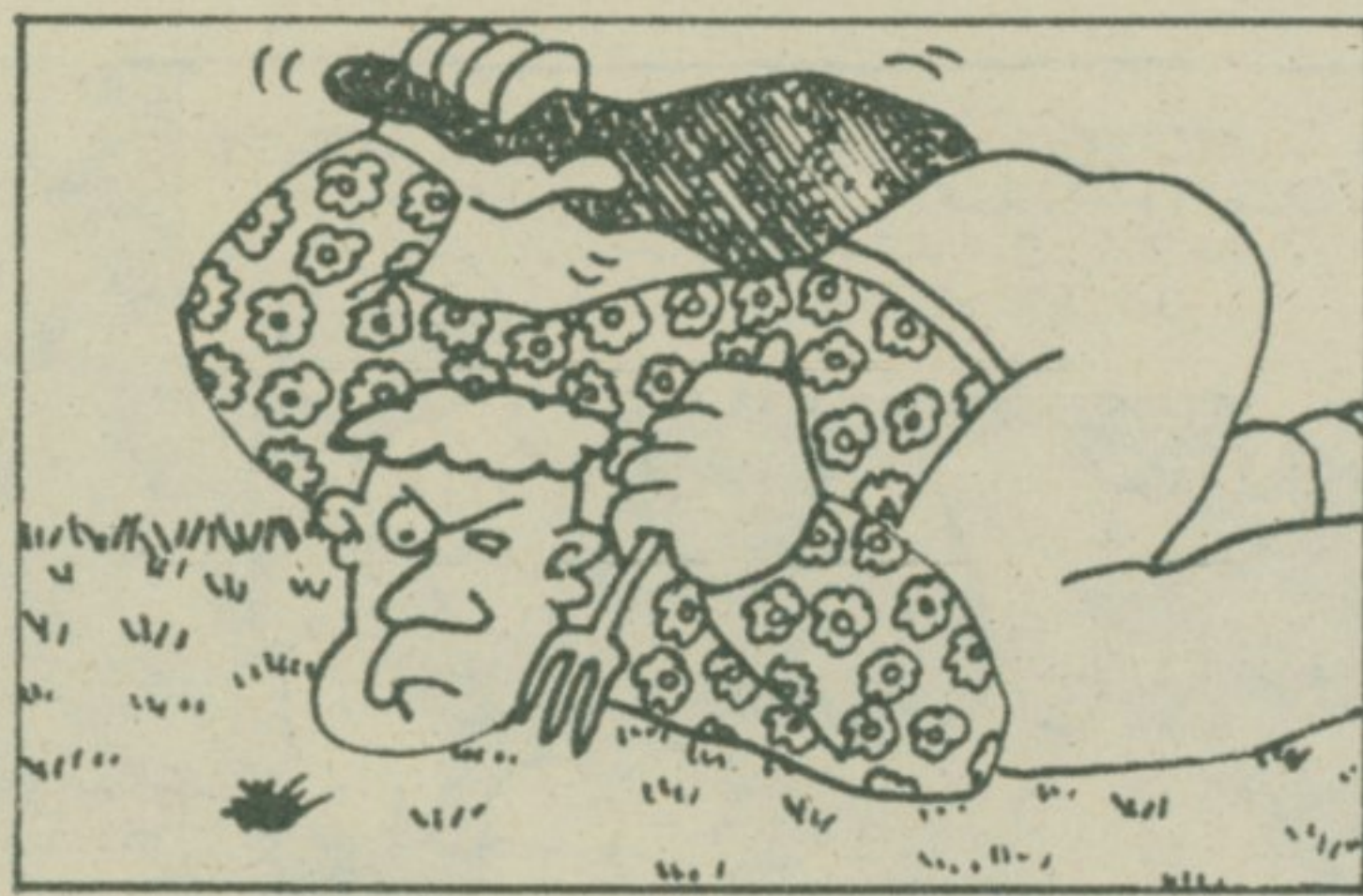
Златни црв је савршено обликован трофеј од чистог злата. Ове године припао је Енглезу Питеру Фаулзу и његовој петогодишњој кћерки Еми чиме им је и званично потврђено да су светски шампиони у лову на црве.

Сасвим је извесно да се многи с тим никако не би сложили, али за оне који се њим баве лов на црве је сасвим озбиљна спортска дисциплина која се односи на вештину измамљивања црва на површину земље.

Шесто светско првенство одржано је у енглеском граду Виластону у коме је, уосталом, пре 552 године све и почело. Давне 1428. село је погодила глад, а мештани су преживели само захваљујући томе што су се извештили у хватању (и кувању) црва.

На овогодишњем шампионату одржаном на пољанчету иза паба „Јагње“ надметало се две стотине такмичара. Технике су им се разликовале у финесама, али су се у основи сводиле на жестоко дупање по земљи мочугама и другим тешким предметима и забадање великих гвоздених виљушки у тло. У сваком спорту има индивидуалиста: неки су, уместо да ударају, лично скакали горе-доле, а једна шеснаестогодишња такмичарка употребила је у ту сврху свог понија.

Шампионска титула отишла је на крају Питеру и Еми Фаулз за изузетан резултат од четрдесет намамљених па уловљених црва. Друго место и одговарајући трофеј, Сребрног црва, освојили су Кит Бароуз и његов шестогодишњи син. Њих двојица уловили су најтежег црва: 5,8 грама нето шампионске тежине. ■

ПАРКИРАЛИШТЕ ПЛАЋЕНО ЗЛАТОМ

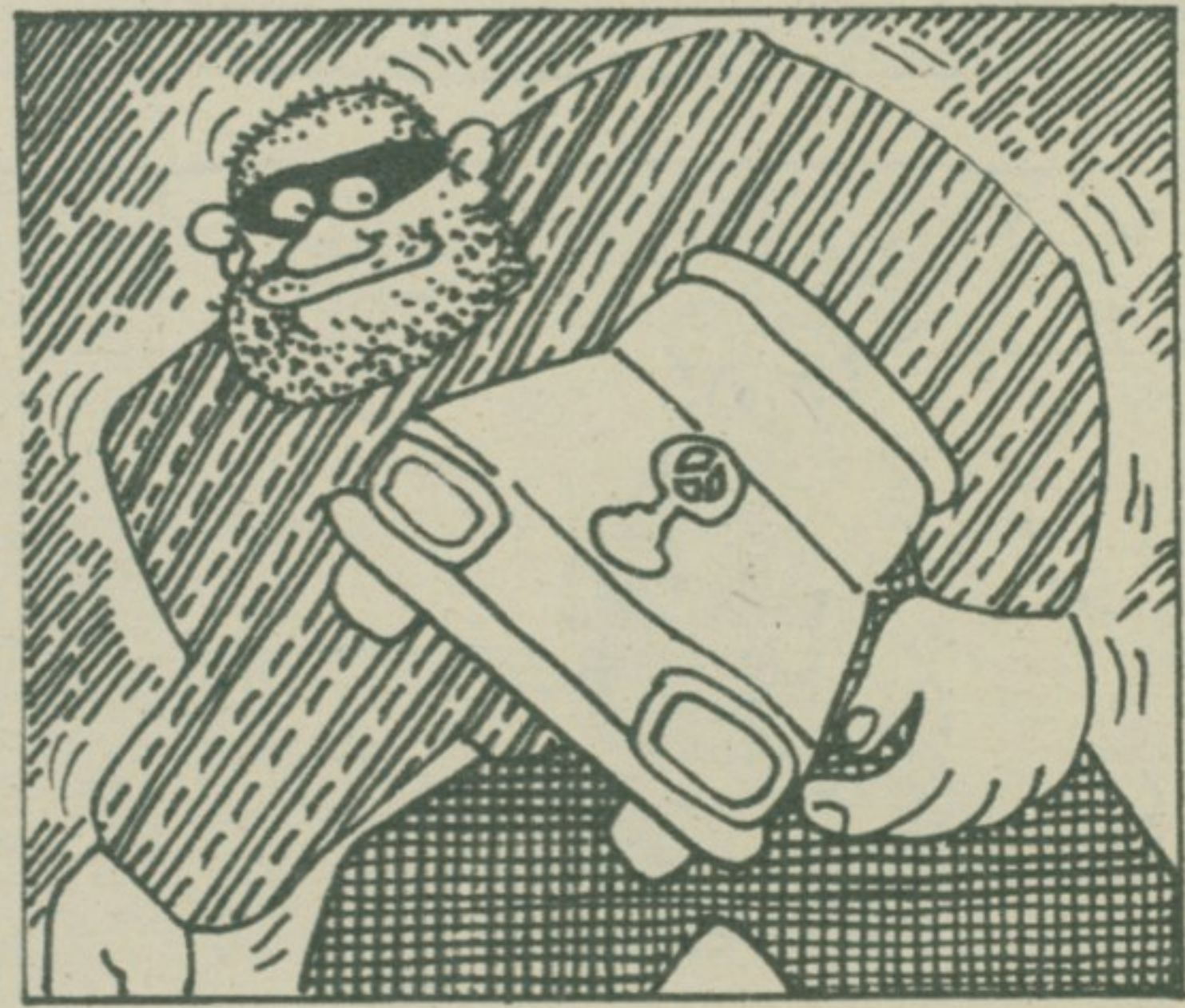
Наћи место за паркирање у Њујорку значи имати луду срећу. А пошто је број тих срећника ограничен, људи углавном воле да имају резервисано место на којем ће сваког дана моћи мирно да оставе своја кола. Али, то задовољство сада кошта силне паре. Један предузимач продаје место у гаражи у Њујорку за 29 хиљада долара! То није све, сваки месец треба још платити и чување кола. Изгледало би да нико неће пристати на тако високу цену. Међутим, у Бруклину, у новој гаражи, од 841 места већ је продато 39. Напомињемо да је гаража отворена тек пре два месеца.

Тако је Мериел Фридмен, управник једне бруклинске школе, купила место у тој гаражи од шест спратова мада нема кола. Ауто су јој украли још у марту ове године и, по свој прилици, нема шансе да га икад нађе.

– Сачекаћу још мало, па ако ми не нађу мој „мерцедес-бенц“, мораћу да купим нов ауто – каже Мериел. – У сваком случају, срећна сам да имам обезбеђено место за паркирање. ■

ШТА ИМАМО ЗА ВЕЧЕРУ, ДРАГА?

Жена Бенија Лево Рук, Индијанца из племена Сијукс из резервата у граду Боумонту у Тексасу, прво је припремила за вечеру, а онда приликом служења у печеној коки пронашла златно јајашце тешко 28,5 грама чија је вредност процењена на преко 450 долара. Зна се одакле жени Бенија Лево Рук кока, купила је, али одакле у коки златно јаје, није познато. ■

DIK
BROWNE

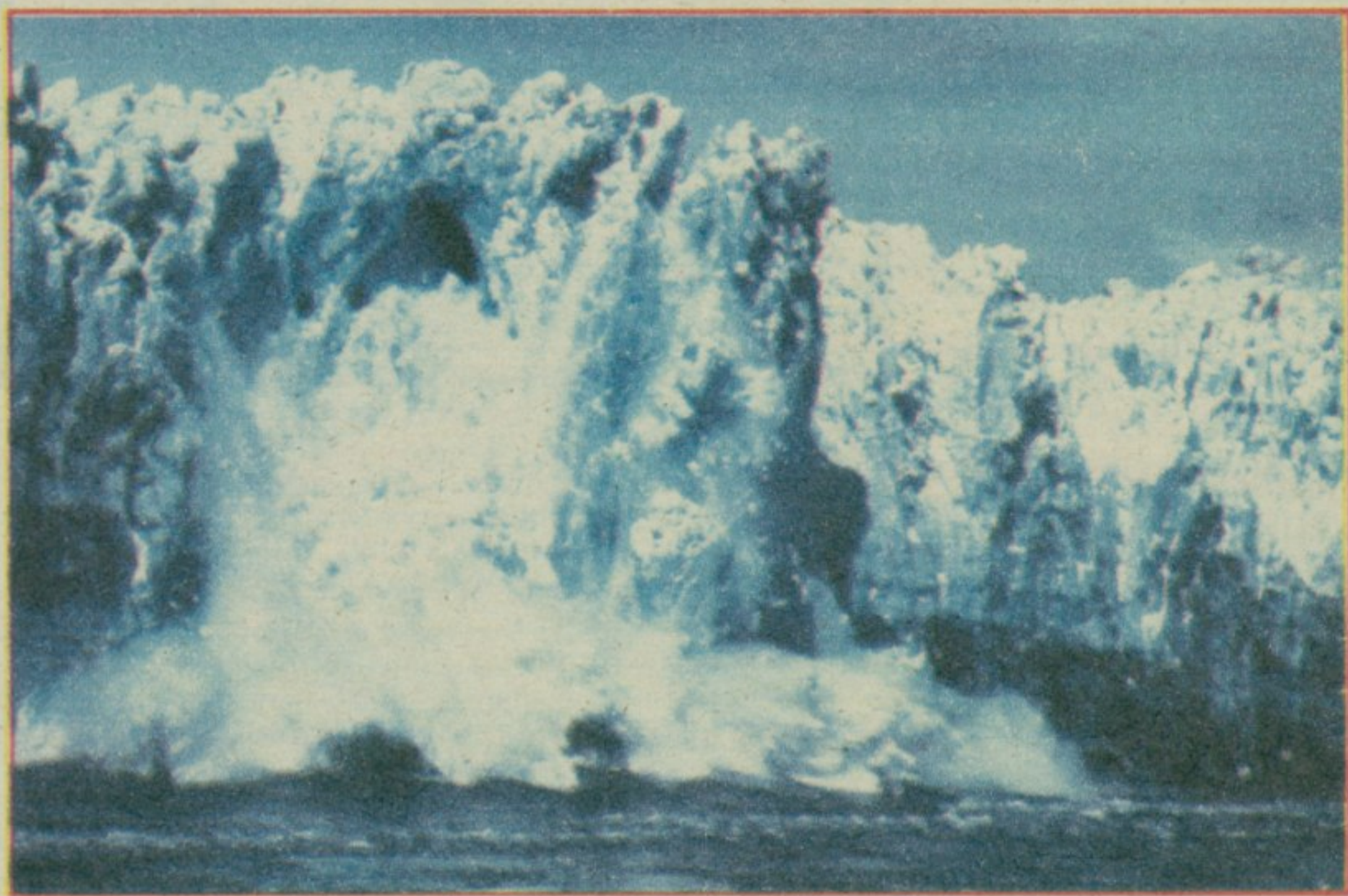
ХОГАР СТРАШНИ

ПОДИВЉАЛИ
ГЛЕЧЕР
МЕЊА
КАРТУ АЉАСКЕ

ДУХОВИ. СТАНИТЕ!

ЛЕДЕНА ПЛАНИНА,
ВИСОКА КАО ЗГРАДА
ОД 30 СПРАТОВА.
НАДИРЕ БРЗИНОМ ОД
30 МЕТАРА ДНЕВНО.
КАКО ЈЕ
ЗАУСТАВИТИ?

Чело ледника Хаберд на Аљасци, високо преко 100 метара, разбија се у ледене брегове који ће заплвити океаном

По једној легенди племена Тинглит, настањеног на јужним обалама Аљаске, глечере настајују духови који се понекад разбесне на човека и кажњавају га тако што изазивају природне катастрофе. Ови духови, очигледно зли, мора да су одлучили да се сурово разрачунају са становницима Јакута, градића на обалама које заплускује Тихи океан: велики ледник Хаберд, дугачак 120 километара, изненада је побеснео и незадрживо клизи према мору носећи огромну масу леда високу попут солитера од 30 спратова. И због неуобичајене силе прети да уништи све што је људска рука на том месту вековима стварала.

Последњих 85 година (1900. се догодило нешто слично) његова брзина није била већа од 60 метара годишње, што је и уобичајено за леднике који се, иначе, крећу под притиском сопствене тежине. Међутим, прошла зима је донела оно што глечеролози називају „ледничка поама“, тако да Хаберд тренутно напредује брзином од 30 метара за један дан. Другим речима, само

од средине маја до почетка јуна ледник је, у свом драматичном надирању, прешао пуна два километра.

Хоће ли бомбе помоћи?

Ледена маса дугачка шест километара у овом тренутку клизи према заливу Јакутат где се, уз продорну шкрипу, експлозије и тутњаву, сурвава у море. Призор је веома импресиван, али и застрашујући истовремено. Немогуће је у томе што је глечер већ блокирао улаз у фјорд Расел и претворио га у језеро дугачко 55 километара. То може да изазове потпуни нестанак тамошњег биљног и животињског света. Огромна ледена брана је бројним животињским врстама, између осталог, затворила пролаз ка отвореном мору где се иначе хране...

Истовремено, отапање ледених маса, заједно с кишом и водама из река и речица које се ту уливају у море, изазвало је нагли пораст нивоа воде у новонасталим језеру, тако да горњи слој слатке воде

већ има дебљину преко 30 метара.

Повећање нивоа воде прети катастрофалним последицама по привреду Јакутата. Довољно је да се подигне за још десетак метара, па да се вода прелије преко јужне обале садашњег језера и сручи у узано корито реке Ситук. То би значило уништење једног од најзначајнијих резервата рибе у Сједињеним Државама.

Научници окупљени на овом месту нису оптимисти. Кажу да човек још није

у стању да се избори са глечером који се помамио. Решење би могло да буде прокопавање канала којима би вода из фјорда Расел отицала у море, али је ледена брана немислииво велика. Зато се чују и предлози да се на лед баце бомбе...

Јединственим приказом на обалама Аљаске задовољни су једино стручњаци за глечере. По речима Ларија Меја, глациолога Америчког института за праћење геолошких промена, спринт ледника је за њих једна од најзанимљивијих, ако не и најзначајнијих природних појава у САД у овом веку – јединствена прилика за праћење и проучавање динамике „брзих“ ледника, међу којима Хаберд туче све рекорде.

Зашто Хаберд подрхтава

Треба рећи да сваки глечер има неки свој ритам живљења – брзину којом се креће напред или се повлачи одређени број метара годишње, све у зависности од климе и годишњег доба. Уобичајено је да се под притиском снега ледени колоси, попут неке пихтијасте масе, лагано крећу према мору. Механизам тог кретања није непознат научницима, али су „дивљања“ феномени који је остао неразјашњен. Зато постоје само

хипотезе, и то углавном познавалаца из Америке.

Једна од тих хипотеза могла би се назвати метеоролошком, а галопирајуће надирање ледених маса објашњава се обилним падавинама у току зиме које су ненормално „заситиле“ аљаски глечер. Сеизмичка хипотеза, међутим, истиче земљотрес као узрок наглог клизања ледника, док геолози имају своје тумачење. Кажу да су у скорој прошлости забележена подрхтавања Хаберда и још двадесетак других глечера поларних области, што би, по њима, требало да значи да се у природним скривеним каналима у утробама планина, између леда и стена, нагомилала вода и да се под њеним притиском лед подигао и склизнуо у долину...

Ни једна од ових хипотеза, ипак, нема праву потврду. Можда и због тога што су дубља проучавања немогућа, јер је веома тешко продрићи у унутрашњост глечера и проверити шта се у ствари догађа. Једно је тачно: ова природна појава сама од себе престаје и најчешће нема последица попут ових у случају Хаберда.

Примећено је да се феномен помаме ледника све чешће понавља. Седамдесет одсто масе ледника на Земљиној кугли налази се у покрету. Кажу да су најопаснији ледници који у долини блокирају реке и стварају огромна вештачка језера која својим притиском разбијају ледене бране, што се већ догодило у Совјетском Савезу и у Перуу.

Наука је забележила да је кретање ледника, који представљају читавих 98,90 процената резерви слатке воде на нашој планети, убрзано од 1960. године. Али, нико још није открио шта натерује огромне ледене реке да неочекивано пређу у кас или да се, такође изненада, зауставе у својој журњи према мору које их прихвата у виду огромних брегова...

Д. Варагић

У јулу је незадрживи глечер већ преградио улаз у фјорд Расел претворивши га у велико језеро где су животињске врсте остале заробљене и могу нестати заједно са биљним светом

КАКО
ЈЕ
НАЂЕНА
НАФТА

ЦРНО ЗЛАТО СПАСЛО КИТОВЕ

Скела
названа
„Дерик”,
која је
држала
бушнице на
Дрејковим
налазиштима
нафте

Историја нафтне индустрије отпочела је, као што се у прошлости често догађало са сличним стварима, пуком случајношћу. Циљ коме се тежило био је сасвим другачији од практичних резултата који су се показали, а имао је сасвим племените корене. Наиме, истражујући пределе Пенсилваније, енглеско-канадски геолог и љубитељ животиња Абрахам Геснер 1854. године приметио је „уљани камен” — пукотине у стенама из којих је спонтано истицала нафта. Имала је јак мирис, било ју је могућно прикупљати и од ње направити уље за лампу које би могло да замени китово уље, оно на којем се до тада готово двеста година заснивао сав ноћни живот америчких насељеника. Резултат тог живота било је десетковање ових огромних сисара.

Више забринут за опстанак китова него што је желео да извуче неку корист, Геснер је почео да производи течно гориво које је назвао „керозин”. Није, међутим, постигао

Нова лампа је трошила врло мало уља и коначно га учинила економичним. Уверен у светлу будућност свог проналаска, Ферис је отпочео кампању ископавања тражећи нафту у подземним природним резервоарима. Због тога је откупио огроман појас земље у Пенсилванији.

Вилијам Смит,
звани „ујак Били”

Читаву годину провео је правећи посвуда бушотине, али наилазио је само на воду, со и различите минерале. Од нафте ни трага. Ферис баш није био срећне руке: његово имање налазило се заправо на самој граници са оном пространом облашћу Пенсилваније која ће се мало касније показати богатом „црним уљем” и коју ће други добро искористити, започињући тако авантуру познату под именом нафтна индустрија.

Људи према којима је судбина била много широкогрудја били су: Семјуел Кир, власник рудника соли. Едвин Дрејк, бивши поручник и бивши кондуктер на парним бродовима, као и Вилијам Смит, бивши железничар, познатији под надимком „ујак Били”. Копајући све дубље да би вадио со, Кир је приметио да на површину заједно са сољу избија и нафта. То му је у почетку правило велике неприлике. Он тада још није знао за Ферисове покушаје и све ширу примену „просветитељског уља” у америчким кућама.

Та околност није, међутим, промакла Дрејку који

ИЗГЛЕДА ЧУДНО,
АЛИ КОРИШЋЕЊЕ
НАФТЕ, КОЈА СЕ
ДАНАС СМАТРА
ЈЕДНИМ ОД
НАЈВЕЋИХ
ЗАГАЂИВАЧА
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
ИРОНИЈОМ СУДБИНЕ
ОТПОЧЕЛО ЈЕ
УПРАВО ИЗ
„ЕКОЛОШКИХ”
РАЗЛОГА

Цртеж који представља Дрејкову бушотину када је из ње 27. августа 1859. године почела да куља нафта

је, плативши добро, убедио Кира да му препусти „загађени” рудник. Баталио је со, и запослио „ујака Билија” да смисли нараву која ће бушити земљу да би се из ње извукло оно право благо.

Маја 1858. отпочели су радови, а 27. августа 1859. „ујак Били” могао је коначно да саопшти Дрејку да је прва бушотина прорадила. „То су долари, долари који избијају на површину”, викнуо му је и, наравно, није погрешно. У року од свега неколико месеци цела та област врела је од бушотина и стотина узбуђених трагача за нафтом.

У међувремену се раз-

вила и технологија вађења нафте, заснована на Дрејковој идеји: такозвани „дерик”, скела која придржава бургије, пумпе и остале справе за руковање око бушотине, добила је име по томе што је личила на вешала која је у 17. веку измислио лондонски целат Дерик.

Тако је отпочела ера на-

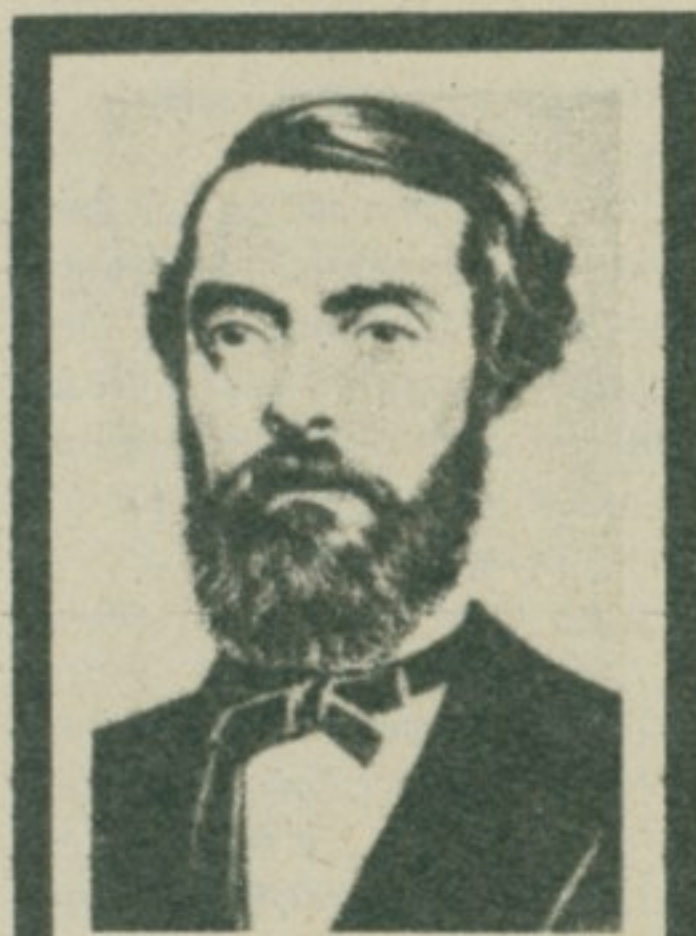
тара цеви повезивало је Дрејкова налазишта са железницом у Титсвилу. Ритам производње увећавао се невероватно брзо, тако да је од 2.000 барела 1860. године тридесет година касније само у САД вађено 64 милиона. Американци нису дуго били једини произвођачи нафте. Италија је 1860. као друга приступила младим нафтаким државама, али тај примат је трајао веома кратко. На сцену је затим ступила Русија, па Канада, Мексико, Аргентина, Иран и тако даље.

Ипак, све до самог краја 19. века нафта је служила искључиво за осветљење у кућама и на улицама. Користио се, дакле, само керозин. Нуспроизводи дестилације, међу њима и бензин, још нису имали примену и често су бацани у реке и мора.

Тек са новим веком и ступањем на сцену аутомобила, бензин долази у први план нафтне индустрије. Готово истовремено керозин замењује електрична струја за осветљење. Тако се појавила нова криза, јер да би се произвела количина бензина потребна да задовољи све веће захтеве возача аутомобила, морало се направити пет пута више керозина који се није могао продати. То је произвођаче натерало да повећају цене.

Требало је сачекати 1918. годину, јер је тада смишљен нови начин рафинисања нафте којим се коначно добијало више бензина а мање керозина. То је и цену довело на своје место. Даље већ све знате.

М. И. Ш.

Едвин Дрејк

успех којем се надао пре свега због високе цене занатске дестилације. Упркос еколошком духу у којем је рекламирано као „просветитељско уље”, овај смисао Геснерово откриће морало је да чека још читав век.

Ипак, три године касније у помоћ му је прискочио амерички инжењер А. К. Ферис који је патентирао нови тип лампе на керозин.

У свету сигурно још има оних који муку муче с Рубиковом коцком. А за већину загрижених та компликована играчка из раних осамдесетих година већ је одавно зрела за таванску збирку старих ствари. Међутим, Ерне Рубик, симпатични професор архитектуре из суседне Мађарске, чије име носи страшна коцка, сигурно неће пасти у заборав.

Недавно се вратио и то са игром која ће бити још тежа од популарне коцке. Тврде да је за непуне три године продата у „тиражу“ од око 100 милиона примерака. Поред тога, треба додати још 50 милиона различитих неовлашћених произвођача плагијатора из читавог света. А где је још оних десетак милиона књижица које су неупућенима покушавале да објасне како најбрже да саставе коцку. Тај проналазак је мађарској привреди и њеном промислу сину Рубику донео милионе долара.

Ако се сећате, коцка се састојала од 26 малих коцки у шест живописних боја. Мogle су да се врте по усправним или водоравним осама. Сва мудрост је била у томе да се коцкице заврте тако да велику коцку чини шест равни исте боје. Математичари су убрзо израчунали да је уз помоћ ових коцкица могуће саставити тачно 43.252.003.247.489.856 или више од 43 трилиона положаја.

Захваљујући својој коцки професор Рубик је постао један од најбогатијих и најславнијих Мађара, где замеси подухватништва постају кључни део најлибералније привреде земаља источног блока. У недавном интервјуу у Њујорку Рубик је потврдио да ће његова нова игра, названа „Рубиково чудо“, вероватно имати још више облика и комбинација. Игру можеш да окончаеш тиме што ћеш открити њена решења. Ипак, мислим да је магична, изјавио је професор Рубик показујући новинарима модел свог новог проналазка који ће производити и продавати фирма Matchbox International Ltd., главна филијала велике компаније са Бермуда.

Цена као и код коцке

Четрдесетдогодишњи Рубик упорно се брани како „не спада у људе који непрестано пребројавају новац“ и додаје „не желим и, на срећу, није било потребе, да мењам свој начин живота“. Ипак, ту су троја кола – једна од њих су „мерцедес“, а ускоро са породицом треба да се

НОВИ ИЗАЗОВ ЗА СПРЕТНЕ ПРСТЕ

РУБИКОВО ЧУДО

ДРУГА ПЛУТ

Не само играчка,
већ и
декорација:
Ерне Рубик
с новом игром

пресели у већу кућу са базеном у најлепшем крају Будимпеште. Очито, његова се слава повећава истовремено са богатством. Ускоро ће се појавити широм света у рекламама за свој нови изум. Пише и књиге о својим погледима на живот, што уопште није изненадило његове пријатеље. Један од њих га описује као човека који има „високо мишљење о себи“.

У светској индустрији иг-

рачака, која се ове године суочава са благом осеком потражње, и те како рачунају на професора Рубика и његову игру. „Надамо се да ћемо опет створити нову моду“, каже Дејвид Јех, председник Universal Matchbox Group. Ова група је пре свега, позната по фантастичним колекцијама ручно направљених минијатурних аутомобила и камиона. У Кини је већ обезбедила 2000 радника који ће израђивати нову

Рубикову игру. Од ове јесени на светско тржиште кренуће сто хиљада примерака. Продаваће се приближно по цени од десет долара, дакле као и коцка.

Пре две године влада је одобрила његов план да отвори приватно предузеће „Рубик Студио“ које запошљава 20 људи, а ови се баве цртањем и обликовањем најразличитијих ствари – од зграда до играчака. Рубикова магија је

ПОСЛЕ ФАМОЗНЕ
КОЦКЕ, ИГРАЧКЕ
ДЕЦЕНИЈЕ, ЕРНЕ
РУБИК НАМ
ПРЕДСТАВЉА НОВУ
ИГРУ-САСТАВЉАНКУ
(СЛАГАЛИЦУ) КОЈА ЈЕ
ЈОШ ЛЕПША,
ПРИВЛАЧНИЈА И
ЗАНИМЉИВИЈА ОД
ПРЕТХОДНЕ

први производ новог предузећа за тржиште.

Рубик је основао и две фондације: прва би требало да помаже младе мађарске проналазаче, а друга да обезбеђује стипендије студентима обликовања који уче у иностранству. Професор је академије – предавао је, узео одмор на неодређено време и велико је питање да ли ће се уопште вратити. Јер, извор његових прихода су патентиране идеје. Осим идеја има и двоје мале деце.

Мање интелектуална, али лепша

Нову игру одликује исто тако привлачан облик као и код коцке. Чине је осам квадрата од отпорне прозирне пластике, који у почетном положају образују два реда исте дужине. Преко квадрата се шире слике три неповезана прстена дугиних боја на црној позадини. Задатак се састоји у томе да играч померањем квадрата, који су међусобно повезани шарком (и њу је патентирао професор Рубик), преплете три прстена. За разлику од коцке нова Рубикова играчка може померањем да се претвара у најразличитије облике. Вишебојне петље се преламају у фантастичним нијансама и свака од варијанти може да послужи и као леп украс.

– При тражењу решења доћи ћете до чудесних открића. Коцка је била врло интелектуална игра, а ова омогућава још више забаве и уживања – каже Рубик.

„Matchbox“ је направио посебан програм продаје и рекламе. Тако ће, верују, спречити фалсификаторе. Произвођач је магичну играчку заштитио у читавом свету и крајем октобра треба да крене међународна рекламна акција. На свим производима биће Рубиков потпис.

М. Ш.

Илустровао: Ненад Милићев

САМИ И ЈАКИ

Ових дана Жак Дик ско-
чио је падобраном
право у кратер вулкана Ет-
на. Дон Хебреј брчкао се у
леденим водама око Грен-
ланда – само у купаћим га-
ћицама. Жан-Луј Етјен ус-
пешно је завршио пешаче-
ње до Северног пола. Пи-
тер Берд превеслао је у
чамцу Пацифик (више од
16.000 km), Мајкл и Аманда
Такер слетели су падобра-
нима са задршком на врх
Ајфелове куле. Жерар Ва-
шер претрчао је од
Алжира до Абиџана – ско-
ро 5.000 km. Дик Ратан и
Џин Јегер у моторној јед-
рилици прелетели су
40.000 km без спуштања и
узимања горива, у кабини
димензија два повећа ко-
фера.

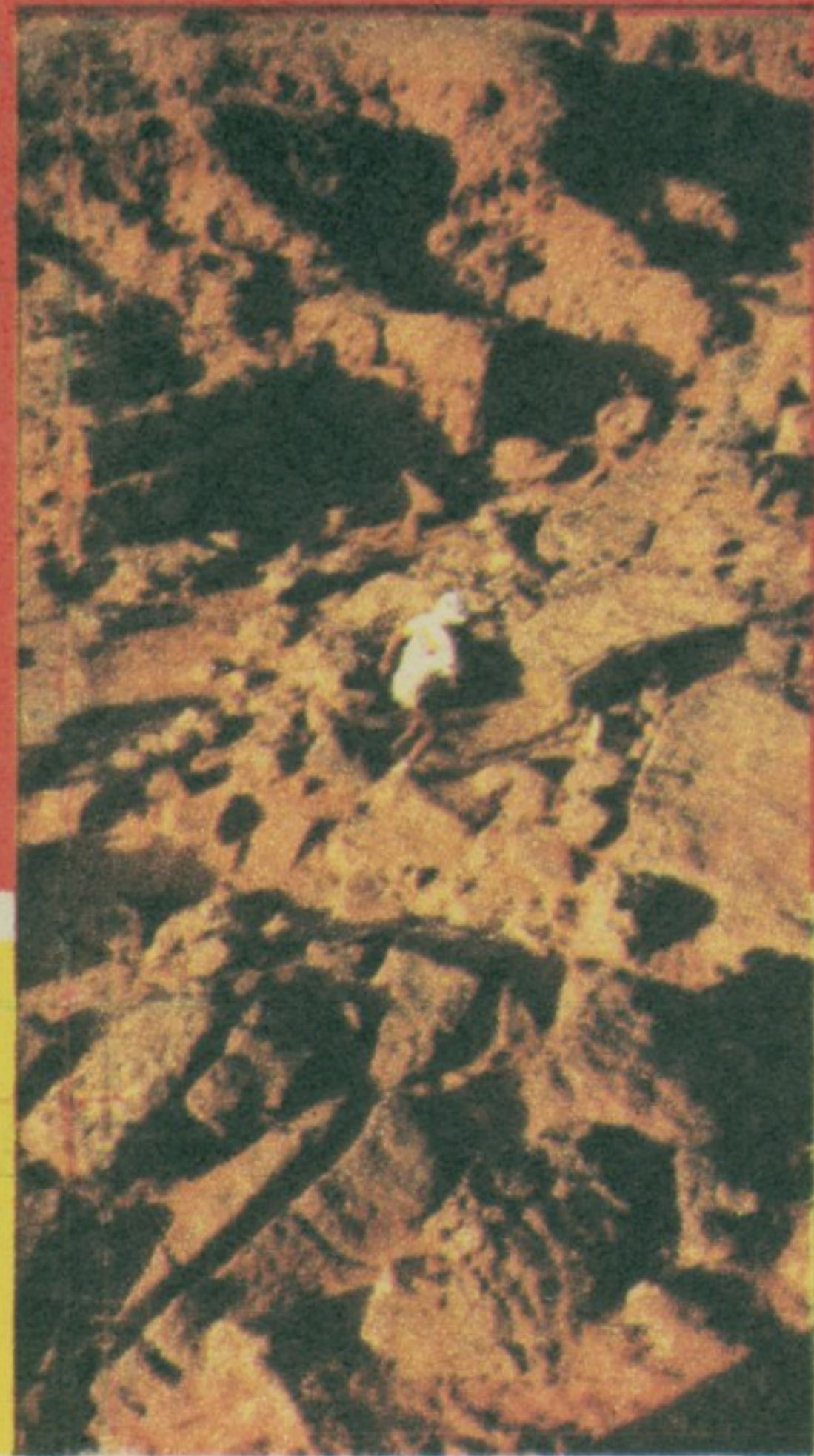
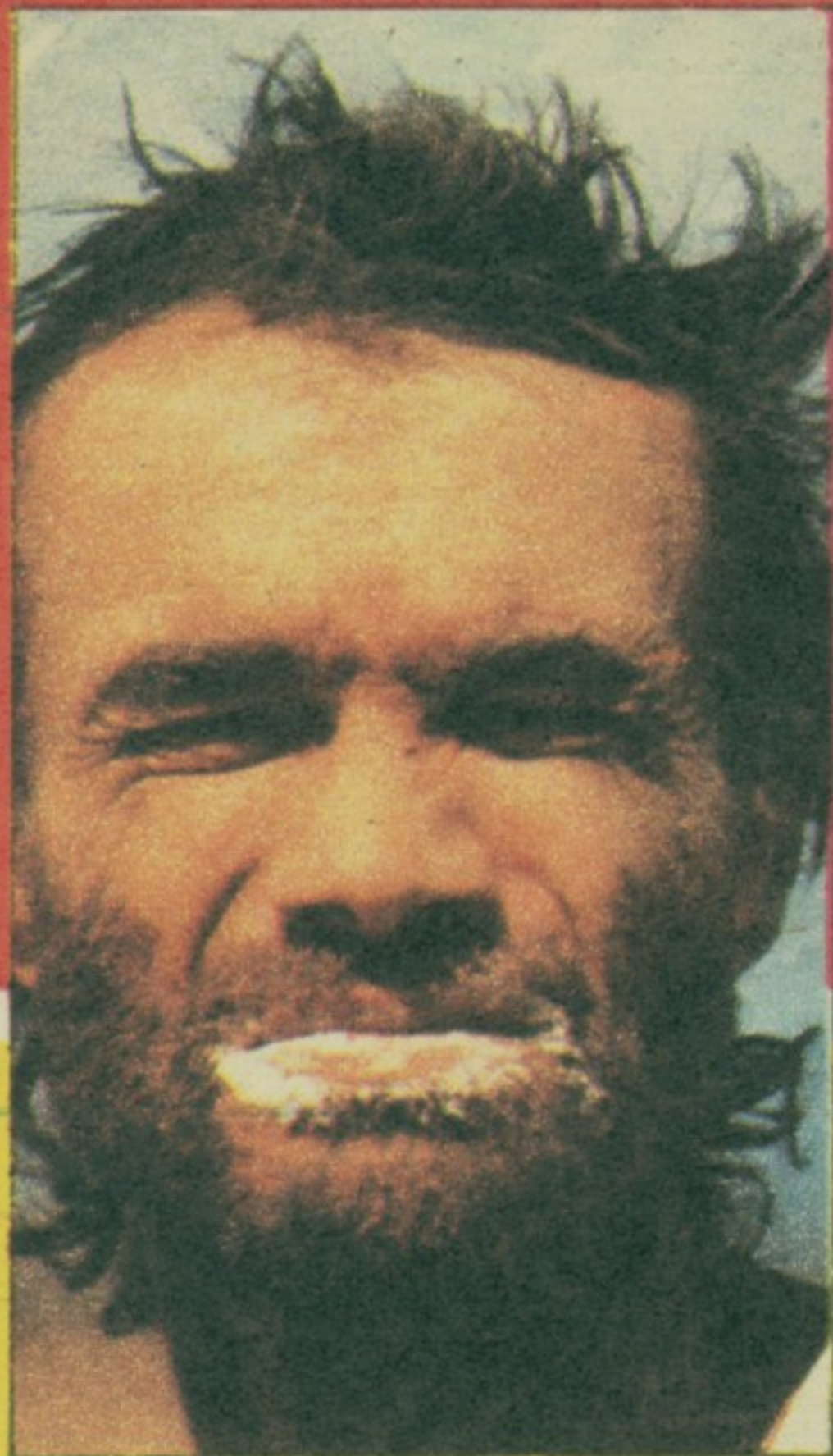
Зашто они то раде? Је-
ли у питању такмичење с
другима, изазов коме не-
могу да одоле или желе да
превазиђу сами себе.
Можда иду напред у нади
да ће и нас остале повући!
Јесу ли они јунаци нашег
доба или само неодговор-
ни откачењаци?

Будућност припада – слабијима!

Прво изненађење. Аван-
туристи 80-тих година уоп-
ште не личе на супермене.
Бицепси нису њихово
оружје. Чак су већином
ситни, али чврсти момци.
Никакав атлета није Фред
Бошен који је прешао Ат-
лантик на дасци за једре-
ње, још мање стидљиви
Реми Брик који се спрема
да уради то исто, само на
скијама. Дона Хебреја си-
гурно нико неће помешати
са Рамбом иако носи тра-
ку преко чела. У својој
књизи „Жилава борба“ он
чак тврди: „Будућност
припада слабијим људи-
ма“. Изгледа и нежним
женама. Такав се бар ути-
сак стиче кад погледате
алпинисткињу Катарину
Дестивел (у ствари „пен-
трачицу“ јер она осваја
највише планинске врхове
голих руку) – изгледа као
глумица или манекенка.

Нови шампиони аванту-
ре све више личе на нас
обичне људе. „Годинама, у
свакодневном животу, ја
сам као и други“ – објаш-
њава Ерик Лауро, али до-
даје: „Кад сам трчећи пре-
лазио Долину смрти (238
km за пет дана), осећао
сам се потпуно другачији
од осталих.“ Шта га је из-
менило. Какав је покретач
у питању? Можда су заис-
та у питању промене у неу-

ВЕЛИКИ ИЗАЗИВАЧИ СУДБИНЕ

**ДО ЛЕДЕНОГ ПАКЛА И НА-
ТРАГ.** На путу до Северног
пола Жан Луј Етјен је за 63
дана превалио 1.200 km, на
температури од -40°C. Др Ет-
јен је много више патио од
самоће него од умора и не-
времена.

ЗАШТО НЕ БИХ ПРОБАО.
„Пустинја је исто толико
досадна као и паркинг у
супермаркету“, каже
Жерар Вашер, човек који
је претрчао од Алжира до
Абиџана (готово 5.000 km)
у 116 етапа. Пратила га је
супруга на бициклу.

ОНИ ИДУ ПЕШКЕ НА
ПОЛ, ПРЕЛАЗЕ
ОКЕАНЕ У
ЧАМЦУ, СКАЧУ УСРЕД
ВУЛКАНА. ШТА ИХ
ТЕРА У ОВЕ
АВАНТУРЕ? ЈЕСУ ЛИ
ТО СУПЕРМЕНИ,
ОТКАЧЕНИ ТИПОВИ
ИЛИ, ЈЕДНОСТАВНО,
ЉУДИ ЧВРСТЕ ВОЉЕ?

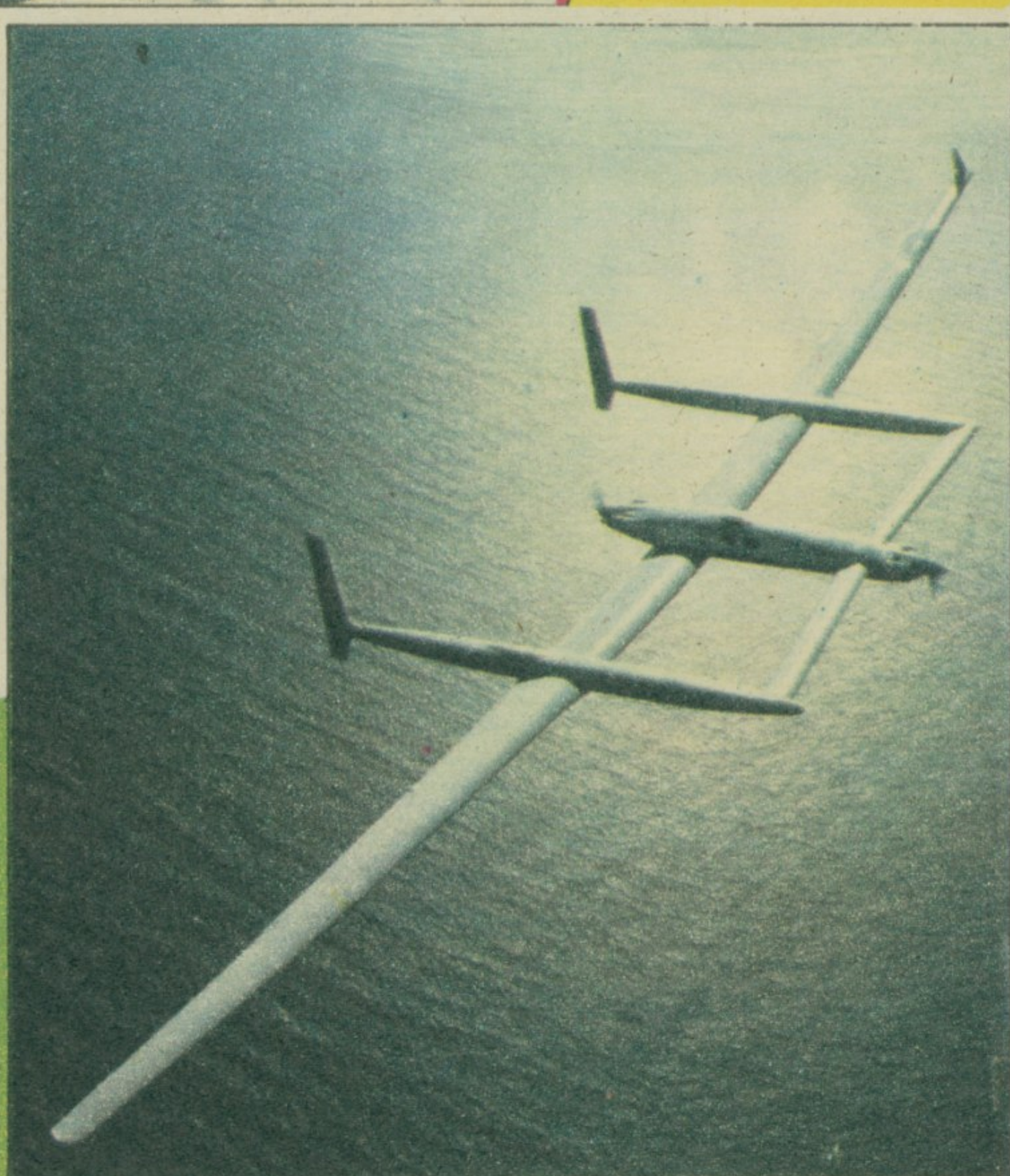
НЕЖНЕ И НЕУСТРАШИВЕ. Катарина Дестивел пење се голим рукама уз највише планинске врхове, а Енглескиња Аманда Такер скаче с Мајклом Макартијем. Њен падобран отвара се тек на 100 метара изнад земље.

АВАНТУРА БЕЗ ПОВРАТКА. Арно Роснеј нестао је с даском за Једрење у заливу Формоза, Филип Дилвел покушавајући да савлада водопаде Инга на реци Заир.

НИЈЕ ДОБИО НИ ДИНАРА. Дон Хебреј је скочио у ледене воде Гренланда за потребе једног документарног филма. Хтео је да докаже да у људском организму постоје скривене резерве, да је човек издржљивији него што се мисли.

КАЛИФОРНИЈА – ХАВАЈИ – АУСТРАЛИЈА – ЈУЖНА АФРИКА – КАРИБИ – КАЛИФОРНИЈА. У једрилици која има распон крила као боинг 727, али је 120 пута лакша Дик Ратан и Џин Јегер прелетели су 40.000 km. Њихов животни простор износио је само 5 m². Док једно спава, друго је у полуседећем положају, а кад треба да промене места – то је већ права акробатика.

ронима, као што сматра амерички психолог Френк Фарлеј који ради као истраживач на универзитету Висконсин у Медисону. Он је овакве људе назвао „личност типа Т“ (од thrill – јежа), а њих карактерише склоност ка ризику, физичком или интелектуалном.

Поред биолошке предодређености, у којој наслеђе игра важну улогу, Фарлеј истиче и важну улогу породице. Неки пустолови само настављају спортску каријеру, своју или својих родитеља, али се још чешће одлучују на авантуру као супротност затвореној породици, родитељима интелектуалцима или старим угледним фамилијама. Тако су отац и мајка Жака Сотија, који се спустио низ Ганг на дасци за једрење (више од 1.000 км), психоаналитичари, док су у породици Катари-не Дестивел сви музичари.

Нешто сасвим треће је случај тркача Жерара Вашера. „У школи сам био ослобођен физичког. Из војске су ме отпустили због астме – прича Вашер. – До тридесете године уопште нисам трчао.“ Данас Вашер има 42. Радио је у гаражи, био трговац, држао ресторан, а онда је једног дана рекао себи: „А што не бих и ја пробао?“ Данас се бави најтежом могућом атлетском дисциплином – пустињским маратоном.

Сви пустолови имају нешто Вашерово: кад једном нешто замисле то постаје најважније и они га морају испунити без обзира на тешкоће на које наилазе. Цео живот Жан-Луја Етјена био је подређен једном једином циљу – стићи на Северни пол. Слободан Ивановић, који је овог лета са супругом и двоје мале деце опловио Балканско полуострво, каже да је одувек знао да ће направити свој брод и да ће пловити. Имао је циљ... А да би се стигло до њега, постоји само један начин: спремат се неуморно. Тада долази до израза још једна особина авануриста: то су људи с изразитим смислом за организацију. Ништа не препуштају случају. С истом гвозденом вољом с којом тренирају, они траже и спонзоре, опрему...

Међутим, ни најсавршенија организација не може да гарантује живу главу. Многи су изгубили живот, али то није уплашило нове који долазе. „Волим да стављам живот на коцку“ – каже Жак Дик. Неки авантуристи осећају неодољиву

потребу да пробају себе објашњавајући то сличним речима: „Кад сам у опасности, активира се оно што је најбоље у мени“. Или: „Треба с времена на време проверити вредност свог живота“. Жан-Луј Етјен, који такође не бежи од ризика, прича: „Четири дана после повратка са Северног пола, доживео сам у таксију судар усред Париза. Таксиста је завршио у шок соби, ја сам се извукао с неколико посекотина. Према томе, чим си на земљи, ризикујеш и да умреш. Зато је важно спреман дочекати ризик“.

18 година аутостопања

Скачући у ледену воду Дон Хебреј је желео да докаже да је издржљивост људског организма много већа него што се мисли: „Унутрашњом снагом човек може да направи чуда. Његове могућности су практично безграничне. Желим да будем пример другима, да их натерам да и они скоче у воду!“

Други, врло чест мотив: успети пре других, оборити рекорд. „Ужасавам се неуспеха, волим да побеђујем“, изјавио је Жан Дик. Мање амбициозни неће да иду утрвеним путем, желе да открију нешто ново – Антарктик, индијску цивилизацију, Хималаје, Сахару... Можда је, ипак, најчешћа реч коју употребљавају ови одважни људи – САМ.

Да ли је авантура која је организована, има спонзоре, коју снима телевизија, уопште више авантура? „Моја експедиција? То је време мог живота са најмање авантуре“, каже Жерар Вашер. За њега су прави авантуристи они о којима се не чује ни реч. Исто то мисли и Жак Ланцман који се после пешачења од Ласе до Катмандуа (1.000 км за 36 дана) спрема да идуће године пређе кинеску пустињу Такламакан у коју ниједан Европљанин није ступио последњих шездесет година. „Капетан Кусто је истраживач, није авануриста – објашњава овај писац који стално путује. – Прави авантуристи, то су они људи без динара у џепу који путују око света радећи уз пут за оно најнужније. Таква је, рецимо, Мишел Турет који има близу педесет година, а већ осамнаест путује око света признајући као једино транспортно средство – ауто-стоп.“

В. Милићев

ПРАЗНОВЕРИЦЕ НАШИХ СТАРИХ

ВЕШТ НИКА

С великом надом људи из Жабара код Тополе дочекаше онај топли пролећни поветарац 1806. године. Низ присоје и стране кренуше поточићи и потоци. Још да се само мало земља просуши, па ће вредне Жабарчанке са обрадицама на леђима и мотикама на рамену да крену на њиву. Црне ли наде: ове исте мотике наредних недеља почеше да по гробљу копају... Најпре Милосаву умре син. Првенац још годину не напуни. Затим Јовану склопи очи ћерка. Не поживе ни три недеље. Онда „бог прибегне“ Јевросиму. Друга јој година беше. Мали Станислав само што беше проходао. И њему мајка над колевком закука. У понедељак Јевдокија сахрани своју четворогодишњу Јулку. Три дана касније упокоји јој се и друго дете. Благоје... Невидљива неман крену низ сеоске сокакe. Не бира, редом узима. Таман се у једном крају Жабара стиша лелек, а звоњава са дрвеног звоника уортаци се са оним у другој махали.

Туга се надвила над Жабаре. У суседним селима већ изникли кукурузи, а у Жабару и даље сахрањују децу.

Заборави село на Турке зулумћаре. Не мили се људима више ни оно мало слободе што под Црним Ђорђем извојеваше. Јадан ли бољитак кад деца умиру. Несрећа, не може већа да буде, па свет крену код врачара и гатара, код пророка и старих мудраца.

И тада се неко досети: вештице су то.

Пресуду доноси река

И даље је сеоско звоно оглашавало смрт деце у Жабару. Људи су били све сигурнији: многе од оних старих крезубих, намргођених, погрбљених и дубоко забрађених баба су изгледа вештице. А такве жене, причало се, имају у себи некакав ђаволски дух, који док спавају из њих изађе, претвори се у лептира, кокошку или ћурку, па лети по кућама и ује-

да људе, нарочито малу децу. „Кад нађе човека где спава, она га удари шипком преко леве сисе, те му отвори прса док извади срце и једе, па се онда прси опет срасту. Неки тако једени људи одмах умру, а неки живе више времена: колико је она одредила кад је срце једа...“

Нова смрт је подгрејувала старе приче, паника се повећавала, па кад се људима у Жабару учини да са белим луком, окренутим веригама и другим признатим начинима неће моћи да раскрсте са вештицама, одлуче да групу својих људи пошаљу код Карађорђа.

– Господару – обратише му се ови – бог ти помогао ако нам у овој нашој невољи помогнеш.

Тако му рекну, па му затим потанко испричају шта се све у Жабару дешава. Вожду не би свеједно. Жабаре је било село у којем је провео део свога детињства. Својевремено, кад му је отац Петар умро, његова мајка Марица се удала у Жабаре за неког Петронија. Тамо је одвела и децу, па је Карађорђе у тој својој раној младости имао и дане радости у Жабару. А сад, гле, у Жабару вештице.

– По души их – намргоди се и нареди да се сутрадан пре подне све старије жене из Жабара изведу на обалу реке Јасенице. – Тамо где је онај најдубљи вир. Које куде, хоћу лично да испитам која је од њих вештица, а која није...

Народни првак Карађорђе добро је знао причу коју и народ: вода не приме вештицу. Ако, дакле, осумњичена жена не потоне, она је нечастива. Вештица. А ако ли је вода прими, онда ништа – грешка.

У рано мајско јутро Црни Ђорђе је већ био на реченом месту. И оне. Њихови старци, родбина или комшије су их попут некаког стада дотерали из села на ливаду под великом врбом. Сунце је најављивало топао дан, али су старице, свеједно, дрхтале. Неке су и плакале, молиле да их пусте, клеле се да оне то нису.

Мушкарци су били неумољиви:

– Вода ће да пресуди! Ако сте праве бог и душа вам, а ако нисте маљевима ћемо по вама... Има да из вас липти она детиња крв што је попиште.

У очима невољнице био је само страх. Ако не потоне, оде глава.

Вожд стиже са неколико својих момака. Неколи-

ИЦЕ ДА НЕ ТОНУ

У ВРЕМЕ УСТАНКА ПРОТИВ ТУРАКА У МНОГИМ НАШИМ
СЕЛИМА ВОДИЛЕ СУ СЕ БОРБЕ ПРОТИВ СТАРИХ И
ИЗНЕМОГЛИХ ЖЕНА. НАРОД ИМ ЈЕ ПРИПИСИВАО
СТРАВИЧНЕ ЗЛОЧИНЕ И СУРОВО ИХ КАЖЊАВАО

ко десетина млађих жена, у црнини због сахрањене деце, клекоше на колена чим их спазише. Око оних сумњивих старица мушкарци појачаше круг. Намргођени вожд сјаха и неколико старијих људи приђе и пољуби му руку. Хтедоше и остали, али их овај пресече:

— Дедер да их све до голе коже поскидате и вежете. Вода ће да покаже које су крвопије!

Карађорђе тад нареди да се вежу у кврге (заједно руке и ноге), а затим његови момци приђоше свакој од њих па „сваку жену опашу ужетом преко средине, једни ухвате уже за горњи крај, други баце жену са обале у вир и чим

која потоне одмах је ваде из воде... „опит“ је показао да у селу није било вештица. Све жене су тонуле у води”.

Како се осрамотио Карађорђе

Много година касније у Жабару су схватили да су деца, у ствари, умирала од неке заразне болести. А Карађорђе је, иначе, после оног „купања“ баба у Јасеници посрамљен отишао из села. А и није му ово било први пут да се огреши о недужне жене у Жабару. У овом истом селу су извесну Пауну, жену Павла Станојевића, обавештава нас Вук Караџић, „по заповијести Кара-Ђор-

ђијевој као вјештицу привезали уз ражањ, па је пекли међу двије ватре, па је најпослије, кад се није хтјела одати, спале, те изгори згрнувши оне обје ватре на њу. А Петра Јоксића из Тополе маћеху, опет као вјештицу, убију из пиштоља и исјеку ножевима...”

Страдале су, свакако, и друге недужне жене, што је касније схватио и сам Карађорђе, па отуда његова наредба из 1810. године. „Ко би се усудио вештице тражити и убијати жене и мучити, како што су бивале овакве будалаштине, или у воду бацити, ко би ово учинио, овакву лудост за коју се Србима бели свет смеје, за овакву будалаштину одсуђујемо му: оно што би он учинио више реченим вештицама, њему да се учини”.

Тако је Карађорђе наредио, али тако, ипак, није било. По Србији су и даље гоњене вештице. Истина, нису их јавно и у великом броју спаљивали на лома-

чама, као што се то чинило у неким „цивилованијим” земљама, али су, свеједно недужне старице главом плаћале празноверје и примитивизам онога времена. Један од најсуровијих људи у лову на вештице, био је Карађорђев зет Антоније Ристић, звани Пљакић. Он је био ожењен Вождовом ћерком Савом. Волео је да мучи људе, а једном је, према причи његовог момка, извесног Сеничанина, „неку бабу”, за коју је био чуо да је вештица, живу испекао усред Карановца. Сеничанин је набрајао појединце све што је чинила ова јадница откако су је припекли докле је ватра већ није спржила, али ја то од грозе не могу овде писати...” — читамо у Милићевићевом „Поменику знаменитих људи”.

Свакако, Карађорђе је ово безумље опростио своме зету. И многа друга.

Вештац код Милоша

Књаз Милош је био знатно строжи према онима који су гонили и злостављали жене за које се сумњало да су вештице. Иако и сам прилично сујеверан човек, он је одбацивао могућност да старице могу бити вештице. Људи су, међутим, мислили другачије, па су тако у селу Божурњу, код Тополе, вештицом прогласили извесну бабу Ристу. Она је, говорили су, деци јела срца и испијала им крв, па су због тога умирала. Људи су били огорчени и хте-

ли да је линчују, али је баба — некако успела да измакне и отишла код Милоша. Овај је саслушао њену невољу а затим издиктирао свом писару: „Објавленије баба-Ристи из Божурње. Крагујевачке нахије, да нико не само не усуди се ни најмање дирнути у њу, но ни именом тим (вештица) да се нико није усудио звати је под жесточајшу казан”. На овом документу је датум 5. јун 1822. године.

Нешто више о Милошевом настојању да искорени заблуде о вештицама, налазимо у 14. књизи Српског етнографског зборника:

„Двадесет деветог априла 1823. године пише кнез Петар Обрадиновић из Рогачице кнезу Милошу како су му још од прошле године јављали Јакљани да имаде вештица по селу, па сада у Јакљу (село код Бајине Баште) ухватили једну жену” која се „одада” да је вештица и „казала по селима околним да их имаде које шта што она знаде петнаест вештица које жене које људи, па се потле и један човек одаде да је и он „вештац” и потврди за оне жене за које је она жена рекла да су вештице. Тог човека шаље Обрадиновић кнезу Милушу да и њему „каже све по реду”, а и да му јави шта да ради с осталима. Петог маја одговорио је кнез Милош Петру Обрадиновићу „да за вештице и вешчове не лудује, јер тога нема нит може бити”, а двадесет трећег маја му опет пише да му пошаље Ђорђа Миливојевића и Перцију Глигоријевића из Јакља који су обедили Обренију Николу из истог села да је вештица и да им је појела жену и снаху и тукли је „да им се ода да је таква и да је то учинила и бијући ју пребили јој руку”. Сем тога кнез Милош му „најоштрије заповеда” да забрани „људима у својој кнежини људе и жене таквим именима звати и мучити их”, јер ако чује „да се још што такво догоди у кнежини његовој да ће он бити кажњен жестоко и лишити се чина свога”. Најзад, трећег јануара 1824. године писао је кнез Милош кнезу Средоју у Солотуши да „ухвати или убије” Ђорђа из Јакља који је терао вештице, а кад је кнез Милош затим послао момке да га ухвате, он се одметнуо у хајдуке и после неког времена побегао Хаџи-Мелетију у манастир...”

Тако је то било.

Десимир Миленовић

Илустровао: Слободан Стефановић

ПРАВИО СЕ МРТАВ

**ДВА МЕДВЕДА
НАВАЛИЛА СУ НА
РОЛИНА. БЕСНО СУ ГА
УЈЕДАЛИ, ОТКИДАЛИ МУ
КОМАДЕ КОЖЕ, МЕСА...
ЗНАО ЈЕ ДА НЕ СМЕ НИ
ГЛАСА ДА ПУСТИ.
МОЖДА ЋЕ ГА
ОСТАВИТИ НА МИРУ
ТЕК АКО ПОМИСЛЕ ДА
ВИШЕ НИЈЕ ЖИВ**

Ролин Брејден је знао да му је то последња шанса да улови лоса. Био је већ крај септембра 1984. године и ловна сезона ближила се крају. У северном делу Аљаске, 200 километара од Анкорџа и 80 од Солдотне, места у коме је живео, Ролин је знао да се излаже великој опасности. У то време сури медведи су се спремали за зиму, лутали су тим пределима у потрази за храном. Баш због тога Ролин Брејден није кренуо сам. Као и много пута до тада био је у друштву свог оца, брата и друга. Њих тројица су највише и кренула због Ролина јер само он, међу ловачким трофејима, још није имао лоса.

Вес Брејден и његов други син Вејн остали су у колиби да спреме храну а Ролин је са својим другом Дарелом кренуо у потрагу за лосом. Били су добро расположени. Дарел је зачикавао Ролина.

– Толико година већ покушавао да уловиш тог лоса да сам на крају посумњао да можда и не знаш како та животиња изгледа, а? Шта ако наиђеш на медведа и помислиш да је то лос? – Дарел се ваљао од смеха. Ролин, који је до тада трпео шале на свој рачун, уозбиљно се. Из њега је одједном проговорила ловачка сујета.

– Знаш шта, Дареле! Чини ми се да сам чуо неки звук у даљини. Најбоље ће бити да се ти вратиш у колибу и придружиш мом оцу и брату, а мене остави на миру. Ја ћу сам уловити свог лоса. И да знаш, биће то већи примерак од свих које сте вас тројица погодили!

Дарел се без речи окренуо и пошао пут колибе. Добро је знао да се не вреди расправљати. Ролин сад није у ситуацији да се понаша разумно. Треба га пустити да се „охлади“.

Остани миран, издржи!

Ролин Брејден је пошао у правцу звука. Онако изнервиран престао је да мисли на могућу опасност. Све дубље је улазио у шуму, сам. Одједном, језа му је прошла кроз тело. Осећао је да га неке очи проматрају.

Са своје десне стране чуо је ломљаву гранчица. То „нешто“ све му се више приближавало. Док је Ролин репетирао ловачку пушку, из шуме су се појавила два медведа. Искежених чељусти ишли су право на њега. Ролин је испалио метак из пушке, али је промашио. Ухватила га је паника. Више нема времена да напуни поново пушку, а онако голорук тешко да било шта може да уради.

Што је могао гласније повикао је за помоћ и сам свестан да нико не може да га чује. Медведи су навалили на њега. Инстинктивно је рукама прекрио ли-

це. Разгневане животиње су га оборице на земљу. Осећао је како му се зуби заривају у леђа, цепају му кожу, откидају месо. Један медвед му се навалио на тело читавом тежином, гризао му је уво.

Болови су били неподношљиви. Ролину се чинило да би му било лакше кад би могао да вришти, али – није смео. Знао је да му је једина могућа шанса да преживи ако се направи да је мртав. У том случају постоји могућност да животиња одустане од напада. У тренутку кад поверује да јој територија више није угрожена, јер нападач више није жив, има наде да се животиња повуче.

Ролин је наређивао себи да остане миран, али ни сам није знао како. Осећао је како му медведи цепају кожу на темну, крв му је липтала на све стране, бол је био све ужаснији. Забио је прсте у земљу и словито их стезао само да не би заурлао, да се не би померио. Остани миран, само је то себи непрекидно понављао, издржи!

Други напад

Најбоље ће бити да мислим на лепе ствари, на Макса и Мелинду, на пример, седмогодишњег сина и трогодишњу кћерку. Сада их виђа само једном недељно, после развода од своје супруге. Пре само месец дана био је с њима на излету, у овој шуми.

Није му полазило за руком да скрене мисли. А и како би, кад су медведи и даље наваљивали, гризли га по врату, рукама, заривали му зубе у бутине. Одједном, више ни бол није осећао. Ако је то смрт, волео бих да дође што пре. Снага га је напуштала.

У једном тренутку, медведи су га оставили на миру, нису више нападали. Али, њихов дах је и даље осећао на себи, мада није смео да отвори очи, да види шта се догађа. Ако примете иједан покрет, можда ће поново навалити.

Ролин је добро знао да се догађало да медведи одмах поједу плен који су уловили, али не увек. Углавном би жртву, после напада, прекрили лишћем и гранчицама и долазили касније да је поједу. То му је још једина шанса.

Све се умирило. Ролин више није издржао, окренуо је полако главу да види где су медведи. На метар од себе угледао је њихова злокобна лица. А

животиње као да су само чекале да Ролин начини неки покрет, опет су навалиле на њега. Не, не опет, готово је заурлао Ролин.

Издржи, опет је себи понављао, ма колико ти то деловало немогуће. Мораш да будеш храбар уколико мислиш да останеш жив. Стисни још јаче зубе и остани миран. Само буди миран, не! помисле да су те коначно докрајчили! Ролин Брејден је знао да неће моћи тако још дуго. Снага му је „отицала“ са сваким новим уједом.

Спас!

А онда одједном, тишина. Само се чула крв како капље на земљу. Ролин није могао да верује да је можда спасен. И даље је лежао миран. Коначно, скупио је храброст да дигне главу. Медведа више није било. Да нису у близини и спремају се за још један напад? Ако и јесу, неће на то да мисли. Мора што пре да се придигне и покуша да дође до колибе која је на око километар одатле. Само, у ком правцу?

Био је срећан што га ноге још нису издале. Хошао је у потпуној агонији. Руком је држао кожу на глави, другом је придржавао откинуто месо на бутини. Последњом снагом заурлао је:

– Дареле, упомоооо!

Чуо је нешто у близини. Јао, ако су се медведи вратили?

Срећом, био је то Дарел. Кад је дошао до колибе, одједном му се појавила нека црна слутња и одлучио је да се врати да види шта је с Ролином. Да није тако било, Ролин не би издржао да дође сам до колибе.

Дарел је ухватио свог друга и малтене га носио на рукама. Кад су стигли до колибе већ се спустила ноћ. Ролин је био у несвести. Ако га не одвезу што пре до болнице, подлећи ће дубоким ранама које су му медведи оставили по телу.

Ципом су се труцкали десет километара по неравном терену док нису избили на прави пут. А онда, још 80 километара до Солдотне. Одатле су Ролина хеликоптером превезли до болнице у Анкорџу.

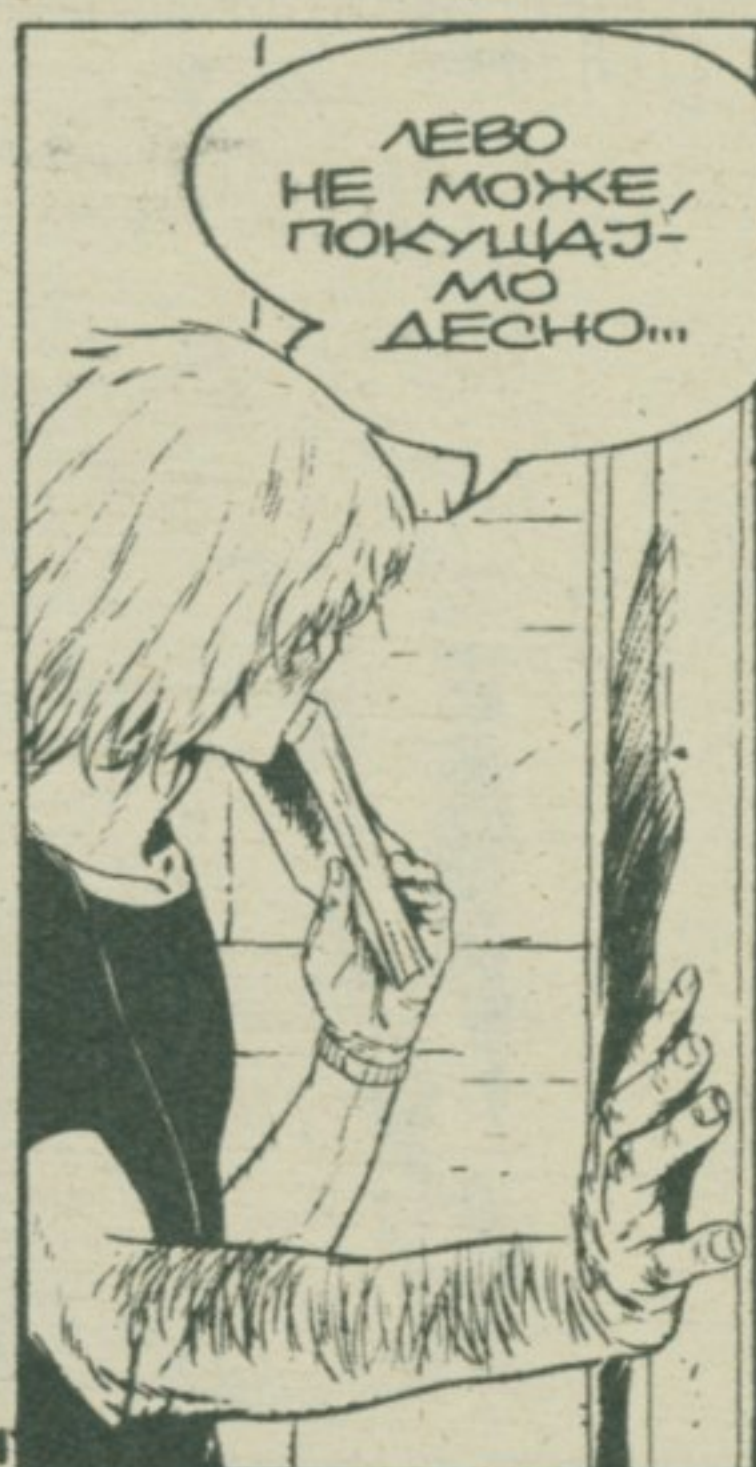
Ролин Брејден је био у операционој сали пет сати. Изгубио је више од пола укупне количине крви, стављено му је 200 копча. Хирурзи су били изненађени да је неко могао да преживи такве ране.

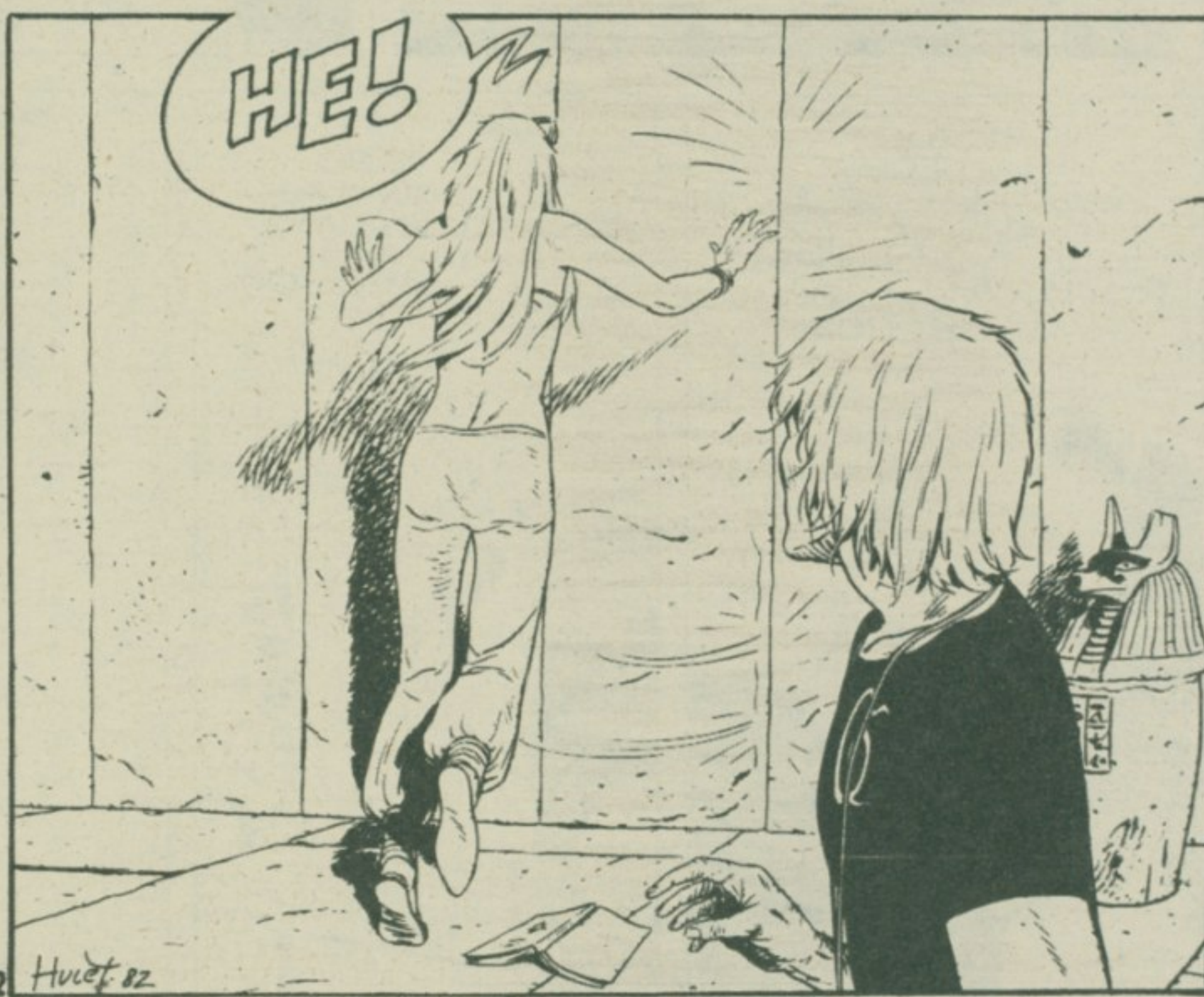
В. С.

ФАРАОН: ИНКАРНАЦИЈА СЕТА

ЦРТА: ДАНИЕЛ ХУЕ (DANIEL HULET) ПИШЕ: АНДРЕ-ПОЛ ДУШАТО (ANDRE-PAUL OUSHATEAU)

ФАРАОН И КРИСТАЛ, АГЕНТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ "КОВРА" ИСПИТУЈУ НЕСТАНАК ЕГИПТОЛОГА, ПРОФЕСОРА ЛЕВЛИНА, КОЈИ ЈЕ ТАКОЂЕ У "КОВРИ" Д ИМАО ЈЕ ЗАДАТАК ДА НАПРАВИ НОВУ ШИФРУ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ. У ТО ВРЕМЕ ДОГАЂАЈУ СЕ ЧУДНЕ ПОЈАВЕ У ЕГИПАТСКИМ ГРОБНИЦАМА, И ОНИ ПРЕТПОСТАВЉАЈУ ДА ИЗА СВЕГА СТОЈИ СЕТ И ЊЕГОВА ЗЛОГЛАСНА ОРГАНИЗАЦИЈА...

ЗАБОГА!

ЛЕВЛИН СЕ
ИЗГЛЕДА ИГРА С НА-
МА "ПРОКЛЕТСТВА
ФАРАОНА!"

НИЈЕ
ВРЕМЕ
ЗА
ШАЛУ!
УМИНИ
НЕШТО!

ШТА ТРЕБА ДА
РАДИМ? ДА ВИЧЕМ,
КРИСТАЛ, УМРЕЋЕМО
ОД ГЛАДИ И
ЖЕЂИ!?

ГЛЕДАЈ,
ФАРАОНЕ!
СЕР
ЛЕВЛИН...

"ПРЕТВОРИО
СЕ У ПРАХ И ПЕ-
ПЕО! УСЛОВИ У
ГРОБНИЦИ СУ
СЕ ПРОМЕНИЛИ!
ЗАТО СЕ ТО
ДЕСИЛО..."

БАШ ТИ
ХВАЛА
НА ОБЈАШ-
ЊЕЊУ!

СЛУШАЈ,
КОМБИНАЦИ-
ЈЕ ХИЈЕРОГЛИФА
ЗНАМ НАПАМЕТ!

А ДА ЛИ
ЋЕ НАМ ОВДЕ
КОРИСТИ-
ТИ?

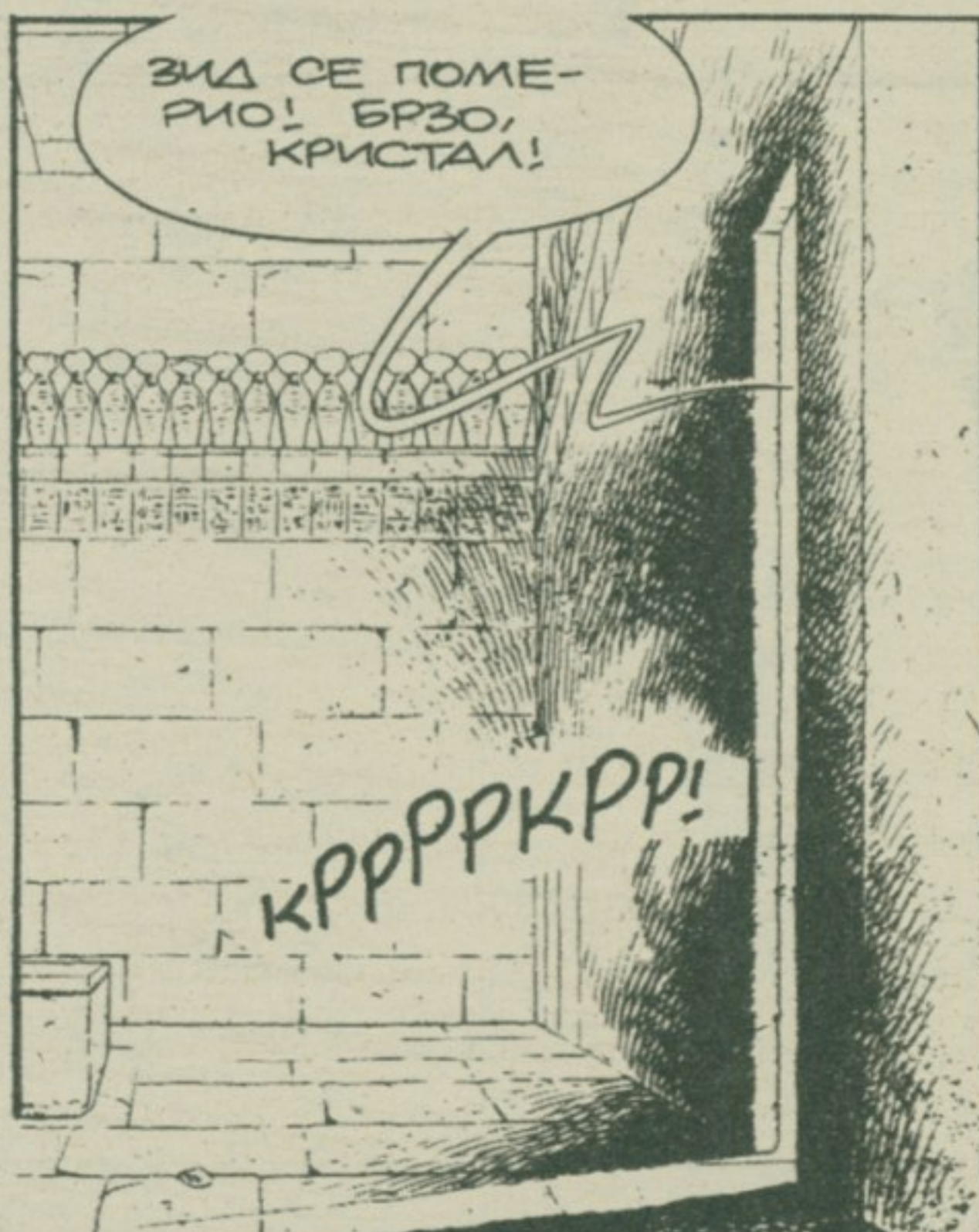

ШМРК!
ШМРК!

МОРА
ДА ПО-
СТОЈИ И
МЕХАНИ-
ЗАМ КОЈИ
ФУНКЦИОНИ-
ШЕ И ИЗ-
КУТРА...

КРРРРР!
КРИК!

ЗИД СЕ ПОМЕ-
РИО! БРЗО,
КРИСТАЛ!

КРРРРРКРР!

ДРАГИ...

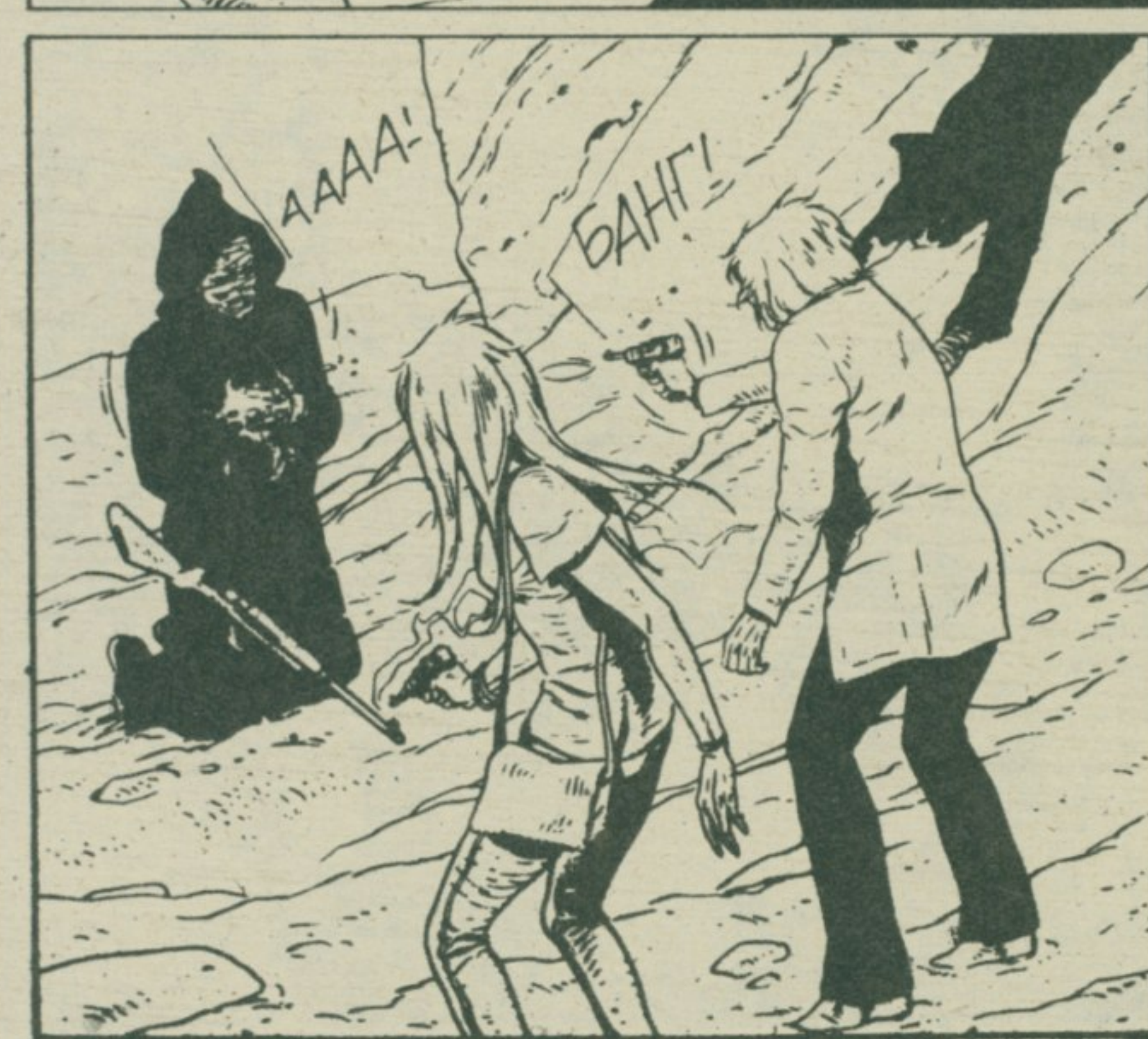
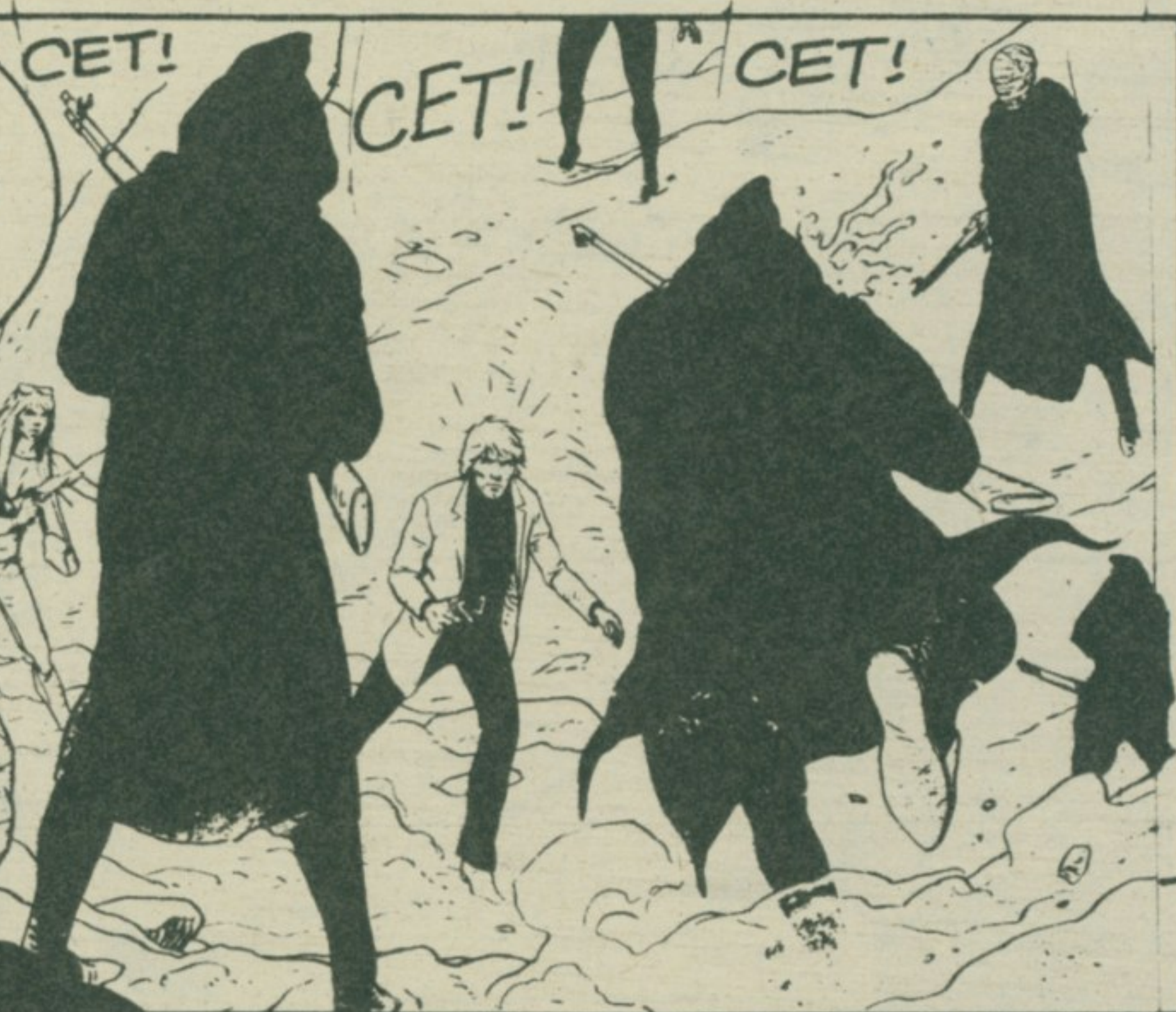

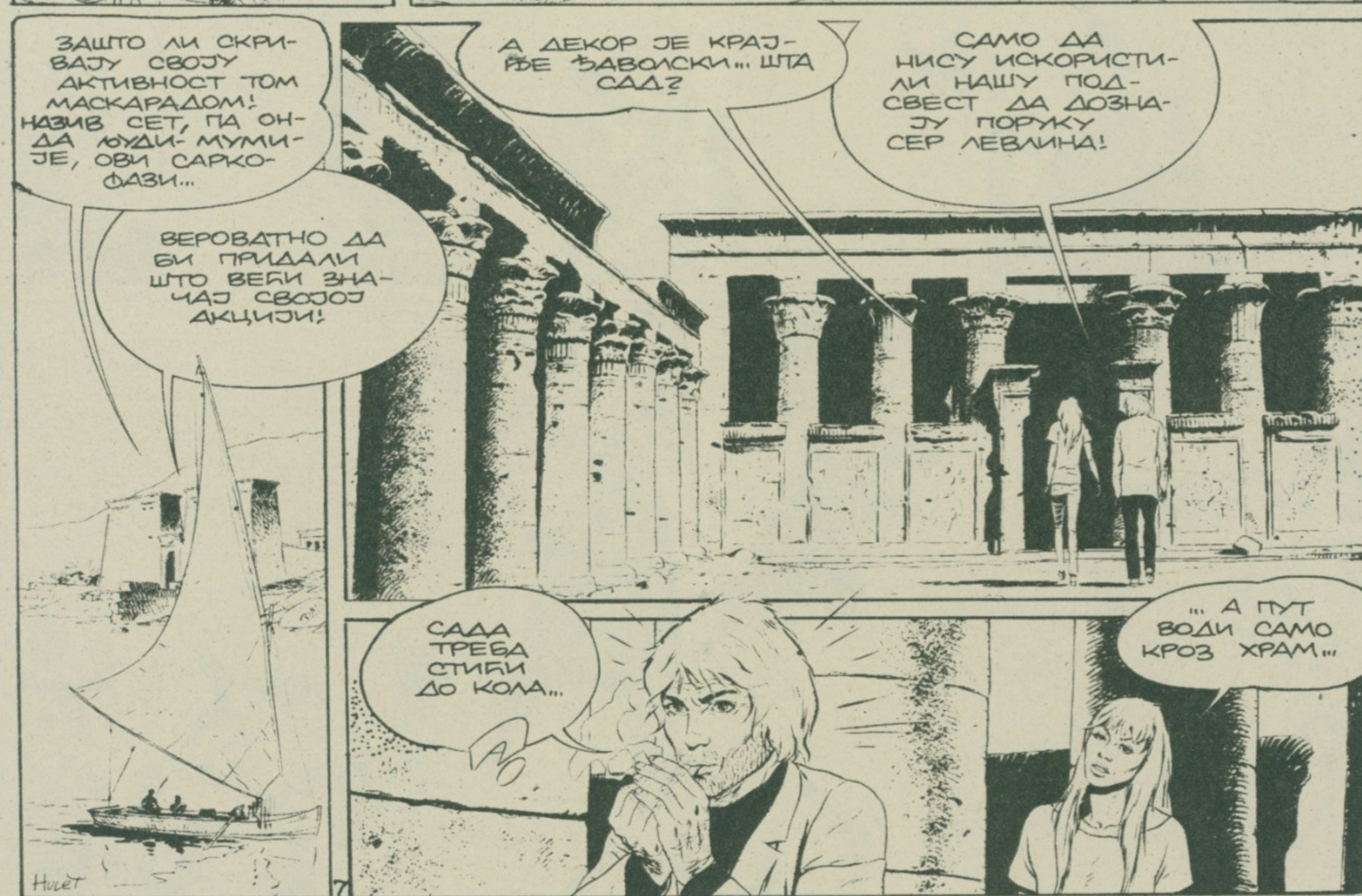
СРЕГА
ШТО СМ
МУ
ОДОЛЕО...

ЗОВЕ
СЕТ! ПРЕ-
КИНИ "АКЦИЈУ!"
ГОТОВО!

СТАНИТЕ!
ЗА ЊЕН
ЖИВОТ
ИДИМ
ВАМ ТАЈНУ
ХИЈЕРО-
ГЛИФА!

НЕ!

НЕ!

НИЈЕ
ЧАС ЗА
ТАЈНЕ, ВЕК
ЗА КАЗНЕ,
ФАРАОНЕ!

У
РЕДУ,
ОНДА БУ
ЈА ПОЧЕ-
ТИ...

ПУСТИТЕ КРИСТАЛ
ИЛИ БУ ОВОМ ОД-
СЕБИ ГЛАВУ!

НЕ СЛУ-
ШАЈ ГА,
КУСУ!

АКО ЈЕ
ТАКНЕТЕ,
ЈА БУ СЕ
УБИТИ!

ПУСТИ ЈЕ,
КУСУ!

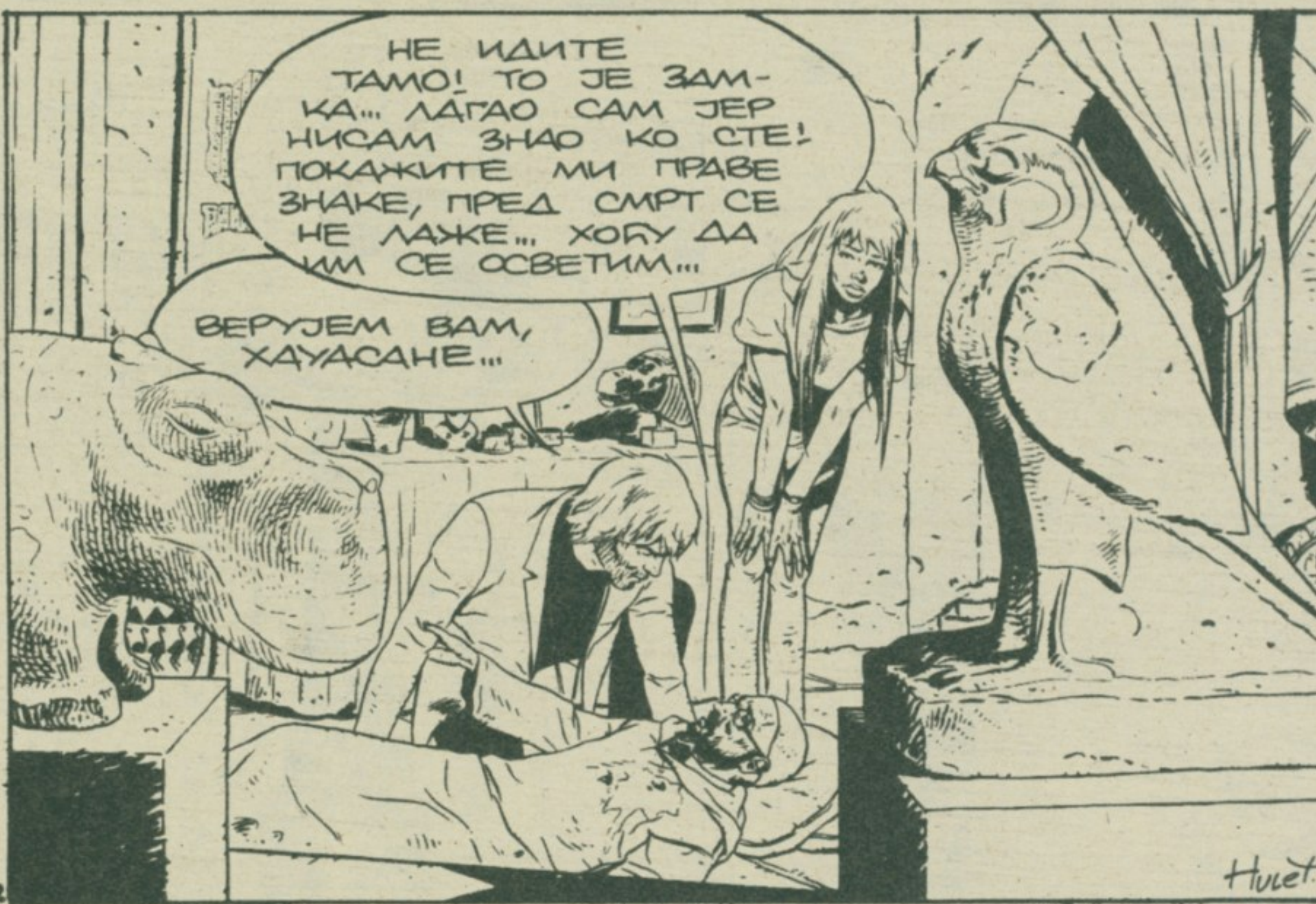
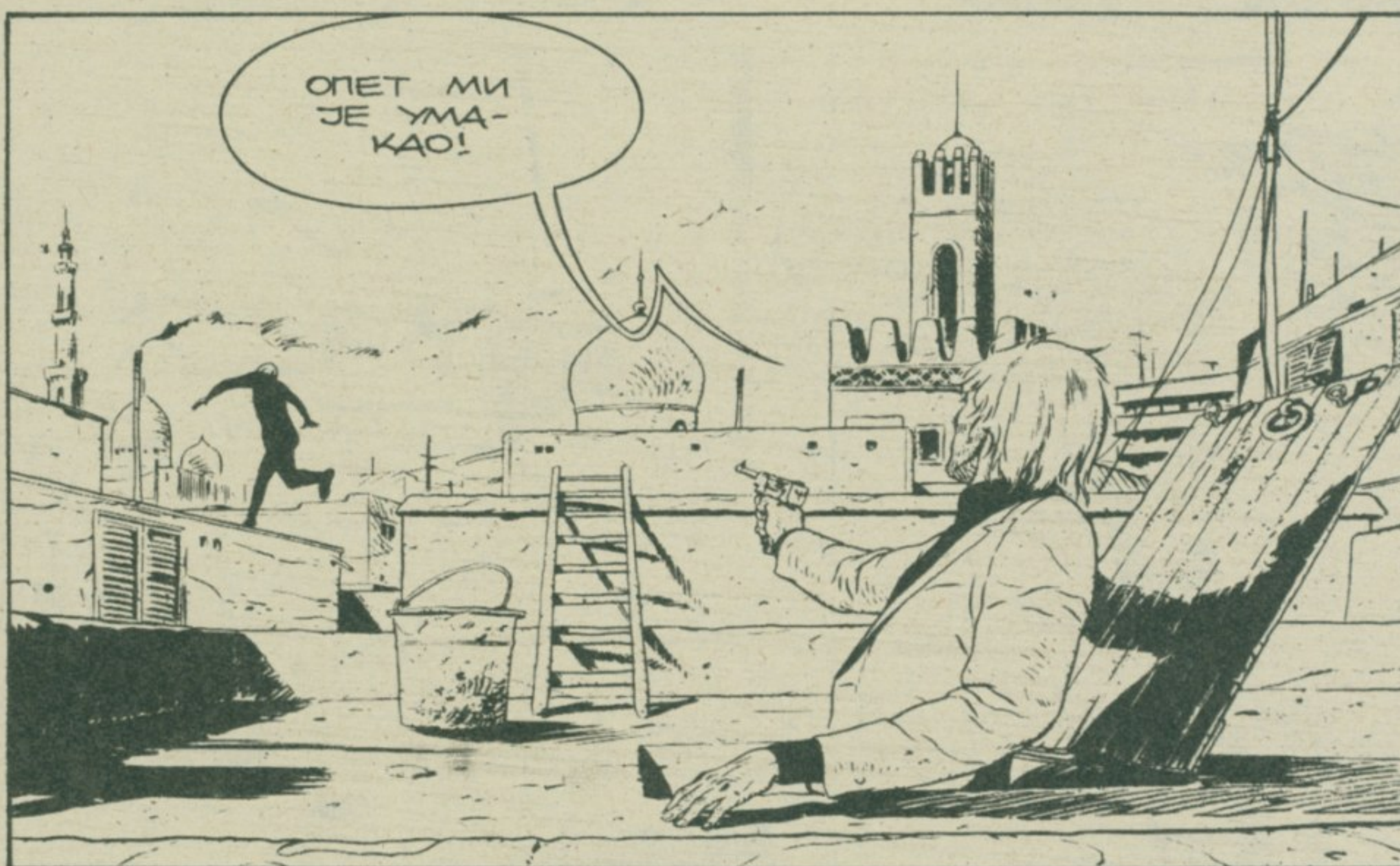
ОВОГА ПУТА СИ
УСПЕО, ФАРАОНЕ, АЛИ ЈЕДНОГ
ДАНА БУ ТЕ ОСУДИТИ НА
БЕСМРТНОСТ...

... И ТАДА
БЕМО ТИ
ИЗВАДИТИ
МОЗАК И
ИЗНУТРИ-
ЦЕ, БАЛСА-
МОВАЋЕМО
ТЕ, А
ТВОЈЕ
ГЕНЕ ОД-
ЧУВАТИ!
А ДОТЛЕ,
МОЖЕТЕ
ИТИ!

...треба да знам
да је СЕТ клон,
идентичан мени,
који телепатски
чита моје мисли,
а која су створи-
ли моје историја-
тема... знају да
сам дошао до не-
ких значајних
откривања...

Или садржи и цифре
286 и 1022 које одређују
валере године, сизе-
рамне и сарадне, од-
стојане Земље од
Сунца, гравиацију
и тд. Али, то није све.
Небисдеа пирамиде
открила веома важ-
не датуме за светску
историју...

Међу многим
политичким дејст-
вима, који су се
касније десили, на-
пу је и дејство 15.
марта ове године
кад је СЕТ и не-
каква организација
својим терором
јерозлимски свечени
мир...

...ТАКО ДА ЧАК
МОЖЕ ДА ИЗ-
БИЈЕ И НОВИ
СВЕТСКИ РАТ!

ПРЕДВИ-
ЂЕНО ЈЕ ДА
ДО ТОГ ДАНА
И МЕНЕ
ЕЛИМИНИ-
ШУ!

КАО ШТО СУ
УКЛОНИЛИ И СЕР
ЛЕВЛИНА, ФАРАОНЕ?!

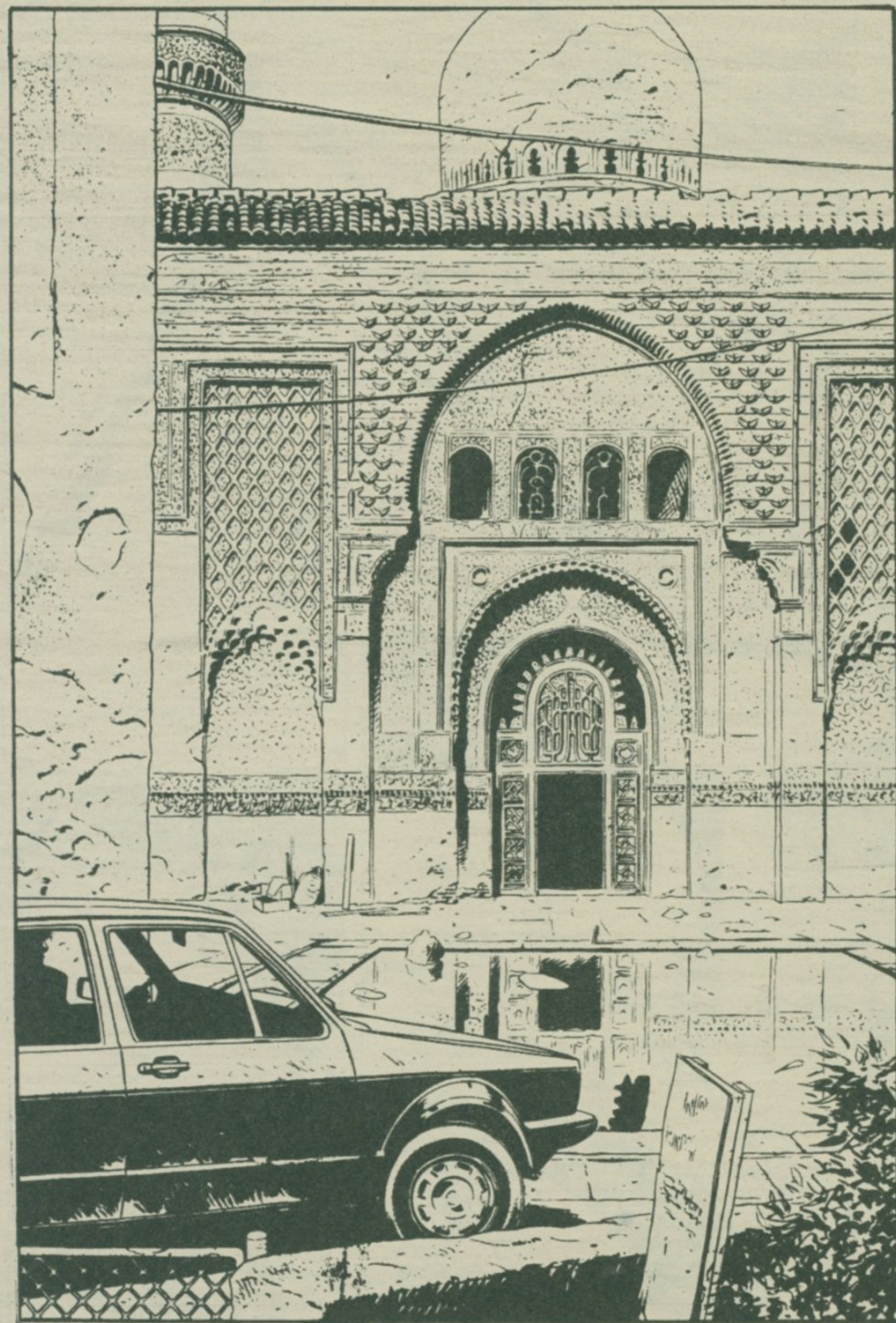
ИОНАКО
БЕ НАС УНИШТИ-
ТИ, КРИСТАЛ! ЗАТО
ПОКУШАЈМО ДА НЕШТО
УНИМИМО... ИДЕМО У
ЏАМИЈУ ИБН КУСУНА,
ИАКО ЗНАМО ДА
ЈЕ ТО ЗАМКА...

ПАЗИ,
ОНАЈ
ДАТУМ
ЈЕ ВЕО-
МА БЛИ-
ЗУ!

ОСТАВИЉУ
ТЕ ОВДЕ! НЕ
МРДАЈ! РАЧУНАМ
НА ТЕБЕ!

ДОБРО...
ЧЕКАМ
ТЕ! СА-
МО,
ПАЗИ...

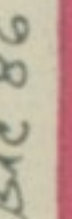

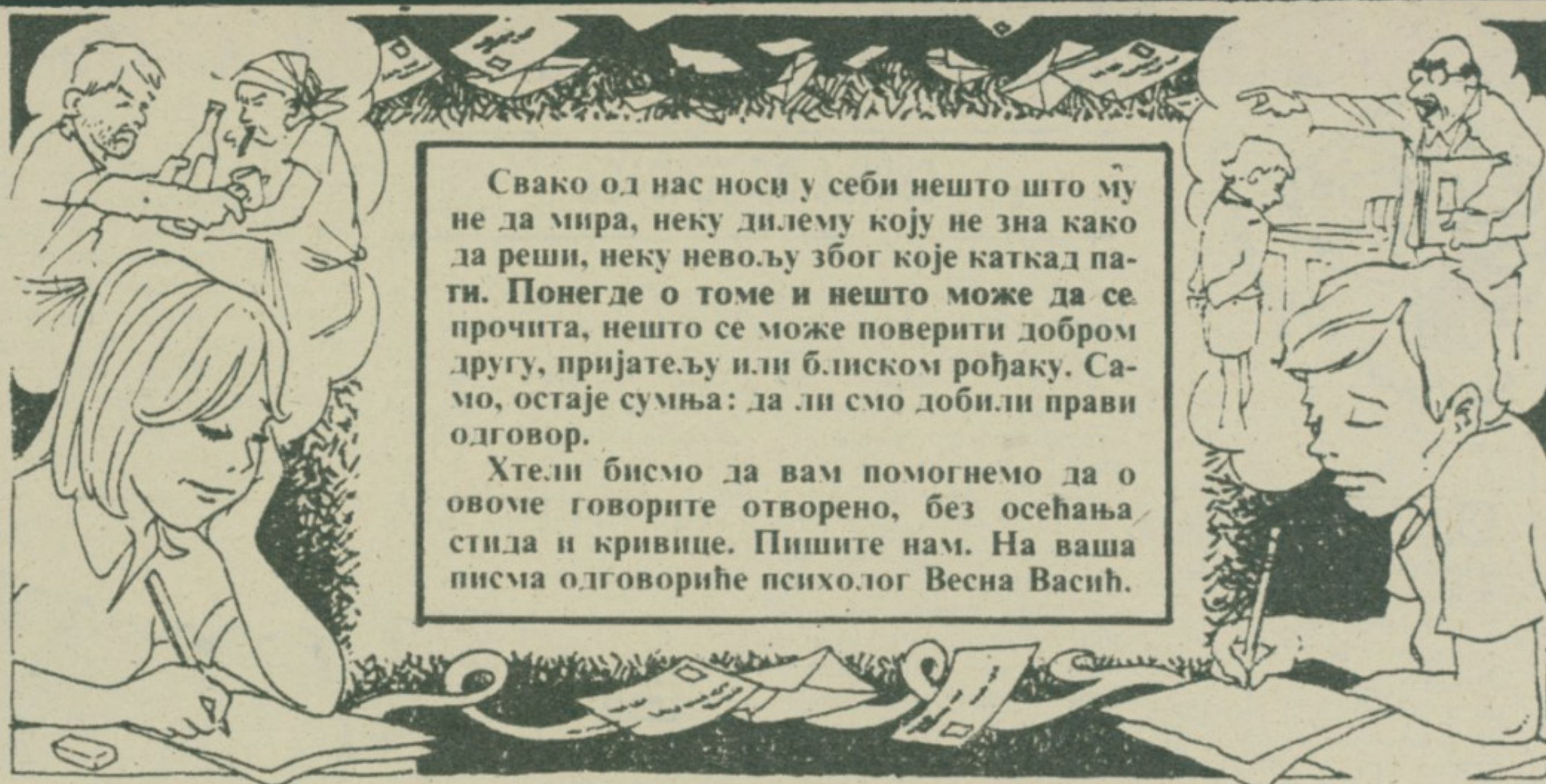
А САД ДА
УЂЕМ У
ЏАМИЈУ...

НАДАМ СЕ
ДА СУ
ТАМО...

Свако од нас носи у себи нешто што му не да мира, неку дилему коју не зна како да реши, неку невољу због које каткад па-ти. Понегде о томе и нешто може да се прочита, нешто се може поверити добром другу, пријатељу или блиском рођаку. Са-мо, остаје сумња: да ли смо добили прави одговор.

Хтели бисмо да вам помогнемо да о овоме говорите отворено, без осећања стида и кривице. Пишите нам. На ваша писма одговориће психолог Весна Васић.

СВЕ ШТО БИСТЕ ХТЕЛИ ДА ЗНАТЕ О СЕБИ А НИСТЕ СЕ УСУДИЛИ ДА ПИТАТЕ

АЛБАНКА
У
БЕОГРАДУ

Драга Весна, живим у кући у којој поред маме и тате имам још једног брата и две сестре. Ја сам најстарија. Живимо у двособном стану који смо недавно добили. Ра-ди само тата, док је мама не-излечиво болесна. Пошто та-та мора стално да ради сва брига о домаћинству пада на мене. Живимо у оскудици. Нисам хтела да се о томе зна у школи и да ме сажаљевају, али је тата све рекао разред-ној и она је тада на родитељ-ском састанку спровела ак-цију прикупљања ствари за нас. Чула сам да су поједини родитељи коментарисали: зашто су му требала толика деца, зашто се и ми не вра-тимо на Косово и слично. Све ме је то страшно пого-дило, па сам одбила да при-ним те ствари. А мама, уместо да ме разуме, викала је да сам тврдоглава. Она не разуме да бих ја радије била гладна, него трпела по-нижења.

Албанка

Разуме она то, врло добро, и још много шта... Она је вероватно свесна свог здравственог стања, види колико муж ради и колико се ти мучиш, а немоћна је да било шта промени. Зато се пита како да вам олакша, мисли уна-пред и пристаје на живот онакав какав је. Ти си млада, и поносна, и још можеш! Занста веру-јем да би радије гладовала него примала не-што на начин који је увредљив. Само, исто та-ко сам уверена да би и такав начин могла да прихватиш – да не би гладовала твоја браћа и сестре... Не заборави да су онако реаговали са-мо „поједини родитељи“, док су разредна и ос-тали схватили ваш начин живота и покушали да вам помогну искрено желећи да вам буде боље. Још нешто: добро је што си свесна свог порекла, само не дозволи да те заразе потре-бом да га горко и са очајањем браниш. Нема ту шта да се брани, зар не?

ЗАШТО
СУ
ЋУТАЛИ?

Било је то пре две године, али нисам сасвим преболео. Имао сам само 17 година, а сад се осећам много стари-јим од својих вршњака. До-годило се да се моја сестра посвађала са другарицом из суседства, па су се непотреб-но уплетли и њени родитељи. Ја сам хтео да је заштитим, али је испало да сам се са њима посвађао. Тада ми је мајка сестрине другарице рекла да нисам дете својих родитеља! Рекла је да моја сестра није моја и да би ме прави родитељи боље васпи-тали. У први мах нисам схватао о чему се ради, ис-кључно сам се, то је било не-могуће! Касније су ми и ро-дитељи то признали. Усвоји-ли су ме када сам имао годи-ну дана, пошто дуго нису имали деце, али су након три године добили и своје, женско дете. Почео сам да одсуствујем из куће, попус-тио сам у школи, чак сам пробао и да пијем и дружим се са неким уличним момчи-ма. Убрзо сам увидео да не могу да радим све оно што они раде, да сам другачији, одустао сам. Затим сам по-чео да поредим однос „мојих родитеља“ према мени са односом родитеља мојих другова према њима. Схва-тио сам да уопште нисам прошао лоше и да погреш-ним људима задајем бол. Чврсто сам одлучио да се више не интересујем за своје праве родитеље, али им још увек у мислима пљунем у ли-це. Нешто велико се врло ра-но сручило на моја леђа и то не могу да им опростим. За-што су ме створили ако ме већ нису хтели?

Давор

Драги Даворе, уопште не можемо да будемо сигурни – у то да те нису хтели. Можда си био плод жарке љубави или мајчинске жеље и можда је твоје напуштање оставило исто тако неизбрисиве и болне трагове у особи или осо-бама које су то учиниле? Можда би, и кад би се суочио лицем у лице са „правим“ родитељи-ма, схватио да ниси у стању да им пљунеш у лице јер то можда „не заслужују“?... Немој ми рећи да ниси прочитао све што ти је дошло до руке о усвајању и разлозима због којих се деца напуштају, и да ниси уочио да поред оних рет-ких и безосећајних много више има оних који изазивају сажаљење. Можда својом мржњом само прикриваш још увек постојећу тугу због нечега што је пре двадесетак година изостало? И можда већ долази време кад ћеш о својим правим родитељима мислити као о „биолош-ким“, а о људима поред којих си одрастао као о „правим“?

Уобичајено је да до таквих сазнања долази у годинама које си ти онда имао – на прелазу из детињства у одрасло доба. Млади људи та-да се обично труде да себи и другима покажу да су одраслији него што су, па коначно и од-расли поверују да су довољно способни да под-несу сваку истину и да снесу пуну одговорност за све што се догоди. Тако су и твоје комшије виделе како си довољно одрастао да штитиш своју сестру, али не и како то не можеш да чи-ниш на прикладнији начин; понели су се са ма-ње васпитног умећа од људи којима су преба-цивали начин на који су те подигли.

Чињеница да си успео да избегнеш све оне замке које су те чекале на путу сазревања, са-мо говоре у прилог ономе што си и сам схва-тио: да си занста био жељен у породици у ко-јој си одрастао, да та жеља није минула са сес-триним рођењем и да су ти твоји родитељи све време одрастања пружали право осећање љу-бави. Њихова једина „грешка“ била је у томе што ти раније и на примерен начин нису рекли истину, тако да је она избила на видело у вре-ме типичне кризе сазревања, када млади и иначе преиспитују односе са својим родитељи-ма. Зато је било болније, не само за тебе, него и за њих!

Весна Васић

10 × 10

ИЛИ
ПРОНАЈДИТЕ
ГРЕШКУ

РАЧУНАР СА 1.000 ГОВЕДА

У свакој реченици слагач је погрешно прочитао по једну реч...

1. Имаћемо прилику да на београдском рингу видимо ревију најслабијих боксера света.

2. Због годишњих одмора Управа ПТТ је привремено обуставила преваре телефонских претплатника.

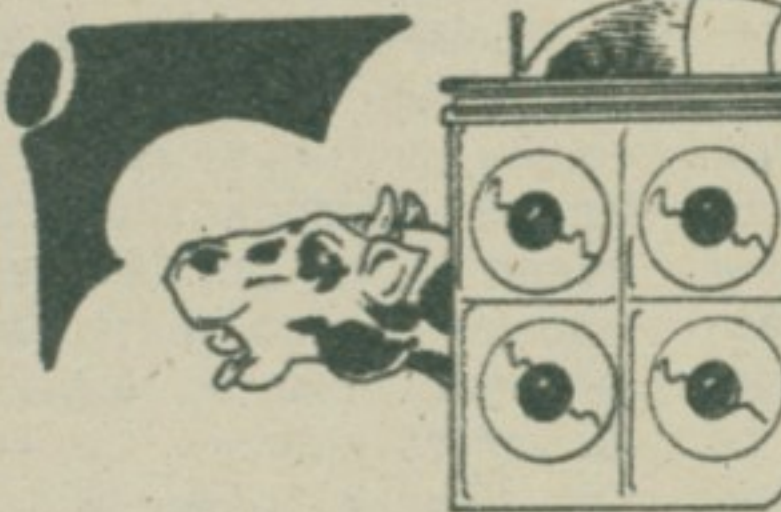
3. Гради се посебан студентски дом за старце.

4. Деца више не скачу по голом поду, него по стручњацима које им је уступио Факултет за физичко васпитање.

5. У Америци се сматра да добар рачунар мора имати најмање хиљаду говеда.

6. Као и увек у овом позоришту, представа је пуна ведре музике, шарених костима и блесавих декора.

7. Он је имао оно што је за телевизијског водитеља најважније – био је шарлатан.

8. Ова велика несрећа захтева лекаре који су не само добри стручњаци, него и истински хумористи.

9. Брамсову Прву симфонију извео је оркестар ваљарске филхармоније.

10. Радови које је објавио у часопису „Језик“ сведоче о његовом све већем интересовању за свастику.

РЕШЕЊА:

1. најслабнији, 2. преваре, 3. странце, 4. стручњацима, 5. шар, 6. блештава, 7. шар, 8. хумористи, 9. мантан, 10. славистичку.

Поштовани читаоци. Представљам вам прве три књиге ДРУГОГ КОЛА библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ које су изашле из штампе. И друго коло наше едиције бројаће 10 књига, а преосталих седам наслова изаћи ће из штампе током 1987. Сви заинтересовани читаоци могу овом приликом поручити комплетно II коло, а ми ћемо им књиге слати једну по једну, оним редом како буду излазиле из штампе.

11. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ШПИЈУНИ И ОБАВЕШТАЈЦИ
12. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ ЗЛОЧИНИ
13. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЗЛОЧИНИ ИЗ СТРАСТИ
14. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СКАНДАЛИ XX ВЕКА
15. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ СУДСКИ ПРОЦЕСИ
16. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЧАРОБЊАЦИ И ЧУДОТВОРЦИ
17. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЛЈУБАВНИЦИ
18. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ КРВНИЦИ И ТИРАНИ
19. НАЈПОКВАРЕНИЈЕ ЖЕНЕ СВЕТА
20. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОТРАГЕ ЗА ПОТОНУЛИМ БЛАГОМ

Прво коло библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ је изашло из штампе и ових 10 књига могу се поручити у комплету или појединачно. Читаоци који поруче комплетно прво коло добијају на поклон украсну кутију за књиге.

Све књиге (I и II коло) су штампане латиницом, у тврдом повезу и са пластифицираним корицама у боји. Цена једне књиге је 1.800 динара, а плаћа се поштару приликом преузимања.

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ
5. НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ
6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ НЛО
9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ И ЧУДАЦИ
10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем следеће књиге под редним бројем:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

(заокружите број књиге коју поручујете)

(име и презиме)

(улица и број)

(поштански број и место)

(телефон)

Наручите на адресу:
„ДРУГА СТРАНА СВЕТА“
34000 КРАГУЈЕВАЦ,
Полу Рибара 8

Књиге можете наручити
и на телефон
034/67-940

ЛИДИЈА - ИЗВО

Измил је данас са 1,800.000 становника, уз Истанбул, највећа лука и трећи град по величини у Турској. То је једини град који су у античким временима, пре четири хиљаде година, под именом Смирна основали Грци на западној обали Анадолије а који и данас живи

По предању, у овом граду живео је и легендарни Хомер, и из тог периода су рушевине Акрополиса и гроб краља Танталоса који је градом владао пре 26 векова. После неколико рушења и поновног подизања Александар Велики је заслужан за његов процват. У ратовима против Персије становници Смирне пружили су му потпуну подршку, те је он дао налог својим војсковођама Лизимахосу и Антигону да у трећем веку пре наше ере саграде још већи и лепши град. Један век касније страховити земљотрес уништио је град те га је поново обновио римски цар Марко Аурелије. Данас се из тог периода у градској четврти Намазгах могу видети рушевине Агоре са остацима стубова и предивне статуе Посејдона и Деметре. Та ворећи под Византијом (остаци тврђаве на брегу Пагос), године 1092. освајају га Селџуци а 1419. пустоше га монголске хорде Тимура Ленка, да би га 17 година касније освојила османлијска војска променивши му име у Измир. Поново је оштећен великим земљотресима 1678. и 1688. године, а затим га после првог светског рата заузимају савезничке трупе да би га 1922. године Мустафа Кемал паша коначно ослободио и прикључио Турској.

Посета енглеској рупи

Овај крај, првобитно називан Лидија, живео је под

вазалством Персијанаца док га није, повлачећи се пред снажним и ратничким Дорцима, населило племе Ахајаца, долазећи из Грчке морским путем на ове питоме обале. Мешајући се са староседеоцима, доносећи културу Микене и Крита, настала је нова етничка група - Јонци, који су на овим обалама изградили 12 градова од којих су најпознатији били Ефес и Милет. Касније их је персијски цар Кир припојио свом царству, а због њих је његов син почео чувене

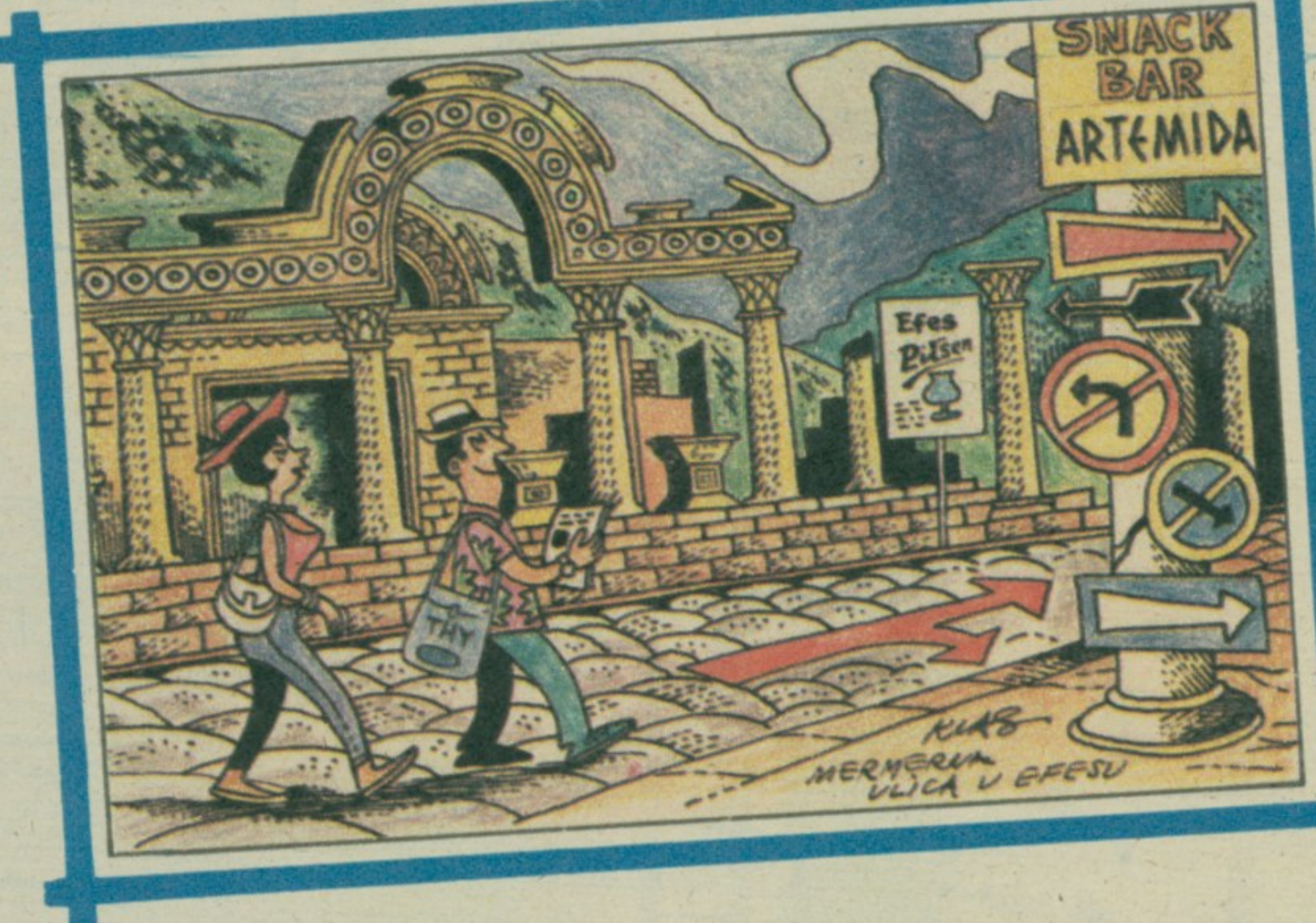
Каистрос (сада Кучукмендерес). Пре Ефеса овде је већ постојао мањи град који су, по предању, основали Амазонци и био је

Зевсов кип у Олимпији, маузолеј у Халикарнасу и светионик на Фаросу. Сам храм био је већи од

као Нерон а дефинитивно уништили Готи и време. Све до 19. века није се знало где се храм налазио. Тек је енглески научник Вуд, према једном нађеном натпису, открио велики број лепих рељефа, и стуб са посветом краља Креза који се данас налази у Британском музеју у Лондону. На месту некадашњег храма данас се налази повелико удубљење које народ назива „енглеском рупом“.

Симбол мушкости из Ефеса

Некада најлепша улица Ефеса и старог света, очишћена у дужини од 500 метара, сада је празна, пуста и непомична, загњурена у историју и плавичасте сенке околних зграда. Модро плаветнило неба и свеже зеленило дрвећа одударају од ове, некада главне артерије града, поплочане белим мермером, оивичене белим мермерним стубовима, са кућама од белог мермера и са уским тротоарима од истог камена. Десно су остаци јавних кућа у чијим је подрумима 1956. године нађен глинени кип бога Беса, симбола мушкости, чије се репродукције продају као привесци широм света. Глава му је незграпна и ружна, руке кратке, трбух надувен а у дну трбуха диже се фалус невиђеног облика и величине, налик на огромну печурку. Лево су остаци велике Агоре са рушевинама библиотеке и дванаест стубова Серапијусовог храма. Испред библиотеке, коју је 135. године саградио Аквила, син Целсуса Прометеуса, гувернера римске азијске провинције, диже се, у висини четвороспратне зграде, реконструисана копија Мазеуса и Митридата. Испред ње табла: радове на њој изводи археолошки институт из Беча. Идући Мермерном улицом десно нам остаје бели мермерни амфитеатар великог позоришта, саградили су га римски цареви Клаудијус и Трајан, и који

персијске ратове. У Милету је 500. године пре н.е. уз помоћ Атине избио устанак против Персијанаца, те цар Дарије креће одавде са 40.000 војника у казнену експедицију против Атине. Искрцава се на Маратонском пољу где су га Грци 490. године пре н.е. под Милтијадом потукли до ногу. Наследник Даријев, Ксеркс, жељан освете, води овог пута две војске: пешадију преко Хелеспонта и Тракије упућује сувоземним путем, коју код Термопила сачекује спартански краљ Леонида, где са својих 300 војника гине бранећи тај стратегијски кланац. За то време Ксеркс са флотом која је испловила из Милета плени на запад где је Темистокле у бици код Саламине, данашњем предграђу Атине, уништава са својим малим лађама.

Данас је ту и градић Селџук у чијем се загрљају налази некадашњи центар античке Јоније. Сам град Ефес, подигнут је у непосредној близини ушћа реке

надалеко познат по својој богињи. Грци су прихватили богињу из паганског храма и дали јој име „Артемиде из Ефеса“ те наставили њен култ богиње плодности и мајке богова. Њена статуа, нађена тек 1956. године, налази се данас у селџучком археолошком музеју. Висока је 3,5 метара, на глави има украс у облику круне и нимб славе, око врата има огрлицу од жIROVA и нанизане зодијачке знаке, а испод њих многобројне дојке (по неким јаја), на мишицама су лавови који означавају њену моћ а руке су јој раширене да прихвати све оне који јој прилазе. На уској сукњи су прикази животиња, сирена, грифона и свинги који треба да прикажу моћ над целом природом. Прихваћена од Грка, богиња је стајала касније као Артемиде, богиња лова, у Артемидином или, по Римљанима, Дијанином храму, који је у историју ушао као пето од тадашњих седам светских чуда - уз Кеопсову пирамиду, Вавилонске висеће вртове, Колоса на Родосу,

Келнске катедрале, дуг 153 а широк 70 метара и имао је шуму од 128 стубова високих 20 метара, а коју је за изградњу храма поклатио пребогати лидијски краљ Крез. Олтар је вајао чувени Праксител, а на стубовима је био архитрав тежак 25 тона и премошћивао највећи размак у грчкој архитектури. Радови на њему завршени су 540. године пре наше ере те је захваљујући само својој слави преживео Ксерксов бес после устанка у Милету. Према историји, наводно оне ноћи када се родио Александар Македонски, баш у дане празника богиње лова, када се улицама Ефеса гура ла маса од преко 700.000 људи из целе Грчке, неки Херострат, желећи да бар по нечему постане познат, запалио је овај образац лепоте и оставио нам своје име као синоним некога ко уништава лепо. Храм богиње лова Артемиде, по Херодоту „нешто најлепше што је свет видео“ изгорео је до темеља, а с њим и несретни Херострат. Касније, Александар Велики га је поново изградио да би га 262. године опљач-

РИШТЕ ЛЕГЕНДИ

са својих 66 добро очува-них редова и данас прима око 24.000 гледалаца за време Ефеског фестивала фолклорне музике.

Нигде ћутање није толико трагично као овде, где се некад певало, веселило и славило. Сад избија трава и сунчају се плашљиви гуштери на степеницама Хадријановог храма, а дуж Мермерне улице, око разбацаних стубова и капите-ла, расту грмови трња и оштре боце. Код Гимнази-она Мермерна улица се, под правим углом, настав-ља на широку Аркадијану – пристанишну улицу дугу 550 метара која је од вели-ког позоришта силазила право ка мору. Њу је по-дигао цар Аркадијус у 4. ве-ку, те је и добила име по њему. Била је богато укра-шена стубовима и статуа-ма и данас видљивим, док испод ње леже остаци ка-нализације која је ишла у правцу мора.

Да би се стигло до још једног ефеског чуда, Јованове базилике, пролазимо аутобусом са друге стране

брда Пион у којем је „Пе-ћина седам спавача“. У њој су, по легенди, седмо-рица младића потражила спас од прогона императо-ра Децијуса, те су, пробудивши се после сто годи-на, изазвали чуђење међу грађанима Ефеса. Историј-ска прича је мало другачи-ја, у њој су ти исти млади-ћи, за време прогона хришћана, убијени и у њој сахрањени. Касније се сматрало за нарочиту част и признање бити сахрањен у њиховом друштву, те је у њој нађено преко седам стотина гробова властеле. То је омогућило да се кроз векове прате погребни обичаји Римљана и хришћана.

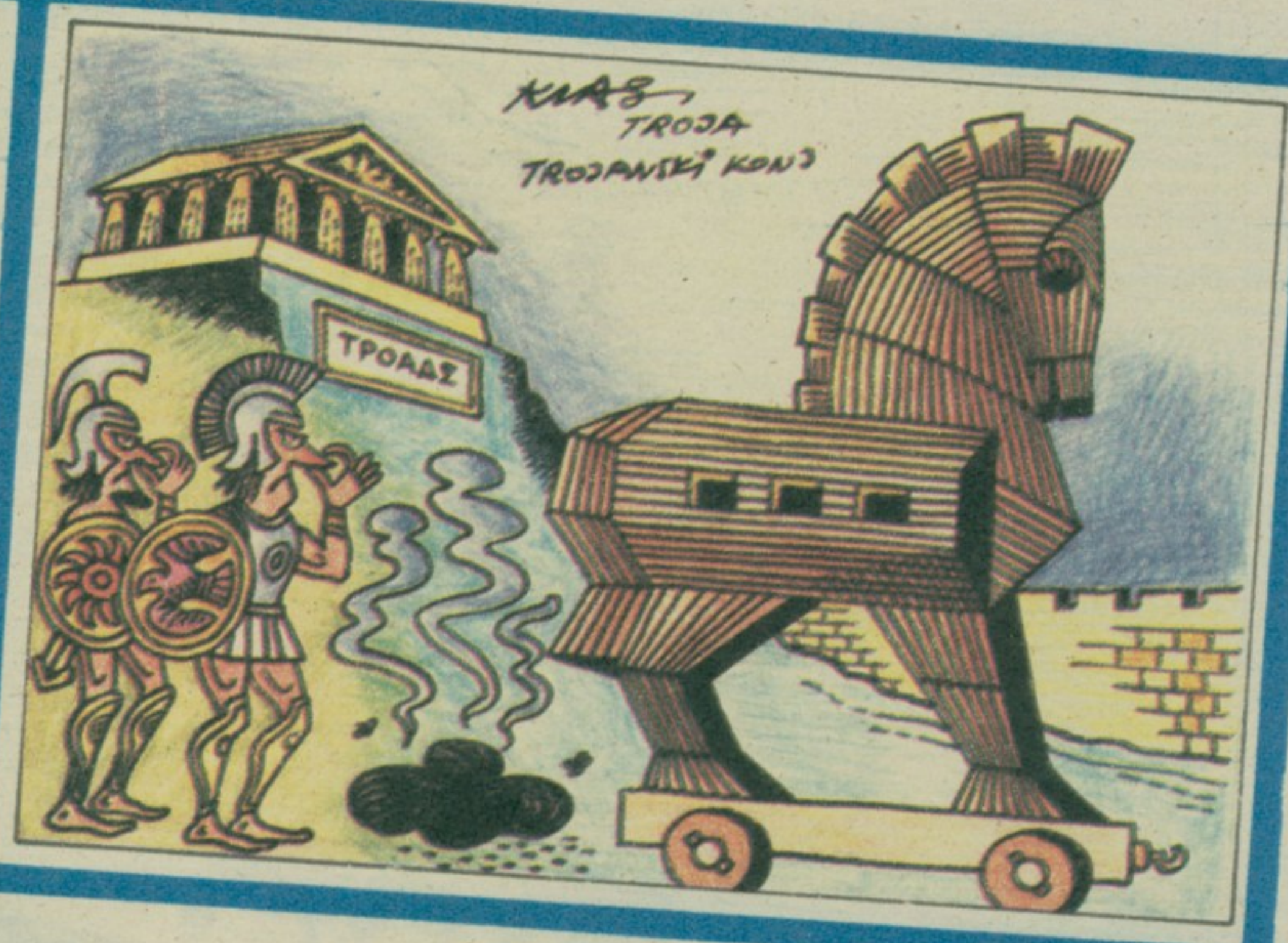
Јованову базилику саградио је цар Јустинијан у 6. веку, изнад гроба апос-тола Јована, званог Јеван-ђелист, а који је у Ефесу живео, и у својој 103. годи-ни, као једини од 12 апос-тола, умро природном смрћу. Базилика је у сред-њем веку важила, уз Аја Софију, за једну од најве-личанственијих хришћан-

ских богомоља, саграђену у облику крста, дугор 110 а широког 60 m, покривеног са шест великих купола, и опкољена тешким град-ским зидинама и монумент-

се, враћајући се ка Дарда-нелима, зауставили поред древне Троје.

Истина, историја је овде тек делимично изашла на видело, када је стара Троја скинула свој земљани мртвачки покров дебео седам метара. До прошлог века, истина о Троји засни-вала се само на Хомеровим описима великог рата и тек је 1858. године немачки археолог Хајнрих Шлиман читајући Хомерову „Илијад“ почео са истраживањима на брду Хи-сарлик да би пет година

светлости медитеранског сунца. Остаци прве Троје са својим киклопским зи-довима које је уништио земљотрес мешају се са остацима оних других Троја, од којих је свака оста-вила понеки свој знак у облику посуђа, златног наки-та или орнамената, видљивим у малом музеју изван градских зидина. Шеста Троја имала је пет капија и зидове дебеле 4,5 метара но и она је страдала у зем-љотресу. Седма, Пријамо-ва Троја, бојиште опевано у „Илијади“, уништена је у пожару и из тог периода је

талном „капијом прогон-ства“. Око цркве се пола-ко насељавао народ, тако да је постепено нови Ефес повратио славу старог. Само, сада као центар хришћанске вере. По предању, поред Јована у њему је живео и оснивач хришћанске цркве у Малој Азији, апостол Павле, а ту је на оближњем брегу Се-лимососу (данас Ала Даг), високом 400 метара живе-ла у миру и тишини и мајка Исусова, Марија, све до своје смрти и „одласка на небо“. Данас је та омања кућица, реконструисана у капелу, место које је после посете папе Павла VI, 1967. године, проглашено, уз Је-русалим и Витлејем за јед-но од најсветијих места хришћанства, о коме бри-не ред франјеваца.

Девет слојева Троје

Са истим таквим миром историје сусрели смо се три дана касније када смо

касније наишао на прве трагове града и на свет-лост дана изнео девет сло-јева Троје. Седма по реду, била је она Хомерова, јер су нађене спаљене зидине и ћупови са залихама хра-не, као да се очекивала дуга опсада...

Вековима је, захваљују-ћи Хомеру, Троја била оли-чење јунаштва, те није чу-до што је после битке код Граника, 334. године, Александар Велики, до-шавши на поклоњење ле-гендарном граду, жртво-вао своје оружје на олтар и понео са собом старо оружје из тројанског рата. Његов наследник Лизима-хос покушао је да обнови Троју, а Цезар је за време своје владавине размиш-љао о томе да од ње на-прави главни град Исто-чног царства. Још касније, Константин Велики почео је да гради зидине око Троје, желећи да у њој смести своју престоницу, но на крају се ипак одлу-чио за Цариград.

Данас рушевине, сахра-њене већ четири хиљаде година, поново уживају у

сачувано многобројно ми-кенско посуђе. Осму Троју саградио је Лизимахо и у њој је поред Александра боравио и персијски цар Ксеркс. Последњу, девету Троју, обновио је римски император Август а у исто-м Атинином храму у ко-ме је Александар Велики принео жртву у оружју Це-зар је принео своју жртву на олтар. Из тог периода су рушевине Римског купа-тила и зграде Сената. Сви ти остаци разних векова измешани су између себе, што доказује приврженост Тројанаца својој граду – из рушевина су стално подизали нову Троју.

Мртви град остао је за нама да лебди у ваздуху препун сенки и легенди, чекајући да падне топла азијска ноћ и цео крај испуни духовима јунака и бо-гова који су некада тумарали овим крајем, пре не-го што су их протерали у тамне непроходне шуме историјских уџбеника.

Служба за развој пословних делатности, 11000 Београд, П. факс 513.

2 ИЗДАЊЕ

НОВО

ПРВИ ПУТ У ЈУГОСЛАВИЈИ

Е. А. Волис Бац
**ЕГИПАТСКА
РЕЛИГИЈА**

РЕЛИГИЈА

Књига једног од најчувенијих светских оријенталиста и археолога, директора одељења египатских и асирских старина Британског музеја. Руководио је ископавањима у Асуану, Гебел Баркалу, Ниниви и Деру. Прикупио и превео велики број таблица писаних клинастим писмом, египатских папируса и грчких коптских, сиријских и етиопских рукописа.

ЕГИПАТСКА РЕЛИГИЈА је један од најзначајнијих његових радова и незаобилазно дело за разумевање идеја и веровања која су више од 5000 година одлучујуће утицала на верски и друштвени живот Египћана.

Мит о стварању света. Египатски богови: Ра, Изид, Маат, Шу, Ануис. Тот, Амен, Хатор, Нефтида, Птах, Хали... Озирис-бог ускрснућа, Химен Рау и Озирису. Обичаји балсамовања и сахрањивања умрлог. Подземни свет и паклене муке најцрње таме. Последњи суд. Мерење покојниковог срца на Теразијама правде. Однос тела, душе, срца и сенке. Путовање душе у загробни свет. Бесмртност и живот на Пољанама Вечности.

Илустровано бројним цртежима са папируса.

Цена књиге 2300 дин.

Шаљемо одмах – плаћа се поштару приликом пријема књиге.

Цена књиге 200
одмах - пл

Шаљемо од

Нарушенице шаљите на адресу:
ИНТЕРМЕДИЈА, пошт. факс 20-104
11030 БЕОГРАД 8

БАКОВАЊЕ

НА

АЗИЈСКИ

НАЧИН

После шест сати обавезне свакодневне наставе, ове највеће копнене животиње, ако су на часовима биле послушне, за награду добијају нарамак шећерне трске.

ШКОЛА ЗА СЛОНОВЕ

Н и у овом нашем веку технике шумска индустрија не може без помоћи четвороножаца. Они без великог напора стижу тамо где човек муку мучи само да однесе моторну тестеру. Шта тек рећи за преносење стабала до места са кога је могућ транспорт. У разним крајевима света, разумљиво, шумари користе животиње које су им при руци.

На индијском потконтиненту слон је од давнина главна радна снага у шумској индустрији. И данас важнија од свих могућих машина. Није, зато, нимало чудно што је тамошњим промућурним људима пало на ум да ту главну снагу, како је и ред, обуче.

Одмах по доласку у забран слонче се упознаје са својим гоничем. У овој школи на сваког васпитаника долази одређен васпитач. Он и после „дипломирања“ свог штићеника, кад слон почиње да ради, остаје и даље с њим.

Први сусрет обично одлучује да ли ће однос између ученика и учитеља бити онакав какав и доликује друштвенима испод школског крова. Слон не може да се похвали особитим видом, а ни слух му, без обзира на заиста импозантне уши, није баш јача страна. Зато се природа постарала да га обдари фантастичним чулом мириса. Слон по мирису препознаје свог учитеља и то му служи да сачува пошто-

вање према њему за све године заједничког рада.

Наравно, и ту, као и у свакој школи, покаткад има неразумевања. Ветеринар школе Преа Фонгкум каже да су „слонови као и деца, знају да буду весели и тужни, послушни и несташни“.

Школски дан почиње уобичајеном прозивком на коју слонове доводе из другог забрана где проводе ноћ. Онда следи, уз помоћ сурле, дување прашице с леђа и, на крају јутарње тоалете, купање на реци, налик на вод ватрогасаца у акцији.

Тек тада почињу часови. Учионица под отвореним небом одјекује од команди које слонови морају, беспоговорно, да испуњавају. У случају да се неко четвороного створење направи лудо, следи казна — ударање железном батином. Слонови иду напред, застају, онда назад. Бољаци, рекли бисмо одликаши у стању су да испуне и сложеније задатке учитеља: седну, клекну на колена, устају. Поред тога, уче да носе свог гонича на леђима, помажу им да се попну, а навикавају се — то су вероватно „вуковци“ — на тешке железне ланце којима превлаче оборена дебла.

То су, у најкраћем, основни предмети које слонови морају да савладају за неколико месеци уз распоред који је сваког дана исти: шест часова

**У ТИКОВИМ ШУМАМА
СЕВЕРНОГ ТАЈЛАНДА,
У МЕСТАШЦУ
ПАНГ-ЛА, ПОСТОЈИ
ЗАБРАН ЗА СЛОНОВЕ
КОЈИ ЈЕ ЊИХОВА
СВОЈЕВРСНА ШКОЛА.
ТУ ИХ ОБУЧАВАЈУ ЗА
ВИСОКОКВАЛИФИКОВАНЕ ШУМСКЕ
РАДНИКЕ**

муштрања (или учења) и послеподневна шетња по шуми. Једном годишње слонови имају велики распуст — од марта до маја, кад је најтоплије. Поред тога, слободни су још неколико дана, углавном за време будистичких празника.

Правна школа за већину слонова почиње почетком треће школске године. Предмети су сада много тежи. Слонови се навикавају на шумске послове.

Вештине које том приликом морају да савладају вероватно би им донеле приличну славу ако би се, којим случајем, докопали неког циркуса. Вештином артисте балансирају с го-

ничем и теретом на леђима, обарају напола пресечена стабла, вуку дебла кроз тешко проходну шуму и слажу их у дрвљаник на зборном пункту одакле послао преузимају камиони.

Већина гонича је, по правилу, ожењена. Међутим, за све године које од почетка проводе на школовању својих штићеника, касније на шумским радиштима, врло ретко се виђају са својим породицама, макар оне живе у оближњим селима. „Слонови воле гониче“, каже Амнуаи Корваниш, дугогодишњи шеф шумског газдинства Тајланда, и додаје да дебелокошци и немају тако дебелу кожу ако осете да је њиховог газду притиснуо какав чемер.

То се посебно примећује, наставља Корваниш, кад се гонич враћа у школу или у шуму после сусрета с породицом. Тада је, неизоставно, прилично растројен и то расположење преноси на свог ученика, слона. Животиња тада спушта уши, одбија да једе и пије (одрасли слон, обично, у току дана може да поједе 150 килограма траве и попије 100 литара воде) Чак не куша ни своју најомиљенију храну — шећерну трску.

Уз то, слона почиње да мучи несаница. Здрав слон, по правилу, спава четири сата, лежи од једанест навече до три изјутра. А када је болестан или,

Слабо виде, још горе чују, али једном упамћен мирис слонови никад не заборављају.

ето, растројен, он и ако спава, то чини стојећи.

Слонови школовани у Панг-ла сматрају се најбољим трудбеницима у Азији. Досад је „дипломирао“ већ њих 120. Сличну репутацију имају и њихови учитељи-гоничи...

У знак захвалности за тежак рад слоновима је у старости обезбеђен пун пансион. С навршених шездесет година живота, скидају им се радни ланци и упућују се у забране где им се пружа чак и медицинска помоћ до краја живота, а слонови обично живе седамдесет година.

П.М.

ХИТ

БАЈАГА И ЊЕГОВИ ИНСТРУКТОРИ

НЕПОЗНАТО

Албум „Јахачи магле” сниман је пуних 550 сати у „Студију V” ПГП РТБ. То снимање, које је потрајало од 15. јуна до 3. августа са само два дана паузе, најдуже је у историји југословенске музике.

Бајага је био члан „Рибље чорбе” од 1979. године и за то време група је објавила шест албума. Иако је његова фотографија на омоту првог албума „Кост у грлу”, Бајага на тој плочи није одсвирао ни један једини тон, пошто је у групу дошао непосредно пре снимања, када је све било увежбано. Још мање је познато да Бајага није свирао гитару ни на своја прва два албума: „Позитивна географија” и „Са друге стране јастука”. На „Позитивној географији” није свирао јер, како сам каже, „Није било времена за то. Морао сам да размишљам о звуку, аранжманима и певању, а осим тога имао сам могућност да ангажујем одличне музичаре”. На другој плочи није свирао јер није свирао ни на првој. Због урока. Нисам свирао на првој, па сам одлучио да се не појавим ни на другој – да не баксузирам”. Тако је албум „Јахачи магле” прва његова плоча на којој је свирао гитару, а и ту се

ОТКАКО ЈЕ НАПУСТИО „РИБЉУ ЧОРБУ”, БАЈАГА ЈЕ ОБЈАВИО ТРИ АЛБУМА. НАЈНОВИЈИ, ТРЕЋИ, „ЈАХАЧИ МАГЛЕ” ЈЕДНА ЈЕ ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ РОК-ПЛОЧА ИКАДА СНИМЉЕНИХ КОД НАС. О „БАЈАГИ И ИНСТРУКТОРИМА” СЕ ЈОШ ЈЕДНОМ МНОГО ПИШЕ И ПРИЧА. ОВО ЈЕ ПРЕГЛЕД МАЊЕ ПОЗНАТИХ ДЕТАЉА

није претерано разметао. Одсвирао је само две соло деонице – на крају песме. „Ја мислим 300 на сат” и у другој песми на страни „А” – „Као, не зна да је готивим”. У тој песми је користио и један стари ефекат, вах-вах педалу која је произведена 1969. године и одавно избачена из употребе.

У песми „Као, не зна да је готивим” једну од гитара свирао је и Ненад Стефановић-Јапанац, бас гитариста који је код нас један од најтраженијих свирача на инструментима са четири жице.

Неке песме са албума „Јахачи магле” снимане су изузетно дуго, а неке опет кратко. Тако је, на пример, основна музичка подлога за песму „Бам-бам-бам” снимљена из првог покушаја, а за песму „Ја мислим 300 на сат” исти посао је поновљен четрдесет пута да би касније био одабран најбољи снимак.

Најбољи доказ да на албуму „Јахачи магле” ништа није препуштено случају је податак да је организатор снимања Саша Драгић, иначе менаџер групе, ишао чак у Загреб како би тамо набавио сребрни послужавник и свећњак чије је сударање забележено у песми „442 до Београда” са таквом дискрецијом да треба изузетно добро напрегнути уши како би се чуло.

Све је пажљиво планирано, али су се неке ствари изузетно уклопиле игром случаја. Тако је, на пример, Јосипа Лисац, која пева у нумери „Ја мислим 300 на сат”, била у Београду и то у хотелу „Ексцелзиор” који се налази у згради до „Студија V” због својих приватних послова, баш оног дана када је требало да сними своју деоницу. Необично задовољна својим учешћем на плочи, певачица се унапред одрекла хонорара.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

МОРАМО ЗАМОЛИТИ ПРОЛАЗНИКЕ

Утопит ће се ови дани
у оно што нас чека
а станица са које се полази
бит ће пуста и далека

Морамо замолити пролазнике
да не газе онај дио града
у којем се некад вољело
а сад се ето страда

Причали су ми док смо били
дјеца

да људи желе љубити
сад на вратима куцају војници
тражећи нешто за убити

Утопит ће се ови дани
у оно што нас чека
а станица са које се полази
бит ће пуста и далека

Текст: Бошко Обрадовић,
изводи „Атомско склониште”

ДОГОДИЛО СЕ...

25. октобра – 1969. године појавила се једна од чуднијих плоча у историји рок музике, дупли албум „Ама-гама” („Ummagumma”) групе „Пинк Флојд”. Једна плоча је снимљена уживо, а на другој су забележени музички експерименти сваког од четири члана групе.

26. октобра – 1961. године, Боб Дилен је потписао уговор са кућом „Колумбија Рекордс” који му је гарантовао (великих) четири процента од сваке продате плоче.

27. октобра – 1975. године, Брус Спрингстин је на насловним странама најутицајнијих светских недељника „Тајм” и „Њус-вик” што се није догодило ни са једном другом личношћу из било које области јавног живота.

28. октобра – 1961. године, чувени менаџер „Битлса” – Брајан Епштајн је први пут чуо за ову трупу, када је један купац у његовој продавници плоча тражио сингл ове ливерпулске групе који је био

снимљен само за немачко тржиште.

29. октобра – 1971. године погинуо је изузетни гитариста Дјуан Алман (Duane Allman) члан групе „Алман брадерс бенд” („Allman Brothers Band”). Погинуо је у аутомобилској несрећи возећи свој мотоцикл. Имао је само 24 године.
30. октобра – 1939. године рођена је Грејс Слик, певачица групе „Џеферсон Ерплејн” („Jefferson Airplane”) – касније „Џеферсон Старшип” и „Старшип”.

РЕКОРДИ

СВУДА ПО МНОГО

Није никакво изненађење, али да забележимо. Мадона је до сада са својим трећим албумом заузела прво место топ листе у чак седамнаест држава. Списак изгледа овако: Аустралија, Аустрија, Белгија, Бразил, Канада, Финска, Француска, СР Немачка, Холандија, Хонгконг, Ирска, Италија, Јапан, Нови Зеланд, Филипини, Велика Британија и САД.

„Истинско плаво” („True Blue”) је до сада достигао укупан тираж од преко седам милиона примерака, а цифра се неумитно увећава, нарочито откако је као сингл плоча објављена и насловна нумера. Цифра од десет милиона албума је, за Мадону, очигледно само питање месеци.

На „Јахачима магле“ се, као један од гостију, појављује и гитариста Рајко Којић, који је, као и Бајага, био члан „Рибље чорбе“ до 1984. године, односно до албума „Вечерас вас забављају музичари који пију“. На тој плочи је свирао и садашњи члан

„Инструктора“ бубњар Влада Голубовић, уместо Вицка Милатовића који је у то време био на одслужењу војног рока. Но, то нису једини људи који су сарађивали са „Рибљом чорбом“ а који се појављују на овој плочи. Басиста „Инструктора“ Мирослав

Цветковић-Мића свирао је неколико концерата са „Рибљом чорбом“ у време болести Мише Алексића. Корнелије Ковач који је свирао клавијатуре и направио аранжман за песму „Римљани“, био је, између осталог, продуцент два последња албума „Рибље чорбе“ и такође се позабавио свирањем инструмената са диркама.

Александар Локнер, најмлађи члан „Инструктора“ и по годинама и по стажу у групи, снимио је на „Јахачима магле“ (у песми „442 до Београда“) прве тактове. Пре тога је са Бајагом и „Инструкторима“ свирао на преко 200 концерата у Југославији и иностранству (Совјетски Савез, Чехословачка и Француска).

Још један од гостију, гитариста Душан Безуха, који се као и Рајко Којић истакао соло деоницом у песми „Страх од возова“, није без претходних додира са „Инструкторима“. Дејан Цукић, Мирослав Цветковић, Ненад Стаматовић и Влада Голубовић, сада „Инструктори“, били су са Безухом чланови групе „Тилт“ која је постојала до 1976. године.

У нумери „Ред и мир“ поред стандардних рокерских инструмената чује се и цео „биг бенд“ од седам дувачких инструмената. Толика оркестрација и није ништа чудно с обзиром на то да нас је Бајага навикао на много гостију на својим плочама, али је занимљиво да овај оркестар чине само два човека: Горан Грбић је одсвирао све трубе а Ненад Петровић саксофоне који се чују у овој песми.

Од тридесет и једне композиције које су Бајага и другови снимили на три албума, само три нису комплетно Бајагино дело. Жика Миленковић је написао музику за песму „Француска љубавна револуција“ са албума „Са друге стране јастука“ и за песму „Само нам је љубав потребна“ са „Јахача магле“. Трећа песма са овог списка „Види шта сам ти урадио од песме мама“ са другог Бајагиног албума је стара песма кантауторке Мелани за коју је Бајага написао текст.

Као и по свему осталом, албум „Јахачи магле“ изузетан је по свом почетном тиражу од двеста хиљада примерака који је један од највећих уопште у нашој земљи.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ПРИНЧЕВО ПРВО МЕСТО (ЗА НАЈДУЖИ НАСЛОВ)

Чини се да је Принц помало посустао, бар што се САД тиче. Први сингл скинут са албума „Парада“ био је „Пољубац“ који је стигао на прво место топ листе. Међутим, следећа мала плоча са истог албума – „Планине“ стигла је само до 23. места, а „Још једна љубавна рупа у твојој глави“ само до 63. места пре него што је почела да пада.

И сам албум „Парада“ није стигао до првог места, а продат је једва у милион примерака, док су два његова претходника стигла на чело листе најпродаванијих ЛП плоча, а продати су у по неколико милиона примерака.

Али, ако му не иде са тиражима и пласманима, не може се рећи да Принц није опет надмашио друге у нечему. Наиме, наслов његовог последњег сингла је, са својих 28 слова, најдужа реч употребљена у називу једне плоче која је била на листи најпродаванијих синглова у САД.

Пре Принца рекорд су држали „Џенезис“ чија је песма „Неспоразум“ („Misunderstanding“) била много боље пласирана од Принчеве – стигла је чак до 14. места, али јој је зато наслов дугачак „само“ 16 слова.

Иначе, најдужа реч употребљена у наслову једног

хита у Великој Британији је из једне песме гупе „Парламент“ из 1979. године и има 33 слова, а најдужа реч употребљена у тексту неке песме је у песми „Усамљени ренџер“ („The Lone Ranger“), групе „Квантум Џамп“ („Quantum Jump“). Та реч има 116 слова, узета је из језика Маоа и у оригиналу гласи:

„Taumatawhakatangihangakoauauatamateaturipukakapikimaungaohoronukupēkaiwhenuakitanatahy-matakooatanoowakawamicki-toura“, што отприлике означава брдо на ком је управник области Таматеа свирао флауту којом је дозивао своју драгу.

АЛФРЕД КОПЕЛ

ПОСЛЕДЊА НОЋ

Градом су беснели пожари. Седећи у мраку, Том Хендерсон је пушио и слушао глас спикера из малог транзистора.

... Просечне температуре у целом свету расту високо изнад уобичајених у ово доба године. У Паризу су 42 степена, у Напуљу 50... Влада апелује на становништво да задржи мир. У Лос Анђелесу је заведено опасно стање...

Глас је био слаб, батерије су већ биле при крају. Није важно. Наступа последњи чин, помислио је Хендерсон, и затиче нас неспремне. Тај пораст температуре нико у почетку није узимао озбиљно. Астрономи су давали умирујуће изјаве. Говорили су да вероватно неће порасте више од 10 одсто, мада се никад не може бити сигуран кад је у питању Сунце. Причали су о површинском напону на њему и о унутрашњим притисцима. А онда, фатално обавештење: ова ноћ на прелазу из лета у јесен биће последња за свет какав познајемо. Двадесет другог септембра, на Сунцу ће доћи до ерупције, што ће изазвати скок температуре на површини Земље до 200 степени. То ће потрајати седамнаест часова, а затим ће се све вратити на нормалу.

Спасоносни беу

Хендерсон се горко осмехнуо. На нормалу? За тих седамнаест часова мора ће испарити, да би се касније сва та силна вода вратила на Земљу у облику врелих киша, што ће потрајати бар месец дана. Наравно, на површини Земље више неће бити ничег живог. Потом ће температура постепено падати, да после два месеца опет буде сносљива за човека, односно за онај мали број срећника што су добили метални беу који им даје право на улазак у пећину. Преживелих ће бити укупно нешто мање од једног милиона. То је било највише што се могло учинити.

Да, било је мало времена да се уради нешто више. Чак је било право чудо што је изграђено и тих десет пећина.

Спикеров уморни глас је настављао:

– Становништво Лас Вегаса евакуисано је у многобројне рудничке јаме у тој области...

Симпатичан покушај, али узалудан. Тешко да могу преживети оних

200 степени, а ако неко и преживи, доћи ће поплаве и земљотреси.

Жао ми је девојчица, помислио је Хендерсон. Лори и Пам. Осам и десет година, то није доба за умирање.

Али, ако није на њих мислио за протеклих неколико година, зашто то сад чини? Напустио је своје кћерке и Нору, и то због кога? Због Кеј, њеног новца и угодног живота, што ће сада нестати у једном трену.

Запитао се куда је отишла Кеј. У граду је владао хаос. Могли сте да чините шта вам је воља. Ништа није било забрањено. Ово је последња ноћ!

Кеј је изашла у седам. „Нећу ваљда да овде беспомоћно седим и чекам“, рекла је хистерично. Потом су дошли Трина и остали, неки пијани, неки једноставно људи од страха. Трина, увијена у своју визонску бунду на тој врућини, почела је да изводи неки махнути плес. Напољу су јурили аутомобили, сударали се, чула се ломљава и запомагање. Повремено би одјекнули пуцњи.

Надам се да су девојчице и Нора на сигурном, помислио је, а онда прснуо у смех. Зар има сигурности у овој последњој ноћи? Можда је требало да изађе са Кеј. Сад је прилика да човек учини оно што је целог живота прижељкивао, а није се усуђивао. Претходне вечери је код Гилманових прослављена нека врста црне

**У ГРАДУ ЈЕ ВЛАДАО
ХАОС. МОГЛИ СТЕ ДА
ЧИНТЕ ШТА ВАМ ЈЕ
ВОЉА. НИШТА НИЈЕ
БИЛО ЗАБРАЊЕНО**

мисе, смешне и грозне у исти мах. Наши пријатељи, помислио је. Берзански посредници, банкари, важне личности. Господо, већ је довољно ружно умрети овако, али умрети без достојанства још је горе.

Најстрожа тајна

Неко је лупао на вратима, мрмљајући нешто. Хендерсон се није ни помакао.

– Томе, то сам ја, Кеј! Отвори, за бога!

Да ли да је пусти унутра? Било би достојанственије умрети сам.

– Томе, отвори, проклет био!

Угасио је радио. Пожари у граду разбуктавали су се све више. Устао је и отворио врата. Кеј је упала, поцепане хаљине, разбарушена. На рукама крв. Није осетио ни ужас ни радозналост, само празнину и равнодушност. То је зато што је никад ни сам волео, помислио је.

Дах јој је мирисао на алкохол, руж јој се био размазао по лицу.

– Добио је оно што је хтео – казала је пискавим гласом. – Гад, умешао се међу нас да се разоноди, а затим је кренуо према пећини...

Зашенила се од смеха, који је прешао у кашаљ.

– Томе, погледај! Хеј, Томе!

Испружила је руку према њему. На длану су се пресијавала два метална беца. – Спасени смо! Спасени!

Хендерсону је требало десетак секунди да схвати значење онога што је видео и чуо. Кеј је убила некога да би се домогла улазница за пећину.

– Дај ми их! – рекао је.

– Не, не, не, не! – Повукла је руку, дивље га гледајући. – Вратила сам се овамо. Дошла сам по тебе. Не можеш рећи да нисам.

– То је истина – рекао је Хендерсон. Но, такође је била истина да она није могла сама стићи до пећине. Била су јој потребна кола и неко с оружјем, да је штити.

– Ако ти их дам, ти ћеш их однети Нори – наставила је Кеј. – Јесам ли погодила? Познајем те, Томе. Још се ниси ослободио ње. Признајем да си ми потребан, али ја сам теби потребна. Ти не знаш где је пећина, а ја знам.

То је било тачно. Обавештење где су улази у пећине држало се у најстрожој тајности, јер би иначе помаханитала гомила јурнула тамо. Знали су их само избрани. Кеј је то сазнала од човека кога је убила, човека који је, на своју несрећу, био сметнуо с ума да сада постоје само две категорије људи: они који ће преживети и дивље звери.

– У реду, Кеј – казао је Хендерсон. – Споразумејмо се.

– Како? – упитала је сумњичаво.

– Рећи ћу ти кад будемо у колима.

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

Сад се спреми, али немој да носиш много ствари.

Отишао је у спаваћу собу и из фиоке ноћног сточића узео револвер. Кеј је за то време трпала накит у торбу.

– Хајдемо – рекао је Хендерсон. – Није нам остало много времена.

Сишли су у гаражу и ушли у кола. Минут касније били су на улици.

Прошли су кроз центар, а онда ста-ли да се пењу узаним, стрмим улици-цама, закрченим отпацама. Поред њих су промишале тамне људске си-луе. Иза њих се чуо пуцањ.

– Куда то идемо? – питала је Кеј. – Ово није пут за пећину.

– Хоћу да поведем девојчице с на-ма.

– Зашто? Неће их пустити. Нико не може ући у пећину без беда.

– Покушаћемо.

На једном месту једва су се проби-ли кроз групу људи који су хтели да им препрече пут.

Зауствовали су се пред Нориним ку-ћом. На плочнику су догоревала два преврнута аутомобила. Хендерсон је угасио мотор и изашао из кола, носе-ћи кључеве са собом.

– Поздрави Нору! – довикнула му је Кеј.

Пошао је уз степенице које је тако добро познавао. Стигавши пред Но-рина врата закуцао је. Изнутра се чу-ло кретање и врата су се отворила.

– Дошао сам по децу – рекао је Хендерсон.

Нора му је пришла и ухватила га за руку.

– Хоћеш да их одведеш у пећину? Спавају. Нисам знала шта бих друго.

Било је мрачно и није могао добро да је види, али је успевао да замисли како изгледа. Коса боје песка скупље-на у пунђу, кестењасте очи, пуначко тело под кућном хаћином. Али, сад то више није било важно. Ништа није било важно у овој последњој ноћи.

– Пробуди их – рекао је. – Само пожури.

Могао је да чује сањиве дечје гла-сове. Буниле су се што их буде усред ноћи. Нора их је довела и стала да их грли, опраштајући се од њих.

– Збогом, Томе. – Привила се уз њега, али само за тренутак. – Волим те. Никад нисам престала да те во-лим.

Хендерсон је узео Пам у наручје, а Лори за руку. Није био у стању ни реч да каже. Нора их је још једном пољубила и затворила врата за њи-ма.

– Зар мама не иде с нама? – питала је Пам.

– Други пут, душо – одговорио је он тихо.

Одвео их је до кола и сместио на задњем седишту.

– Неће их пустити – рекла је Кеј. – Видећеш.

– Добро, добро... Показуј ми пут.

Показала му је правац некако пре-ко воље, као да није одушевљена што мора да дели спас с њим. На девојчи-це није бацила ни један поглед; уос-талом, оне су већ биле заспале.

Поново су прошли кроз град, који

је већ имао задах смрти. Два пута се умало нису сударили с колима који-ма су управљали изbezумљени или пијани људи. Фарови су откривали призоре какве људска машта тешко да би могла да замисли.

Очи пуне чуђења

После отприлике пола сата вожње стигли су до једног брежуљка на ко-јем је био улаз у пећину.

– Тамо је – рекла је Кеј. – Видиш ли ону светлост?

Иза њихових леђа пожари су се ширили. Ноћ је сад била мање мрач-на; тек што је изашао Месец, сувише велики и сувише црвен. Остало је још четири сата, помислио је Хендерсон. Или чак и мање.

– Нећемо их водити тамо – рекла је Кеј. – Можда због њих не би пустили ни-нас. Најбоље је да их оставимо ов-де. Нека спавају. Неће осетити ниш-та.

– У праву си – сложио се Хендер-сон.

Кеј је изашла из кола и упутила се према оној светлости.

– Чекај – рекао је Хендерсон.

– Шта је?

– Јеси ли сигурна да ће нас пустити да уђемо?

– Наравно?

– Неће постављати никаква пита-ња

– Све што је потребно то су ови бе-цееви... Томе, шта чекаш?

– Нисмо били неки сјајан пар – ре-као је.

Погледала га је подсмешљиво.

– Шта си очекивао? Да се проме-ним?

Револвер му се створио у руци. Учинио му се лак.

– Томе, шта то...

Није стигла да заврши реченицу. Пала је и остала тако, очију пуних чуђења. Хендерсон се сагнуо и узео бееве.

– Ниси много изгубила, Кеј – рекао је. – Све би се наставило као и до са-да.

Вратио се до кола и разбудео де-војчице.

– Куда ћемо сад, тата? – питале су.

– Горе, на врх брега. Тамо где оно светлуца.

Спустио је револвер у траву и узео децу за руке. Зауствовали су се на три-десетак метара од улаза у пећину. Пољубио их је и дао свакој по бее.

– Идите тамо и јавите се стражару.

– Зар нећеш и ти? – Лори је била спремна да заплаче.

– Не, душо. Ништа се не бојте.

Гледао је за њима. Видео је стражара како се сагиње и нешто им говори, милујући их по коси. Затим су девојчице ушле у пећину. Стражар га није могао видети у мраку, али је махнуо руком, знак да је све у реду.

Хендерсон се окренуо и пошао низ брег. Заобишао је Кеј, чије су очи зу-риле у небо. Сув, топао ветрић до-дирнуо му је образе. Ушао је у кола и кренуо у град. Последња ноћ потра-јаће још који сат. Нора и он заједно ће чекати ватрену зору.

Р. П. Т.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	КРХО- ТИНА, ПЛО- ТИ- НА	ВО- ДИТИ РАТ	ИЗД- БИРА- ТИ	ИМЕ ПЕС- НИКА ЗМАЈА	ИМЕ РЕДИ- ТЕЉА КУСТУ- РИЦЕ	МАЛА КИТА	КА- НАДСКИ ПОЛИ- ТИЧАР, ПЈЕР
ОСНОВ- НИ ПЛИН, НАЦРТ	х	р	о	ж	е	к	т
МУШКО ИМЕ	р	а	г	о	и	и	р
МЕТ- НУТИ	с	т	а	в	и	т	и
ГРАД У СЛОВЕ- НИЈИ	к	о	ј	а	р	и	г
„КИМО“	о	в	и	к	и	ж	о
МЕСТО У БИНА- ТУ	т	а	р	и	а	а	ЖИВА ОГРА- ДА
ПОСТЕД- БИНА ОДИСЕ- ЈА	и	т	а	к	а	а	и
ОСЛИ АВОННЕ КИСЕ- ЛИНЕ	к	и	т	р	и	и	и
ПРВО СЛОВО ОДБУ- КЕ	а	и	м	з	и	и	в
БЕДНО, СМОТ- РЕ- НО	о	о	и	и	а	р	и
ФОРМУ- ЛА	о	ј	р	а	з	а	и
ПРЕ- РА- БИ- ВАЊЕ	т	р	е	р	а	г	а
РЕКА У МА- КЕДО- НИЈИ	р	а	г	и	к	а	ДОМАЋА ЖИВО- ТИЊА (МН.)
ЕМИЛ ЗОЛА	е	ж	и	ТАКО ВЕЛИК	ОМОТ	„КЕЛВИН“ ПРЕ- ЧИШЋЕ- НИ ПА- МУК	к
МЕСТО У МА- КЕДО- НИЈИ	ж	и	е	и	о	в	о
КО- ВАЧКИ ПРИ- БОР	и	а	к	о	в	а	и
УНИ- ТИ ПО- ЛИ	о	и	о	и	е	и	и
АУТО- ОЗНАКА СПИ- ТА	и	а	и	и	и	а	ПРВАК
МАРВА	с	и	о	к	а	и	а
ЕКИПА	и	и	и	ПТИЦА ПЕВА- ЧИЦА	к	о	с

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: потпуно, искорак, штакори, танушан, ариш, ВА, инат, В, статика, ти, мпо, р, Б, и, о, угризак, кривина, Татари, ударати, ран, њак, Ације, Лика, Ут, иј, јота, замајац, а, урећи, Мередит.

ПРЉАВИ БИЗНИС КОЈИ ЈЕ ТЕШКО СУЗБИТИ

НАРОДЕ, И ОВО ЈЕ

АМЕРИЧКИ СУДОВИ ИМЕНУЈУ
АДВОКАТЕ ЗА САВЕЗНЕ ШЕРИФЕ И
ЈАВНЕ ТУЖИОЦЕ. КОМПАНИЈЕ
АНГАЖУЈУ ПРИВАТНЕ ДЕТЕКТИВЕ.
ПОЛИЦИЈА СВЕ ЧЕШЋЕ ПРАВИ РАЦИЈЕ.
УПРКОС СВЕМУ, ТРЖИШТЕ ЈЕ
ПРЕПЛАВЉЕНО КОПИЈАМА СВЕГА И
СВАЧЕГА

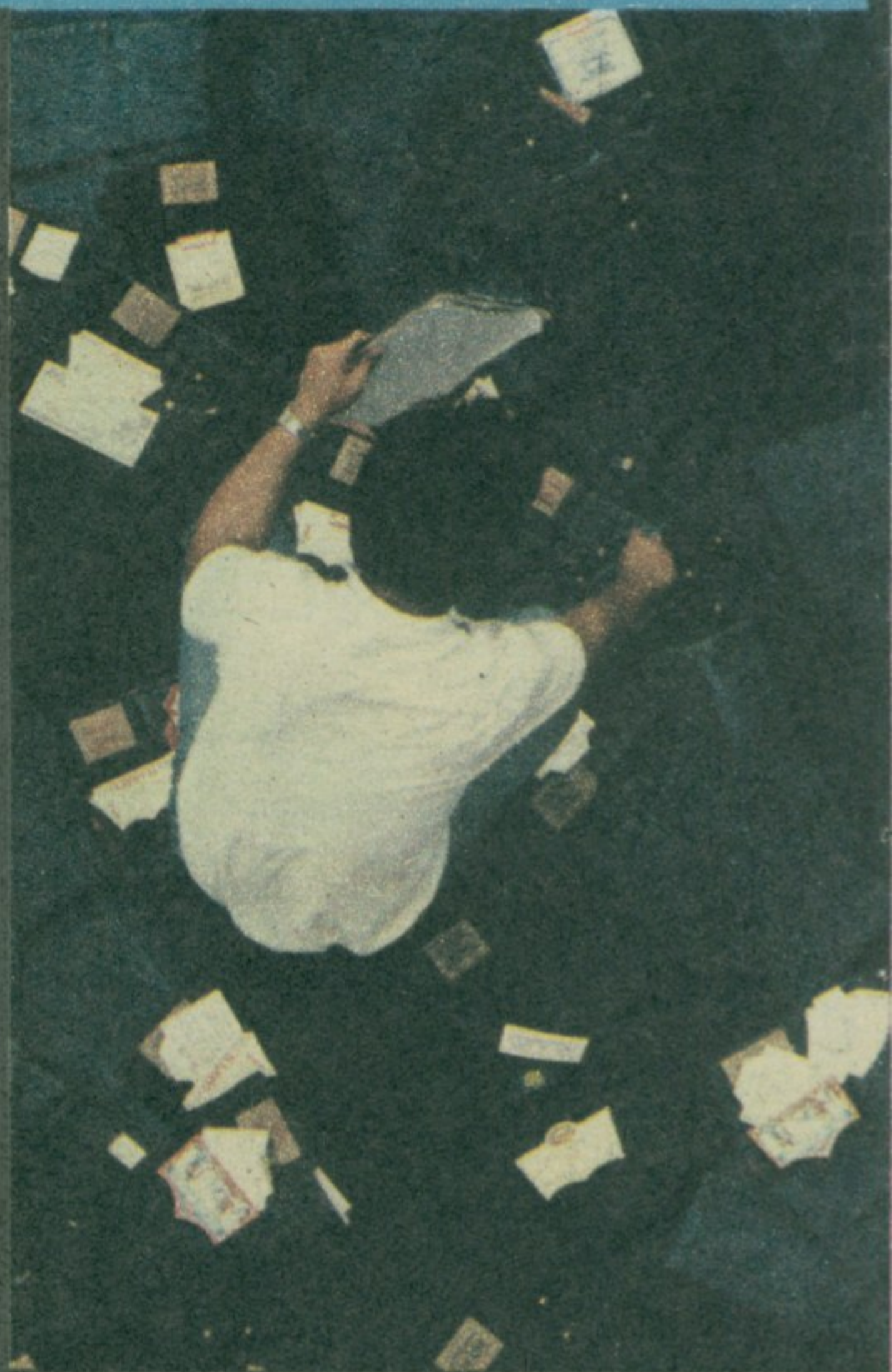
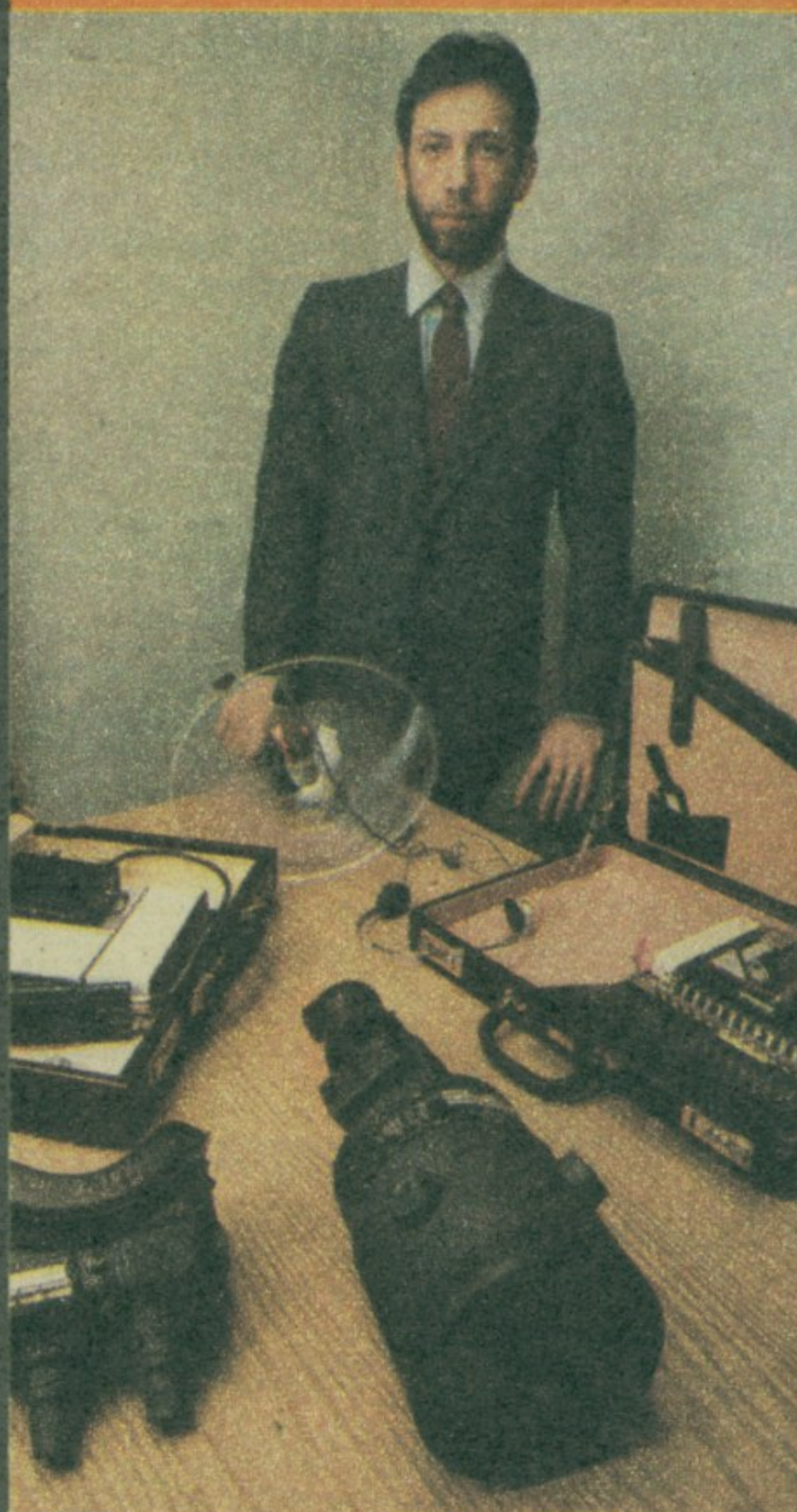
ПЉАЧКА!

Чувени јувелир Картије дао је да му се од копија његових сатова направи скулптура. Уметник: преса за аутомобиле.

Кредитне картице омиљена су мета фалсификатора. Можда је решење у овим микрокомпјутерским чиповима које већ имају милиони картица у САД и Француској

Бил Елис спреман за акцију: доглед и телескоп (у дну слике), видео-опрема (лево) и магнетофон са опремом за прислушкивање скривен у акти-ташњи (у бравицама се налазе микрофони)

Децембра 1984. године Карин Џонсон, инспектор Савезне царинске управе САД, прегледала је сандуке са луткама које је једна фирма из Лос Анђелеса увезла са Далеког истока. Извукла је прву и занемела. Имала је тело веома слично оном какво има популарна Купусара, али с главом нешто није било у реду. На

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 31. 10. 1986.

брзину, фломастером, нашкрабана уста, очи и нос, као да лице и глава не припадају телу. Запрепашћена, упитала је увозника да ли заиста намерава да избаци на тржиште лутке које тако изгледају. „Да“, одговорио јој је кратко.

Није јој, разуме се, рекао да ће претходно ону коју је она видела заменити верном копијом

Купусарине главе. Копије је у земљу кријумчарио разним каналима: стизале су му скривене у другим пошиљкама увозне робе, обичном поштом, у једном случају чак и у јевтиним гуменим пајацима.

Мада у том тренутку није имала довољно основа да предузме било шта, оно што је Карин Џонсон видела било је довољно да се пословање фирме из Лос Анђелеса од тога часа нађе под присмотром.

Од децембра 1984. до јула следеће године, царина је уз помоћ одговарајућих савезних агенција и доушника, само у јужној Калифорнији, запленила 263 хиљаде лажних Купусара.

90 милиона лажних долара

Данас се, тако рећи, све може и, тако рећи, све и фалсификује. При помену те речи, најчешће помислимо на мемљиво или у најмању руку задимљено подрумче у коме некакав мрачни тип стоји поред штампарске пресе која „штанцује“ лажне (доларске) новчанице.

Тачно је да се долари, на пример, заиста навелико фалсификују, али су зараде на овој врсти незаконите работе незнатне у поређењу са новцем који се обрће у другим пословима те врсте. Само у САД, 1984. године, запленило је или повучено из оптицаја 90 милиона фалсификованих долара. У том истом периоду добит од фалсификовања производа свих других врста и описа износила је између 15 и 18 милијарди долара.

Према проценама Међународне организације за борбу против фалсификата и индустријских копија вредност лажне „праве“ робе која је током 1984. продата широм света износила је 60 милијарди долара.

Ствари су у САД догурале дотле да је редовним законским путем борба против илегалне производње и продаје копија постала готово немогућа. Амерички судови именују адвокате за привремене савезне шерифе и јавне тужиоце. Угрожене компаније ангажују приватне детективе. Полиција све чешће прави изненадне рације које неодољиво подсећају на време Ал Капонеа, изузме ли се чињеница да се данас, ипак, не пуца.

Упркос свему, америчко и светско тржиште преплављени су производима са украденим „идентитетом“. Могло би се рећи да су копије модела познатих модних креатора, наочаре за сунце и сатови, фармерке да и не помињемо, дело немаштовитих или у најмању руку ситних произвођача лажне робе. Навелико се, рецимо, производе лажно-прави аутомобилски и авионски делови, програми за компјутере, неке се чак учинило да би и са луткама за излоге могао да се направи добар посао.

Што је произвођач познатији, то су изгледи да ће се наћи на мети фабриканата лажне робе већи. „Тојота“ је доживела да се на тржишту нађу филтери за уље који, изузев спољашњег изгледа и лажне марке, са правим производом нису имали ништа заједничко. Испоставило се да су произведени од конзерви за воћне сокове чији је траг водио до једног отпада у Тајвану.

У Сингапуру се за 30 долара купују копије компјутерских програма који стају 600 долара. Из дубина индонежанских џунгли у свет се отпремају лажне „Викс“ таблете против кашља. На северозападној граници Пакистана проваљена је читава фабрика оружја која је на тржиште лиферовала мајсторски израђене копије пушака „ли-енфилд“ и „калашњиков“, произведене од отпадног челика.

Тајни посао Била Елиса

Ако у читавој овој причи неко има разлога да трља руке од задовољства, то су приватни детективи. Тридесетдеветогодишњи Бил Елис је, по општем мишљењу, ако не водећи у земљи, онда сасвим сигурно најбољи на западној обали САД.

Елисова компанија носи релативно неутралан назив „Финансијска контрола продаје“ и смештена је у једносpratници крем боје у предграђу Лос Анђелеса. Прозори су застакљени огледа-

лима. Изнад улаза чита се име једне увозне фирме. Уколико вам се оно не свиђа, Елис их има још неколико. Сва су званично регистрована при одговарајућој државној институцији Калифорније као паравани за његову стварну делатност.

Изнад огромне централне просторије налази се канцеларија са невероватним бројем телефона. На полици, ниском сточићу и дивану у свако доба има робе која се тренутно налази „под истрагом“. Једном приликом ту се могло видети бар дванаестак робота!

Ма колико ефикасни били, приватни детективи ипак су само људи. У борби против „позајмљивача“ њиховог имена, изврстан број компанија сада се окреће електроници.

Фирма „Light signatures“ („Светлосни потписи“) производи нарочите потврде којима се утврђује оригиналност робе и које је, бар за сада, немогуће фалсификовати. Израђене су од обичног папира али, као отисци прстију и снежне пахуљице, и сваки комадић папира различит је од свих других.

Техника је, на изглед, једноставна. На папир се прво усмерава сноп светлости који продирући кроз њега пада на низ од 256 сензора. Специфични распоред влакана сваке потврде изазива специфичне реакције у сензорима које се електронским путем претварају у „лични“ број (заправо, низ цифара) сваке потврде. Број се затим штампа на потврди која се убацује у паковање датог производа.

Поред потврде, купац добија и штампано упутство да је пошаље натраг у „Light signatures“ где ће се сада проверити њена аутентичност. Уколико се приликом провере бројеви не поклопе, то је поуздан знак да је потврда фалсификована, а производ копија.

Паметне кредитне картице

Судећи по ономе што се збива у истраживачком одељењу „Light signatures“ сви су изгледи да ће се кроз пар година у кредитне картице уграђивати специјалне шифре од кристала чије би „читање“ показивало да ли је картица фалсификована или не.

Фалсификовање кредитних картица велика је тешкоћа и велики бизнис за оне који се њиме баве. Током 1985. године, само у САД, фалсификатори су зарадили око 58 милиона долара. Да ли ће им „интелигентне“ картице доћи главе или не, остаје да се види. Тек, ове картице са микрокомпјутерима величине људског нокта тренутно се налазе у пробној продаји у САД, а неке француске банке откупили су милионе примерака.

„MasterCard“ и „Visa“ изабрале су трећу могућност: картице са холограмима (тродимензионалне слике). По мишљењу већине стручњака, од три набројане технике, ова последња има највише изгледа да буде проваљена. Штавише, на недавно одржаном специјализованом сајму у Лос Анђелесу изложени су холограми далеко слабијег квалитета, али и поред тога сасвим употребљиви у фалсификаторске сврхе.

Компанија „Берд“ која се специјализовала за израду опреме за обезбеђење пословних зграда и електронско-оптичке опреме за војску, произвела је невидљиво мастило за исписивање заштитних шифри. Тврди се да је тајни хемијски састав мастила такав да не постоји могућност да га ико отрије. Уз мастило иде и ручни апарат за читање.

Фирма „Веритек“ нуди следећу могућност: сићушне, хијероглифима сличне знаке, тзв. верикоудз, који се с подједнаким успехом ласерским зрацима утискују у најразличитије предмете, почев од ауто-делова до микрочипова. Практично су могуће милијарде комбинације ових знакова величине главе чиоде. Утврђивање аутентичности неког предмета изгледало би овако: пошто се скенером пређе преко комбинације знакова, компјутер би их дешифровао; на тај начин добио би се „лични“ број производа и други подаци о њему, као што су датум и место производње.

М. Илић

ДА АВИОНИ СРЕЋНО СЛЕТЕ

✉ Волела бих – ако је могуће – да објавите песму ИЗЕТА САРАЈЛИЋА коју вам шаљем.

ШТА ТО ГОВОРИ ТАМАРА

КОЈА ЈОШ НЕ ЗНА ДА ГОВОРИ ДОК С ЦУЦЛОМ У УСТИМА ПОСМАТРА ОВАЈ ВЕЛИКИ ДА ЛИ И НАЈСАВРШЕНИЈИ СВЕТ

Само
да ниједној маци деца не пребију шапе

Само
да ниједног меду у шуми не погоди метак

Само
да ниједну брезу не разнесе граната

Само
да се измире сви народи света

Само
да се врате сви љубимци смрти

Само
да не буде никаквог земљотреса

Само
да сви авиони слете срећно на писту

Само
да мој отац заврши своју песму

Само
да сви очеви пређу у песнике
ЈАСНА из Осијека

КРАТКЕ НОГЕ, ДУГЕ УШИ

✉ Знам да често објављујеш рубрике о разним врстама паса па бих те замолила да нешто напишеш о мало познатој али врло лепој раси – басетима.

САЊА
Београд

Басети припадају јако раширеној групи гонича чији је славни предак пас светог Хуберта којим је наречени светац ловио још у седмом веку. Занимљиво је додати да су пси св. Хуберта вековима узгајани у самостану Андејн у Белгији и да су редовници, све до 1789, сваке године морали да дају по шест паса њиховим краљевским височанствима, а они их користили као сјајне трагаче.

Што се тиче групе гонича, она се дели на 74 пасмине. Басета је шест: плави гаскоњски басет, риђи бретонски басет, вандејски ба-

сет грифон већег типа, вандејски басет грифон мањег типа, артоашки-нормандијски басет и амерички басет.

Препознатљиви су по прилично издуженој глави, оклембешеним ушима, кратким ногама и дугачком репу. Наравно, све варира од пасмине до пасмине. Карактеристика им је да су темпераментни и верни пси, неки и са снажно развијеним ловачким нагоном. Могу бити добри и као кућни пси.

ОТКУД ГРАФИТИМА ИМЕ

✉ Молим те да ми одговориш зашто се графити (оне поруке по зидовима) тако зову?

ДУШАН МАКСИМОВИЋ,
Книн

У археологији се италијанском речју graffito означава натпис или

цртеж који је оштрим предметом урезан у камен, керамику или метал. Кумовали су, дакле, Италијани, али је „мода“ измишљена још у антици. Древни житељи Помпеје, рецимо, исписивали су кредом или угљем написе по зидовима својих катакомби. Ти, антички графити, археолозима често служе као значајна историјска документа о одређеном времену. Сачувају ли се, можда ће и ови наши неким будућим археолозима открити нешто о нама. Рецимо, зашто је неки анонимни „улични“ песник на једном зиду написао: „Односите се према овом свету као да у подруму имате други.“

ИМЕ ТАМНО КАО НОЋ

✉ Зовем се Лејла. Многи ми кажу да имам лепо име, али ја не знам његово значење. Молим те да га објасниш.

ЛЕЈЛА ХАСАНЕФЕНДИЋ
ЈНА 55
74400 Дервента

Твоје име је арапског порекла и значи „веома тамна ноћ“. У арапској поезији Лејла и њен љубавник Меунун имају значај главних личности љубавних догађаја као Ромео и Јулија у истоименој Шекспировој трагедији.

ОТКУД ТАХИ

✉ Живим у селу, па кад сам недавно са оцем био у Београду, приметио сам велики број таксија на улицама. Покушао сам да сазнам зашто се такси баш тако зове, али нико није умео да ми објасни. Надам се да ће „Забавник“, као и увек, имати прави одговор.

БОРИСЛАВ САВИЋ
село Илино, Бољевац

Реч „taxi“ је скраћеница енглеског израза „taximeter cab“, што значи возило са возачем чије се коришћење плаћа на основу пређене километраже. Пређена километража откуцава се на таксиметру у виду цене, па отуда и име.

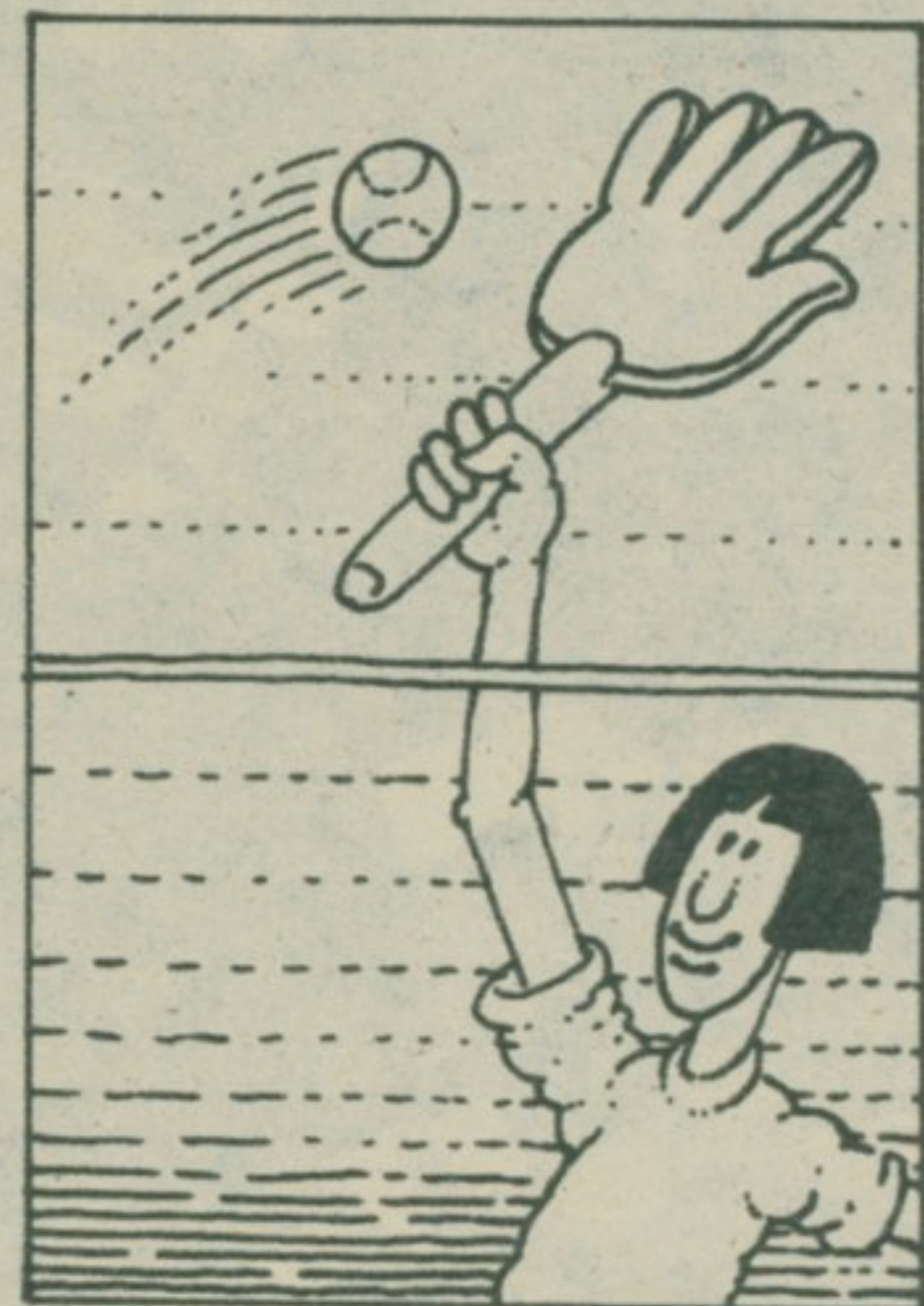
ТЕНИС ПРЕКО ЖИЦЕ

✉ Многи моји другови почели су да се баве тенисом, а и мени се та игра много допада. Занима ме кад је настала.

ОЛЕГ БАБОВСКИ
Сарајево

Тенис је био у моди још у време владавине Карла V у Француској, али тада се још играо рукама, преко жице затегнуте на средини терена. Касније, да би руке мање болеле приликом игре, уведене су посебно ојачане рукавице, да би у 16. веку у употребу ушао рекет. У почетку је он бивао различитих облика и сачињен од различитих материјала, а игра је стицала све више присталица. И затегнуту жицу на средини терена прво је

заменила жица о коју су биле обешене ресе, али пошто су се играчи много свађали да ли је лоптица прошла изнад или испод ње, брзо

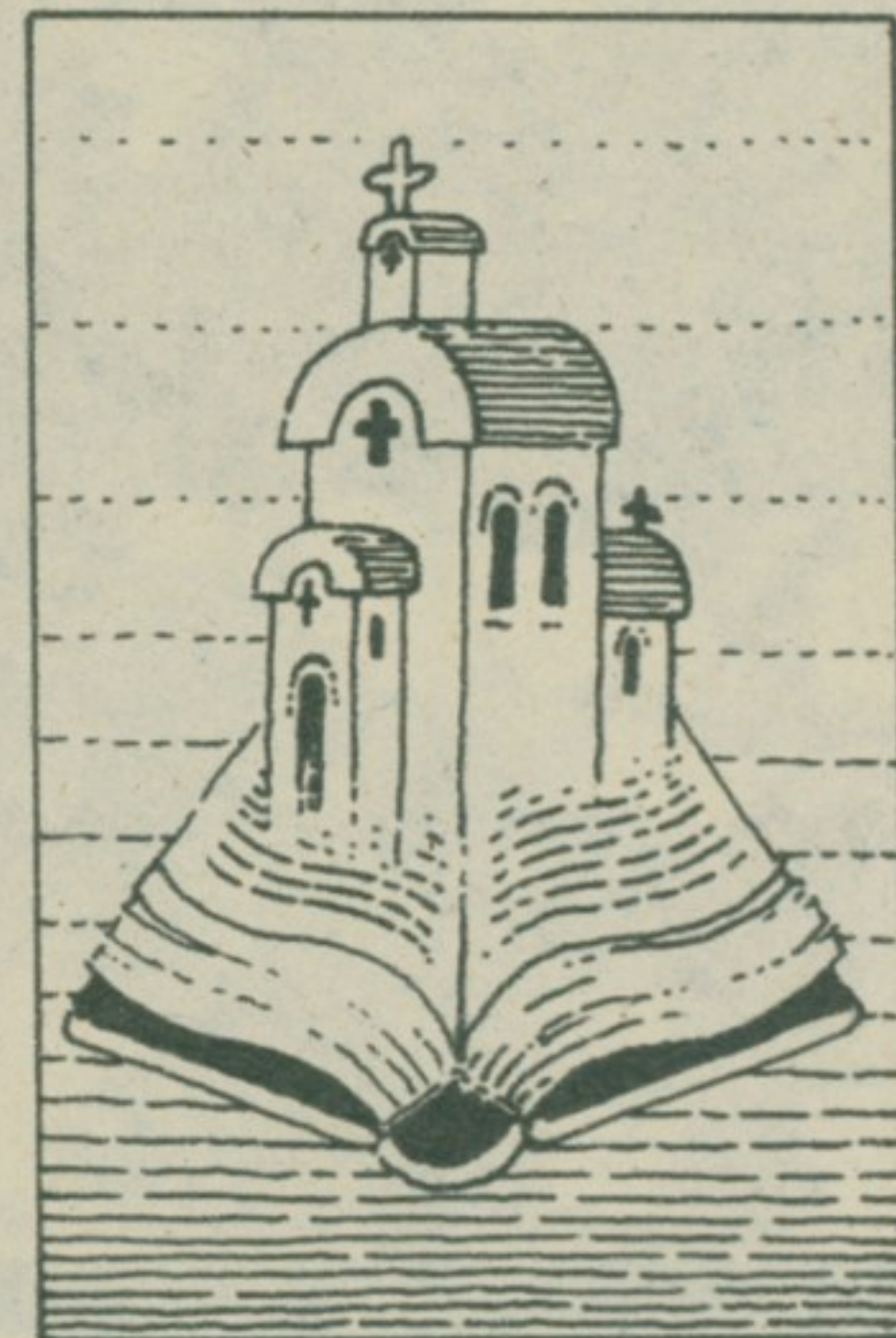

је смишљена мрежа. Отада принцип игре је остао исти, мењала су се само правила и, наравно, шампиони.

ЦРКВА ЗА ВРОНСКОГ

✉ Недавно нам је професорка књижевности говорила о Толстојевој „Ани Карењиној“ и поред осталог рекла да је лик Алексеја Вронског рађен по аутентичној личности која је умрла у нашој земљи. На месту где је сахрањен његова сестра подигла је манастир и дала да се наслика његов лик. Где се налази тај манастир и како је било право име и презиме Вронског?

ТАЊА
Костолац

Лик Вронског Толстој је радио по потпуковнику Николи Рајевском који је погинуо 1829. код села Горњи Адровац недалеко од Алексинца. На месту његове погибје подигнута је скромна црква а не манастир.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Данијела Пакљанац, М. Тита 55/5, 75270 Живинице – има 14 година, желе-ла би да се дописује с вршњацима. Воли Бајагу и путовања, бави се одбој-ком.

Александра Мисаиловић, 31242 Крема – има 12 го-дина, сакупља значке, хе-мијске оловке, папирнате луткице и желала би да се дописује с вршњацима.

Зорица Ристић, Жике По-повића 51, 21400 Бачка Паланка – желела би при-јатељство с младима це-лог света, сакупља салве-те, значке, марке и шарена писма.

Полона Фриц, Левец 84, 63301 Петровче – има 13 година, сакупља налепни-це, бави се спортом и до-писивала би се с младима из наше земље.

Маја Лусина, Жртава фа-шизма 42, 51000 Ријека – има девет година, сакупља значке и салвете, желела би да се дописује с вршњацима.

ЗАТВОР КРОЗ ИСТОРИЈУ

☒ Све чешће имамо прилике да слушамо о криминалци-ма, терористима, малолетним де-ликвентима, затворима, суђењи-ма... Пало ми је на памет да вас пи-там откада постоје затвори и ко их је први увео.

ДАРКА ФРАС
Зеница

Пратећи их кроз историју, затво-ри су се прво појавили као места у којима су држане особе које чека-ју да им се суди. Биле су то у по-четку сасвим обичне просторије, али из њих није могло да се побег-не.

За време старих Римљана, међу-тим, затвори су почели да добијају физиономију правих „казнених до-мова“ и били подељени у две зо-не: у првој су боравили они који су начинили веће зло и држани строже; у другој су биле дозвоље-не посете. Тек у средњем веку, поготову у доба ренесансе, поче-ле су да се зидају посебне простор-ије, нарочито у подрумима зам-кова, и затвори су практично тек тада постали места где се из-државају тешке казне. У 16. и 17. веку почињу да се зидају праве

затворске зграде с прописаним правилима понашања за његове становнике. Тек у последње вре-ме услови за оне који издржавају казне постају хуманији, па се у њи-ма покушава и с преваспитавањем кажњеника и њиховим школова-њем и обучавањем за каснији по-штен живот.

ПОСТОЈИ ЛИ ТЕЛЕПАТИЈА?

☒ Ја тврдим да телепатија, чи-тање мисли на даљину, заис-та постоји да је таквих случајева би-ло. Моје другарице кажу да нисам у праву и да је то празноверје. Одго-вори нам ти.

САЊА ИВОШЕВИЋ
Београд

Ти и твоје другарице сте, у ства-ри, заузеле два става које заузима и званична наука. Веровање да су извесни појединци, обично блиске особе, у стању да без посредова-ња уобичајених чула (слуха, вида,

додира) или говора, мимике и пис-ма сазнају шта неко други осећа и мисли постоји од давнина.

Ти си у праву утолико што су случајеви телепатије заиста забележени (проучавао их је још Фројд). Ствар је у томе што се на-учници разилазе у погледу њихо-вог тумачења. Једни оспоравају постојање телепатије, јер до сада нико није успео да пружи уверљи-во научно објашњење за ову поја-ву. Други су уверени да су извес-не особе заиста у стању да, како ти кажеш, „читају мисли на даљи-ну“, али се и они не слажу у об-јашњавању телепатије. Најрас-прострањеније је схватање да је реч о некој врсти досад нерегис-трованих таласа које мозак једне особе емитује, а друге прима.

ПЛАВА И ЦРВЕНА КРВ

☒ Често сам, читајући историј-ске књиге или гледајући филмове који говоре о догађајима из прошлости, наилазио на одломке где је у одређеном контексту стаја-ло: „племићи плаве крви“. Занима ме зашто се то наглашавало и отка-да је та разлика између људи обич-не црвене и „плаве“ крви.

МИЛОШ БОЈОВИЋ
Београд

Племићи су, да би потчињене држали у покорности, увек мора-ли да наглашавају своју привиле-гованост на овом свету, па је и „плава крв“ измишљена да би ту своју изузетност што више истак-ли. Тачан период кад је израз ушао у употребу се не зна, јер от-како постоје писани споменици он постоји. А најстарији писани спо-меници у Европи потичу из перио-да од пре нове ере.

EDICIJA N°1

Aleksandar Borisović Žuk
SVI PIŠTOLJI
I REVOLVERI SVETA
Друго издање

PIŠTOLJI REVOLVERI

ALEKSANDAR BORISOVIĆ ŽUK

Prva knjiga o revolverima i pištoljima ikada objavljena kod nas!

Jedan od najpotpunijih pregleda svog ručnog vatrenog oružja od 1852 do 1985. Istorija raz-voj tehnička rešenja, osobine i mere. Rasklapanje, održavanje, bezbednost u rukovanju ručnim vatrenim oružjem. Municija za pištolje i revolve-re, kalibri, meci, balistička svojstva istorija. Pravna regulacija držanja vatrenog oružja, istori-ja i glavna shvatanja. Budućnost ručnog vatre-nog oružja, mehanika, tehnologija, municija.

Ova knjiga, na više od 320 strana predstavlja pre-ko 1900 tipova pištolja i revolvera iz celog sveta, uz mnoštvo tehničkih crteža fotografija i podata-ka. Knjiga je velikog formata (20x30 cm), sa tvrdim plastificiranim koncima u boji.

NARUĐŽBENICA

Ovim nepozivno naručujem _____ prime-
taka knjige SVI PIŠTOLJI I REVOLVERI SVETA
po ceni od 4500 – din.

ime i prezime _____

ulica i broj _____

место _____

Narudzbine šalјite
na adresu: _____

EDICIJA N°1
p. fah 586
11001 Beograd

ne šalјite novac! Platićete poštaru, kada vam
donesе knjigu!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника иза-
шао је 28. фебруара 1939. године

В. д. директор НО „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

В. д. руководиоца ООУР-а Издања за
младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уред-
ника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић,
Милојко Боковић, Љубинка Ђуровић,
Љиљана Златковић, Милан Илијин,
Милован Кљајић, Нада Михаиловић,
Душан Петровић (председник), Дра-
гољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић
(заменик), Верица Смиљанић и Ник-
ша Стипчевић, Чланови Савета из
Редакције: Влада Булатовић Виб, Зе-
фирино Граси, Соња Јашовић, Мир-
јана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић-Стојковић, Светлана Ива-
новић, Мина Илић, Соња Јашовић
(графичко-технички уредник), Мирја-
на Крстуловић, Иван Лончар, Мирја-
на Маринковић (уредник стрипа),
Иванка Миладиновић, Петар Милато-
вић, Вера Милићевић, Весна Минић,
Зора Меденица, Нада Невајдић, Ви-
то Недељковић, Биљана Орловић,
Љубомир Патрновић, Зоран Петка-
нић, Радоје Савић, Весна Софрено-
вић, Војислав Стаменовић, Недељка
Сташић, Даринка Тодоровић, Миле-
нко Тодоровић, Милош Томић и Бра-
нислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански факс 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукписи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретарија-
та за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 1.656,00 динара, полуго-
дишња 3.312,00 динара, годишња
6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 3.312,00 динара, полуго-
дишња 6.624,00 динара, годишња
13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
знаку НО „Политика“ ООУР „Прода-
ја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД \$ 42 –
СР НЕМАЧКА ДМ 93 –
ШВЕДСКА Шкр. 299 –
ФРАНЦУСКА Ффр. 285 –
ШВАЈЦАРСКА Шфр. 79 –

Уплате из инос-ранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-257300-00054 уз
обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника
одговоран: Миливоје Весовић, руко-
водиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

Насловна страна:

Ненад Милићевић

ПРОЧИТАЈ, ПРОСКИТАЈ

МАЛИ НАДМУДРИЛИ ВЕЛИКЕ

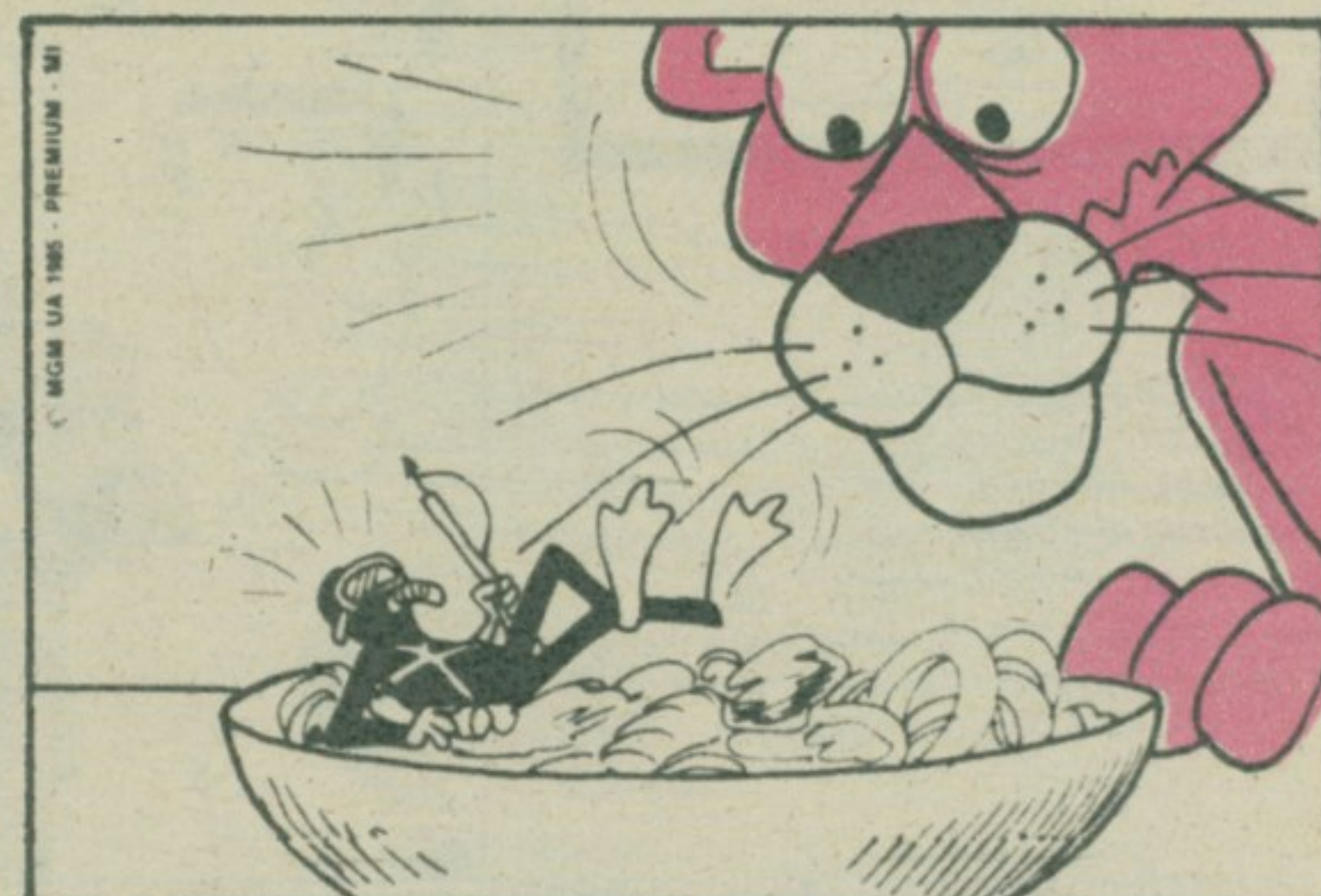
Пре извесног времена, из политичких разлога, један либијски авион задржан је заједно с посадом у Бразилу. Расправа о судбини људи и летелице потрајала је, а за то време новинари су неуморно тражили интервјуе од Либијца. Пуне две недеље нико из седме силе није успео да им се приближи, а онда су ипак примили на разговор чак – тројицу. Били су то дечаки од 11, 12 и 15 година, сарадници једног школског листа. Они су члановима посаде либијског авиона јавили да желе од њих да чују како живе и шта раде њихови вршњаци, либијски омладинци.

Пошто су завршили разговор, ђаци новинари изишли су из зграде где су их чланови посаде примили, а напољу су чекале њихове одрасле колеге, велики број „правих“ новинара. Омладинце су одмах засули многим питањима, али им је у име свих најстарији одговорио:

– Не желимо ништа унапред да кажемо. Сачекајте следећи број нашег листа па прочитајте интервју!

ПАНТЕР ПАНТА

За 20 празних врећница шаљемо бесплатно албум.
Пошурите – 40.000 албума!

